

IANQUIS A TARRAGONA

EL TEMPS

21 SETEMBRE 1998 • NÚM. 744 • 20 FF / 450 PTES. / 2,67 EUROS

**Els judicis
pendents
poden durar
fins l'any 2004**

TOTS ELS NOMS DEL GAL

Ana Noguera: "Tinc l'obligació de guanyar l'alcaldia de València"

espai
Gaudí

**Veure, viure
i entendre
Gaudí**

**Centre Cultural Caixa Catalunya
Espai Gaudí. La Pedrera.**

Provença 261-265.

08008 Barcelona.

Telf.: +93 484 59 95

Internet:

http://www.caixacat.es/fund_cat.html

Horari:

de dilluns a diumenge: de 10 a 20h.

Visites comentades:

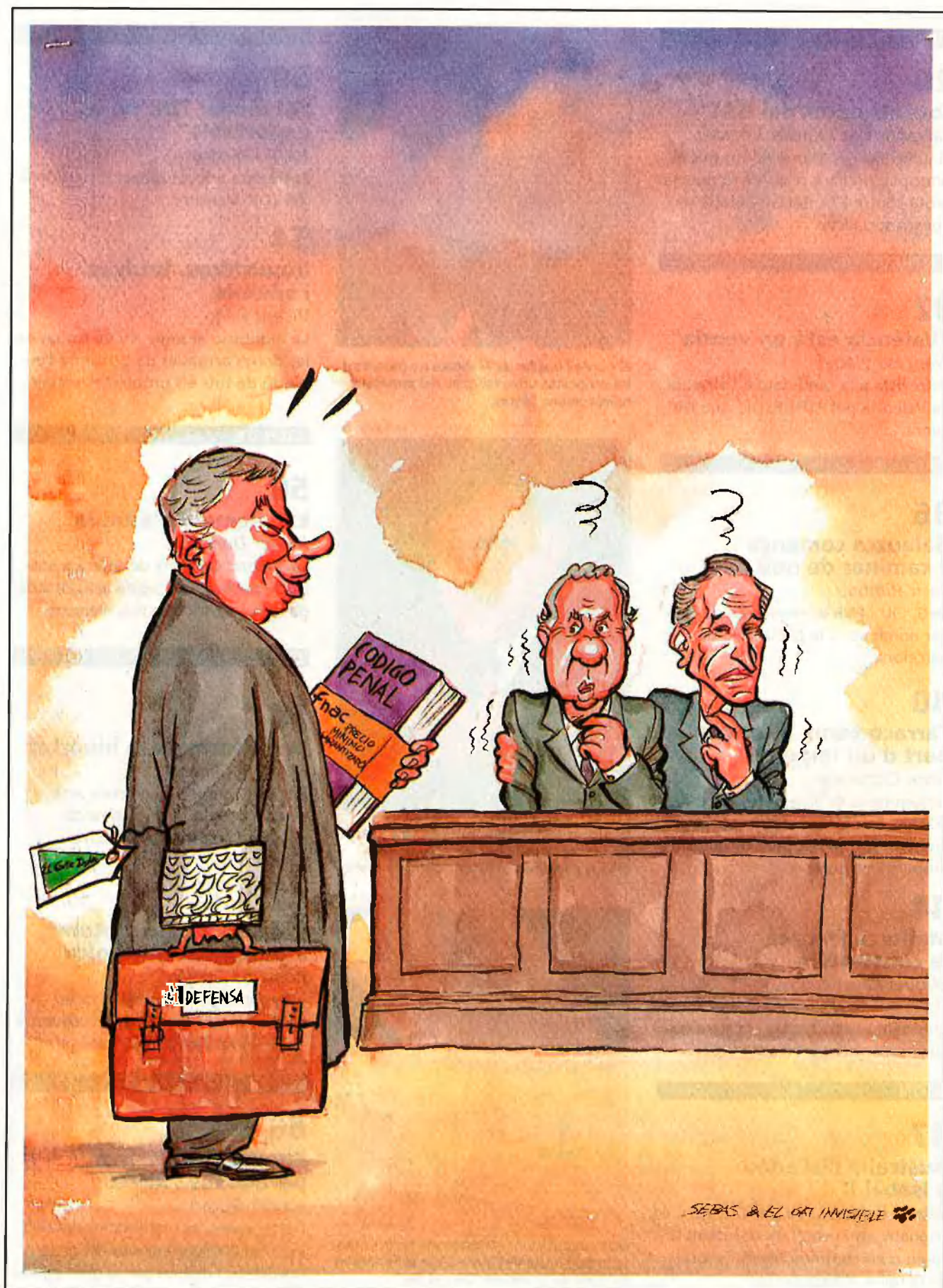
de dilluns a divendres, a les 12 i a les 18

Visites concertades:

de dilluns a divendres, de 10 a 12h.

Centre Cultural
CAIXA CATALUNYA

PORTADA

20

Tots els noms del GAL

Salvador Cot / Xavier Vinader

El judici pel cas Marey és tan sols el principi d'un llarg procés a la guerra bruta contra ETA durant l'etapa del govern socialista.

ENTREVISTA

32

"València està en venda"

Francesc Viadel

Entrevista a la candidata a l'alcaldia de València pel PSPV-PSOE, Ana Noguera.

PAÍS

36

Galeuzca comença a caminar de nou

Enric Rimbau

BNG, CIU i PNB es reuneixen de nou per donar cos a la Declaració de Barcelona.

40

Tàrraco torna a formar part d'un imperi

Oriol Cortacans

Tarragona ja és base permanent de l'OTAN. En un futur fins i tot podrien atracar al seu port vaixells de propulsió nuclear.

44

Mallorca frenarà la construcció

Miquel Payeras

El Consell de Mallorca planta cara al president Jaume Matas i la seua política urbanística a l'illa.

MÓN

47

Austràlia diu adéu a Isabel II

Albert Balanzà / Martí Crespo

Enguany els australians decidiran si volen o no continuar éssent súbdits de la reina d'Anglaterra.

ARXIU / PERE BOTA

El Consell Insular de Mallorca ha paralitzat les propostes urbanístiques del president balear Jaume Matas.

ARXIU / EFE

El procés a la guerra bruta contra ETA no ha fet més que començar. Els propers mesos decidiran el futur polític de molts.

JORDI PLAY

Dues exposicions a Barcelona recordaran la importància del que va ser el fenomen cultural de la revista 'Dau al Set'.

SOCIETAT

50

"El model TDK no és exportable"

Jordi Finestres

Entrevista a Jordi Junyent, president del TDK Manresa.

54

Inquisidors, bruixes i somnis

Vicent Bello

La inquisició al segle XV va trobar en les dones acusades de bruixeria l'expressió de tots els problemes socials.

CIENCIA

56

Els elements, a taula

Xavier Duran

La Societat Catalana de Química acaba de publicar una versió actualitzada de la taula periòdica dels elements.

CULTURA

58

De la forma a la llibertat

Eliseu T. Climent

Enguany Barcelona celebra amb dues exposicions els cinquanta anys de l'aparició de la revista 'Dau al Set'.

62

Del soroll dels motors a la música simfònica

Rosanna Melià

Alfaro inaugura "Les tres Gràcies" a l'aeroport de Manises amb l'orquestra de la Universitat de València.

LLIBRES

66

Entre dimonis, jocs, paradoxes i xifres

Xavier Duran

Darrerament les matemàtiques s'han intentat divulgar a través del gènere novel·lístic i d'obres per al gran públic.

LA GALERIA

73

Vic celebra una dècada fent d'aparador musical

Oriol Cortacans

Entre els dies 17 i 20 de setembre Vic celebra el seu Mercat de la Música amb grups catalans i d'arreu del món.

OPINIO

11

Canviar la partitura

Pere Martí

13

Etapé respon

Fabià Estapé / Toni Canís

13

"Mamà, por!"

Miquel Ramon

15

Crònica d'un robatori

Llibert Ferri

16

"Operació Catedral"

Xavier Vinader

17

Pel Museu Diocesà de Lleida

Josep Maria Forné

18

Com volen, aquesta gent

Ramon Barnils

David i Goliat

J. J. Pérez Benlloch

Lifting

Pau Viciano

19

La sorpresa de Hamlet

Martí Domínguez

82

Sobre el cor sagrat

Joan Francesc Mira

EDITORIAL

Qui té les mans netes?

La crisi política i institucional oberta arran del cas Marey trigarà molt a tancar-se. El grau d'entesa i honestetat política dels dirigents de l'estat espanyol hauria de marcar el ritme de la distensió, però com que el curs dels esdeveniments se'ls ha escapat de les mans segurament no n'hi haurà prou amb entesa i honestetat, dues virtuts que fins ara han brillat per la seua absència. Ara són la llei i els jutges els qui marcaran el ritme, perquè una vegada oberta la caixa dels trons no hi ha qui la tanque. El dossier que EL TEMPS publica aquesta setmana a partir de la pàgina 20 és prou il·lustratiu. Als jutjats hi ha desenes de sumaris oberts per investigar les accions dels GAL, i si continuen el seu curs els judicis poden durar fins al 2004, com va avisar l'inefable jutge Garzón.

Des de les planes d'un setmanari com EL TEMPS no podem sinó defensar la veritat i la transparència, amb totes les conseqüències. Que els jutges arriben fins al final. Però aquests principis no valen només per al cas GAL i els governs del PSOE. Són universals. És a dir, o tots moros o tots cristians. I des de les planes d'aquest setmanari tampoc podem deixar de repetir allò que tothom sap: que l'empresonament d'un ministre de l'Interior i un secretari d'Estat de Seguretat del PSOE per la "guerra bruta" contra ETA és tristament la culminació d'una altra "guerra bruta", provocada pel PP—sense sang, però innoble i perversa—per a carregar-se l'adversari polític.

Veritablement, José María Aznar s'ha "comprat" un portaveu immaculat en un moment clau. És molt

fàcil fer sortir ara Josep Piqué a dir que el govern espanyol no vol polititzar les decisions dels jutges ni vol interferir-hi. Seria, en canvi, més difícil explicar l'actitud del PP quan aquest partit era a l'oposició i conspirava, des de la deslleialtat, perquè aquest moment arribara. Que siga Álvarez Cascos, en lloc de Piqué, qui done les explicacions... El PP d'Aznar no és innocent quan s'aprofita de la situació per eliminar electoralment el PSOE, ja que aquest és l'objectiu que ha perseguit els últims anys provocant l'acció de la justícia. Si no, on són els judicis contra el franquisme, on són els judicis contra el terrorisme d'estat fins al 1982? I és que els dos homes empresonats a Guadalajara no són els únics responsables del terrorisme d'estat durant els anys de la transició.

En són corresponsables els sectors de l'esquerra i la dreta espanyoles que, descartada la ruptura amb el règim franquista, van tolerar per A o per B la continuïtat de mètodes i elements antidemocràtics dins dels cossos de seguretat de l'estat. I, recordem-ho, el PP és l'hereu d'Alianza Popular, com AP ho era del franquisme. Ells tampoc no tenen les mans netes.

Quan Jordi Pujol insisteix a dir que les democràcies avançades han resolt problemes similars per la via política té tota la raó, però ja no serveix de res. A hores d'ara està clar que la democràcia espanyola fa les coses diferents. Doncs d'acord: que se sàpiga tota la veritat, tota, perquè el cas GAL no siga només una trista revenja sinó una oportunitat per aprofundir la democràcia i la transparència de la cosa pública. ■

*"El cas GAL és
tristament la
culminació d'una
altra "guerra bruta",
sense sang,
però innoble
i perversa,
per a carregar-se
l'adversari polític."*

DIRECCIÓ, ADMINISTRACIÓ, PUBLICITAT I VENDES: Av. del Baró de Cárce, 40, 13. 46001-València. Telèfon: 96 352 48 69. Fax: 96 352 09 83.
REDACCIÓ DE BARCELONA: Rambla de Catalunya, 121, 1-2, esc. A. 08008-Barcelona. Telèfon: 93 238 42 62. Fax: 93 238 42 63.
REDACCIÓ DE MALLORCA: Costa de la Pols, 6, 1-7. 07003-Palma de Mallorca. Telèfon i Fax: 971 72 07 63.
ADREÇA INTERNET: <http://www.eltemps.com>
CORREU ELECTRÒNIC: temps@bcn.servicom.es
SUBSCRIPCIONS: 902 131 025.

EDITA: Edicions del País Valencià, S.A.
EDITOR: Eliseu Climent.

DIRECTOR: Jordi Fortuny.
REDACCIÓ DE VALÈNCIA: Francesc Viadel (*Cap de redacció*), Miquel Calvet, Laia Climent (*Coordinació Cultural i Llibres*), Salvador Giménez, Mario Reyes i Xelo Tortosa (*Secretària de redacció*).
REDACCIÓ DE BARCELONA: Toni Canis (*Cap de redacció*), Joan Morales (*Cap de producció*), Oriol Cortacans (*Coordinació Món*), Alex Milian, Enric Rimbau i Gemma Morales (*Secretària de redacció*).
REDACCIÓ DE PALMA: Miquel Payeras.
PRODUCCIÓ: Josep Agusti (*Correcció lingüística*), Lina Casanovas (*Maquetació*), David Fernández (*Portada i gràfics*), Rosanna Puchades (*Gràfics*).
RÚBRIQUES: Ramon Barnils, Martí Domínguez, Fabià Estapé, Jaume Fàbrega, Joan F. Mira, J. J. Pérez Benlloch, Agustí Pons, Joan de Sagarra, Pau Viciano, Xavier Vinader.

COL·LABORADORS: A. Alfaro, V. Arqué, J. Ballo, L. Bonada, A. Bosch, F. de P. Burguera, F. Calafat, B. Cabezas (*La Galeria*), R. de la Calle, T. Canis (*Economia*), A. Castel, E. T. Climent, P. Codonyan (*Perpinyà*), A. Cort, X. Duran (*Ciència*), L. L. Ferrí, J. Finestres, C. Gàmez, A. Gil, J. Iborra, V. Jiménez, V. Lozano, P. Martí, R. Melià, T. Mestres, X. Montanyà, A. Muns, J. M. Oleaque, M. Ollé, A. Papiol, M. Porta Perales, A. Reig, J. Roura, E. Sanjuan, J. Sebastià, M. Serra, J. L. Sirera, L. L. Soler, M. Soler, F. Torrent, M. Vicent.
COL·LABORADORS GRÀFICS: P. Carmo, J. Celià, R. Cugat, R. Gil, X. Gómez, V. A. Jiménez, S. Llosà, M. Margenat, G. Matamala, J. Play, S. Sàez, D. Vijuecas, M. Vila.
FOTOPORTADA: Arxiu / Efe.

ARXIU: Jesús Prats (*Fotografia*), Rosa Serrano (*Documentació*).
PUBLICITAT I PROMOCIÓ: Salva Martínez, València. Tel.: 96 352 48 69. Anava Publicitat, València. Tel.: 96 397 30 94. Anava Publicitat, Barcelona. Tel.: 93 238 42 62.
SUBSCRIPCIONS: Quica Sena.
ADMINISTRACIÓ: Pilar Martí, Assumpció Palau.

TRACTAMENT ELECTRÒNIC D'IMATGES I FOTOMECÀNICA: Jemagraf, SL.
IMPRESSIÓ: Rivadeneyra, SA.
DIPÒSIT LEGAL: V-853-1984.

Cap part d'aquesta publicació pot ser reproduïda per cap mitjà, ja siga mecànic, fotoquímica, electroòptica, magnètica, de fotocòpia, o qualsevol altre, sense permís de l'editor.

Cap part d'aquesta publicació pot ser reproduïda per cap mitjà, ja siga mecànic, fotoquímica, electroòptica, magnètica, de fotocòpia, o qualsevol altre, sense permís de l'editor.

Cap part d'aquesta publicació pot ser reproduïda per cap mitjà, ja siga mecànic, fotoquímica, electroòptica, magnètica, de fotocòpia, o qualsevol altre, sense permís de l'editor.

ALS NOSTRES LECTORS

El curs polític no podia començar més trasbalsat. Que s'hagin de fer aviat eleccions al País Basc, més endavant a Catalunya i després al País Valencià i a les altres comunitats autònomes de l'estat espanyol ja garantia una *rentrée* intensa, però no tan complicada com serà després de l'empresonament de José Barrionuevo i Rafael Vera.

I mentre els diferents partits polítics encaixen el cop –o no–, la vida, per dir-ho d'alguna manera, continua: a València es farà aviat la votació de l'any –l'elecció dels membres de la nova Acadèmia Valenciana de la Llengua–, a Barcelona convergents i democristians hauran de decidir què volen ser quan siguin grans i Maragall haurà de pitjar més l'accelerador si vol arribar a temps a les eleccions. Tenim la gresca assegurada.

Jordi Fortuny
Director

Resposta al senyor Bourquin

En resposta als atacs dirigits contra l'Ajuntament de Perpinyà pel senyor Bourquin en la entrevista publicada al número 734 d'EL TEMPS, permeteu-me alguns aclariments.

Només puc aplaudir les declaracions del senyor Bourquin, que canvien radicalment de l'anticatalanisme del seu predecessor, però ara, esperem actes concrets!

La retolació de noms de carrers en català no té res de folclòric sinó que es tracta d'una acció de caire econòmic (turisme sud-català) i també d'un acte d'afirmació política de la nostra identitat. Limitar la política municipal als noms de carrer és fer prova d'una evident mala fe. En el programa de l'Ajuntament de Perpinyà cal destacar:

- cursos de català per a funcionaris municipals: formació professional;
- un pressupost especial per pagar 1.500 hores de català a les escoles maternals;
- cursos de català per adults;
- creació d'una Regidoria de Cultura (25 milions de pessetes);
- creació d'una Delegació de la Vila de Perpinyà a Barcelona (30 milions de pessetes);
- convenis de participació a les fires. Barcelona, Lleida, Girona, Figueres, Calella, Mollet...;
- presència d'un estand a Alimentària i al Saló Internacional de Turisme;
- convenis amb les cambres de comerç de Barcelona, Reus, Tarragona.

No es pot oblidar la llista (incompleta) de les activitats concretades amb la Generalitat, els Departaments d'Ensenyament, de Cultura, de Joventut. Tot això no és folclore, com tampoc ho és la feina del Centre de Documentació

i d'Animació de la Cultura Catalana amb dotze empleats permanents al servei dels perpinyanesos i també de tot el Departament (que en realitat depèn del Consell General). I és imprescindible parlar de l'ajut a les escoles Arrels, Comte Guifré i la Bressola.

L'excel·lent setmanari que publiquen podria dedicar quasi bé un número especial per descriure tota la feina feta per l'Ajuntament de Perpinyà, això ens permetria de consignar els fets i, potser, de comparar-los d'aquí a cinc anys, amb les realitzacions del senyor Bourquin (...)

Jaume Roura
Perpinyà

Marxisme lliga amb espanyolisme?

En la majoria dels articles publicats en el document *El comunisme 150 anys després del manifest* aparegut al número 741 d'EL TEMPS apareixen els termes "Espanya" i "espanyol", però mai "Catalunya/Països Catalans" o "català". És que, per ventura, quan cal parlar d'un pensament o corrent polític de dimensió internacional no és lícit (i útil) prendre el nostre propi àmbit nacional, els Països Catalans, com a punt de referència?

Enric Pujol
Figueres (Alt Empordà)

Les cartes al director han de ser com més breus millor, màxim quinze ratlles mecanografiades, i han d'anar signades i amb el número de DNI. EL TEMPS agraeix tota la correspondència adreçada a aquesta secció, però, per motius d'espai, no en garanteix la publicació.

núm.

13

de venda en quioscos i llibreries

Gratis

la Guia Seat
del Boletaire
i la Guia de Cases
de Colònies
i Albergs de
Catalunya

LLEIDA la frontera

dossier central

50

pàgines

I a més...

Aiguamolls de l'Empordà. *El miracle de l'aigua*

El so de les muntanyes. **Músics del Pirineu**

Guia dels millors productes de tardor. *On comprar-los*

Santes Creus. *Les ànimes del Cister*

Un estiu a la Barceloneta

Amb les firmes de:

• Josep Vallverdú • Pep Coll • Vidal Vidal • Miquel Pueyo
• Narcís Comadira • Pep Palau • Oriol Alamany

Descobrir El teu país com mai l'has vist

<http://www.descobrir.com>

902 13 10 25

Presagis de crisi en l'economia mundial

Les borses de tot el món tornen a viure jornades convulses, mentre la crisi econòmica s'estén pels mercats emergents i comença a amenaçar també les economies occidentals.

TONI CANIS

Fa uns mesos, la crisi asiàtica va agafar despreviuguts els mercats borsaris i fins i tot la majoria d'analistes econòmics, que van limitar els efectes del daltabaix en aquesta zona a un alentiment en el creixement de les economies occidentals. Tothom s'aventurava a pronosticar que la incidència seria superior als Estats Units, per culpa del major volum d'intercanvis amb el sud-est asiàtic, però sense passar d'aquí.

Després de l'estiu, però, la situació ha empitjorat. Les receptes de l'FMI semblen lluny de donar els resultats esperats i continua la incertesa sobre l'eficàcia de les mesures preses pel govern japonès per sanejar el sistema bancari i reactivar una economia en recessió.

I per si no n'hi hagués prou, l'esclat de la crisi polí-

tica i financera a Rússia a finals d'agost, de conseqüències imprevisibles i uns efectes clars sobre la resta d'Europa, ha acabat de desestabilitzar les borses occidentals. Els mercats de Nova York, Frankfurt, Londres, o València i Barcelona tornen a actuar aquests dies de manera erràtica, a la desbandada davant de qualsevol notícia, tant si la interpreten bona com dolenta.

Els inversors en borsa i els estalviadors que tenen fons d'inversions són els més castigats per aquesta situació, però no són els únics preocupats seriosament.

El president de la Reserva Federal Nord-americana, Alan Greenspan, advertia, fa uns dies, que els Estats Units no són una illa dins l'economia mundial i que tard o d'hora ells també es veuran afectats. Com a conseqüèn-

cia d'això, Greenspan arribava a la conclusió que els tipus d'interès del dòlar hauran de baixar. Les borses van reaccionar amb fortes pujades a l'anunci de baixada de tipus, fixades només en el dit de Greenspan, però sense prestar atenció que assenyalaria cap a un futur econòmic gens favorable en els pròxims anys.

Amb tot, el president de la Reserva Federal era caut en les seves previsions. Un altre destacat "guru" de les finances internacionals, el director de la London School of Economics, Anthony Giddens, ha anat més enllà. Aquest economista, que és un dels assessors més directes del primer ministre britànic, Tony Blair, ha assegurat recentment que hi ha "la possibilitat real i molt seriosa" que la crisi asiàtica i els seus efectes en altres països

provoqui una recessió mundial, fins i tot més greu que la que hi va haver el 1929.

De moment, els governs de França, Alemanya i Itàlia ja han hagut de revisar a la baixa les seves previsions de creixement per a l'any que ve. El govern espanyol, de moment, s'hi resisteix, però és només qüestió de temps. El setmanari *The Economist* aposta ja perquè es quedarà en el 3,8%, dues dècimes per sota del que diu el ministre d'Economia, Rodrigo Rato.

Un estudi realitzat per la Borsa de Barcelona aquest estiu arribava a la conclusió que els mercats acostumen a anticipar-se en uns nou mesos al comportament del cicle econòmic —per entendre'ns, a l'economia real—. Si haguéssim de fer cas d'aquest estudi, la pròxima primavera ja tindríem la crisi aquí.

ARXIU / EFE

Les borses mundials, amb Wall Street al capdavant, actuen aquests dies de manera erràtica.

El PSPV-PSOE ha exigít la supressió de l'homologació prèvia dels llibres de text que fa la Conselleria de Cultura valenciana després que el Ministeri d'Educació l'haja suprimida als territoris on té competències educatives. El PSPV considera una censura encoberta l'homologació prèvia dels llibres de text (vegeu EL TEMPS núm. 743).

RSC

La flama del Correllengua va sortir de Vallmanya, a la Catalunya Nord, el passat 9 de setembre i està previst que s'escampi en les pròximes setmanes per la resta dels PP CC. Enguany, els actes centrals d'aquesta manifestació popular en favor de la llengua catalana es fan a Barcelona, el Portús, Vinaròs i València, on es farà la cloenda la diada del Nou d'Octubre.

RSC

Les Joventuts d'Esquerra Republicana de Catalunya (JERC) van organitzar la setmana passada el Fòrum de Joves per l'Europa de les Nacions, una convenció de joventuts polítiques europees on participaren delegacions de les joventuts del Sinn Féin, del BNG de Galícia, del Plaid Cymru de Gal·les, del SNP d'Escòcia, d'EA del País Basc, de la UDB de Bretanya, de la Chunta Aragonesista i del PA d'Andalusia. Els membres del Fòrum aprovaren una declaració sobre el dret a l'autodeterminació i una altra sobre el reconeixement a Europa de les llengües sense estat.

El Vaticà no trencarà la diòcesi de Tortosa

El nunci del papa a l'estat espanyol, Lajos Kada, ha aplicat criteris divergents davant dos casos aparentment similars. Kada ha negat rotundament la possibilitat que les parròquies valencianes incloses en el bisbat de Tortosa passin a dependre del bisbat de Sagoró-Castelló, com havia demanat Unió Valenciana.

El mateix nunci va ser qui va avalar el pas de les parrò-

quies de la Franja de Ponent que històricament han format part del bisbat de Lleida al de Barbastro-Montsó. I aquest mes d'agost es va pronunciar en contra que el museu diocesà de Lleida conservi el patrimoni d'aquestes parròquies.

L'actitud de Kada ha provocat malestar a Lleida i entre els fidels de la Franja que s'han oposat a la segregació,

Lajos Kada, nunci del papa a l'estat espanyol.

ja que ho consideren un greu error comparatiu. Tenen, però l'esperança que es tracti d'un canvi de criteri del Vaticà.

El PP balear margina la diada de Mallorca organitzada pel Consell

El passat dissabte dia 12, per segon any, el Consell de Mallorca celebrà la Diada de Mallorca.

Igual que ja va passar en la primera edició, la Diada no es va poder substreure de la tensió política de Balears. Així, el PP ha acusat el PSIB-PSOE i UM de "llançar-se" en braços del PSM per "aigualir" i "minimitzar" la Diada perquè els nacionalistes

Aspecte de la Diada de Mallorca de 1997.

d'esquerra volen la del 31 de Desembre com a diada nacional. Precisament és el PP el que intenta de totes totes minimitzar al màxim la Diada, inventant-se l'Ajuntament de Palma (PP) unes festes populars, sobre una festa religiosa, amb grans focs artificials, que coincidiren amb els dies anteriors a la Diada de Mallorca, per així menysprear-la.

EU denuncia les dietes que cobren els consellers de RTVV

Esquerra Unida del País Valencià ha denunciat que alguns consellers de Ràdio Televisió Valenciana han cobrat més de 500.000 pessetes per participar fa uns mesos en els tribunals de selecció de personal temporal per a la borsa de treball de l'ens. La portaveu d'EU a les Corts Valencianes, Glòria Marcos, també va denunciar el desgavell que envolta la gestió del PP al da-

Seu de RTVV a Burjassot.

vant de RTVV com els contractes que fa Canal 9 amb productores privades, o els regals de Nadal que s'emporten els seus consellers (l'any passat uns rellotges valorats en 200.000 ptes.). D'altra banda, Notícies 9, el segon canal de RTVV, es podrà veure a les Illes Balears, ja que el seu govern, mitjançant l'empresa pública Bitel, s'ha fet càrrec de la recepció i emissió.

José Barea, fins fa un mes director de l'Oficina del Pressupost del govern espanyol, rep dimecres dia 16 de mans del president de la Generalitat Valenciana, Eduardo Zaplana, el premi Jaume I d'Economia, en presència del Rei Joan Carles. Un premi políticament correcte en el moment que es va decidir però que arriba en mal moment, després que Barea hagi estat apartat de les seves funcions sense gaires explicacions.

RCI

La Unió Europea ha aixecat definitivament la prohibició d'exportar porcs vius que encara pesava sobre les comarques lleidatanes que van estar afectades per l'epidèmia de pesta porcina clàssica. Tot i això, els preus de la carn de porc continuen per terra a causa, ara, de la crisi russa, que ha fet que s'aturessin les exportacions europees a aquest país i ha saturat el mercat a tot Europa.

RCI

L'alcalde de València, Rita Barberà, continua pressionant per controlar l'empresa Aigües de València. Segons ha denunciat el PSPV-PSOE, el consistori vol valencianitzar el capital d'aquesta empresa i està movent tots els fils per obligar el grup francès Bouygues a vendre a Bancaixa la seva participació. Si no ho fa, amenaça de no renovar la concessió de subministrament d'aigua de la ciutat a aquesta empresa.

El Port de València negocia a la baixa

L'Autoritat Portuària de València ha començat a negociar amb els propietaris dels terrenys on vol construir la seua Zona d'Activitats Logístiques (ZAL) al barri de la Punta (vegeu EL TEMPS núm. 719). Després de l'aprovació definitiva del projecte fa un parell de setmanes, els màxims responsables del Port de València, entitat impulsora de la ZAL, han manifestat la seua voluntat d'arribar a acords econòmics amb els propietaris dels terrenys afectats. Però els preus ofertats han estat molt baixos segons l'Associació d'Afectats per la ZAL (Afeczal), l'única entitat veïnal que ha estat disposada a negociar amb el Port de València. Segons aquesta associació, l'o-

ARXIU / RAFA GIL

Imatge de la Punta.

ferta màxima per fanecada ha estat de 2,5 milions de pessetes "mentre que quan es van expropiar terrenys de la Punta per fer la Ciutat de les Arts i les Ciències -diu el seu president Ramón Marín- es van pagar entre set i deu milions de pessetes".

Seat vol fer el nou Toledo a Martorell

ARXIU

La nova generació del Seat Toledo.

La direcció de la companyia automobilística Seat proposarà aquesta setmana als sindicats treballar durant sis dissabtes més cada any amb l'objectiu d'augmentar la capacitat de producció de la planta de Martorell (Baix Llobregat) i així poder

assumir la fabricació d'una de les versions del nou Toledo quan deixi de fabricar l'antic.

Seat ja ha presentat la imatge d'aquest vehicle, que es llançarà al mercat aquesta tardor i està previst que es produeixi a la planta de Volkswagen de Brussel·les.

EL RUMOR

Pimec-Sefes, la patronal de les petites i mitjanes empreses catalanes, s'ha pres amb resignació la convocatòria de Foment del Treball, l'altra gran patronal, del I Congrés Català de la Petita i Mitjana Empresa. Cap a fora diuen que no es tracta d'una invasió del seu territori, però, en privat, hi ha qui comenta que quan hi hagi conflictes d'interessos entre grans i petites empreses està clar per qui es decantarà Foment.

També es diu que el president d'Acesa, Josep Manuel Basáñez, treu fum pels queixals cada vegada que sent el nom de Joan Miquel Nadal, l'alcalde de Tarragona. Tot i que els dos pertanyen a CDC, a Basáñez sembla que no li ha agradat gens que Nadal encapçalés recentment, acompanyat de la guàrdia urbana, una manifestació a favor de la variant d'Altafulla de la N-340, que va acabar amb l'ocupació del peatge de l'autopista.

BARÒMETRE

Servei Català de Col·locació

Total persones inscrites*	Inscrits que demanden col·locació
450.987	237.501

Total ofertes d'empreses rebudes*

250.992

Cobertura última setmana	
Inscrits SCC ocupats	19,46%
Inscrits SCC aturats	80,54%
Inscrits SCC homes	37,53%
Inscrits SCC dones	62,47%

*Des de 01.09.97

ESTAPE RESPON

—L'acord entre el Ministeri de Foment i Acesa per reduir els peatges, què li ha semblat?

—Una juguesca més del senyor Pujol per tapar els forats del seu cèlebre acord amb el govern Aznar.

—La contrapartida ha estat allargar la concessió cinc anys. Vostè qui creu que hi guanya més, amb l'acord, ACESA o els ciutadans?

—ACESA.

—Hi havia alguna altra

sortida perquè la concessionària rebaixés els preus?

—Fer un cop de força per nacionalitzar les autopistes de peatge a Catalunya i que siguin autovies gratuïtes com a la resta de l'estat.

—Algun dia es deixarà de pagar, per passar per les autopistes?

—Mai.

—Passant a un altre tema, l'atur ha tornat a pujar a l'agost, després de molts mesos. A què ho atribueix?

—Al fet que s'ha acabat l'estímul estacional derivat del turisme i això ho sabem tots. Com es veu no ho sabia prou bé el senyor Arenas Bonanegra.

—La inflació tampoc va bé. Creu que el govern

central té la situació controlada?

—No. Està exposat als vents cada vegada més forts que vénen del Pacífic, de Rússia i no cal dir de Llatinoamèrica.

—Com s'ho farà el governador del Banc d'Espanya per abaixar tipus i convergir amb els alemanys abans de l'arribada de l'euro i alhora controlar els preus?

—Farà el possible per no allunyar-se del que faci Frankfurt.

—Una inflació més alta que l'europea, com pot influir en la nostra competitivitat, ara que els tipus de canvi entre les monedes de la zona euro ja són fixos?

—Perjudicant clarament les exportacions del país.

El València CF redueix els seus beneficis

Els mals resultats esportius del Club de Futbol València durant la temporada passada, especialment el fet de no haver pogut participar en l'últim torneig de la UEFA, han fet empitjorar també els resultats econòmics del club.

Els beneficis, que en la temporada 96/97 van arribar als 443 milions de pessetes, s'han reduït dràsticament en la temporada 97/98 fins a situar-se només en 79 milions.

A més, per posar solució a la crisi de resultats, el València va intentar reforçar la plantilla i augmentar els ingressos ampliant la capacitat de l'estadi de Mestalla, cosa que s'ha traduït en un augment de l'endeutament del club de gairebé un 50%.

ANÀLISI

"Mamà por!"

Miquel Ramon

Comença el curs i més d'una criatura deixa anar llàgrimes en el primer dia d'escola. Potser hi ha adults que han de fer un esforç per no fer el mateix en tornar de les vacances. L'actualitat facilita una llarga llista de motius per exclamar l'infantil "mamà, por!".

La crisi russa, la crisi japonesa, la crisi borsària, tot són amenaces contra el benestar precari de ciutadans cada cop més perplexos. Però el que és més preocupant és que les amenaces puguin acabar en fets, que acabin en una recessió de cavall. Les opinions al voltant d'aquesta possibilitat són divergents.

Hi ha veus que diuen que la història econòmica demostra que una recessió mai ha arribat de la mà de crisis borsàries. En canvi, Anthony Giddens, director de la London School Economics, advertia fa uns dies que això pot acabar pitjor que el 1929. L'avantatge de fer prediccions és que tothom pot encertar perquè ningú sap què passarà realment.

Encara que no hi hagi un diagnòstic únic, el que sí que hi ha és una bona colla de símptomes de malaltia. Els daltabaixos borsaris els veu tothom i els viu un nombre important d'estalviadors. Hi ha instituts alemanys que comencen a detectar

un lent refredament de l'economia mundial. Als Estats Units cada vegada preocupa més el risc de deflació que no pas el d'una pujada de preus.

Fins i tot les paraules, com deflació, fan pensar que la situació és inflació, o sigui, quan hi ha deflació, els preus cauen. Si els preus cauen massa depressa, les empreses no tenen temps de respondre amb arguments de productivitat o amb disminucions de costos i l'efecte és nefast.

Per si tot això fos poc, el ritme de creixement de les economies de França, d'Alemanya i d'Itàlia s'alenteix. Però, tranquils, aquesta és la meravellosa economia del mercat global. L'ONU s'encarrega de recordar al món que les tres persones més riques del planeta, Bill Gates, el sultà de Brunei i Warren Ruffat tenen propietats que superen la riquesa dels 48 països menys avançats.

La crisi, la recessió, la deflació o el que sigui, si arriba, sembla dissenyada per augmentar encara més aquestes diferències. Les prediccions més o menys apocalíptiques que hi ha aquests dies semblen pensades per espantar els occidentals que tornen de vacances. És com si algú els volgués dir: "Sé el que heu fet l'últim estiu", un missatge que coincideix amb el títol d'una de les últimes pel·lícules americanes de por.

La Universitat Jaume I de Castelló atorgarà el proper dia 23 de setembre la seua medalla d'or a la compositora castellanenca Matilde Salvador.

El guardó reconeix la seua llarga trajectòria cultural en defensa del valencià. Aquest és, en poc més d'un any, el segon guardó que rep Matilde Salvador ja que el 1997 va rebre la distinció al Mèrit Cultural de la Generalitat Valenciana.

Coincidint amb la publicació en EL TEMPS del cas Llidó (vegeu núm.

743) les autoritats eclesiàstiques valencianes han iniciat una investigació per esbrinar on es troba el religiós valencià, desaparegut a Xile el setembre de 1974 sota la dictadura del general Pinochet. Fins ara, i tal com denunciava EL TEMPS, l'església valenciana no havia fet res per saber quin va ser el destí de Llidó a Xile. Ara, l'encarregat d'aquesta tasca serà el provicari Francesc Ferrer.

L'Associació de Pares d'Alumnes de l'Institut Enric Valor de Castalla (la Foia de Castalla) ha manifestat el seu rebuig a la votació del Consell Escolar Municipal, celebrat el passat 15 de setembre de l'any passat, que va possibilitar el canvi del nom del centre. Fins ara, i a pesar de les crítiques de totes les forces polítiques, el PP valencià s'obstina a mantenir el seu boicot a l'escriptor Enric Valor.

Blanquerna 1998, cita del nacionalisme a Mallorca

La catorzena edició del Seminari de Formació i Estudi organitzat pel Grup Blanquerna, presidit per Climent Garau, se celebrarà els propers dies 25, 26 i 27 de setembre a Lluç, Mallorca.

Aquesta cita de reflexió sobre el fet nacional ha anat any rere any consolidant-se com a lloc de trobada per a centenars d'interessats que en cada ocasió s'hi inscriuen.

D'ençà de 1984, el Seminari ha anat creixent tant en nombre d'inscrits, provinents de tots els Països Catalans, com en la categoria de ponents, conferenciant i participants en general. De fet, gairebé tots els pesos pesants de qualsevol àmbit nacional català han passat per alguna edició del Blanquerna. En-

Climent Garau, president del Grup Blanquerna.

guany és previst que hi participin, com a conferenciant, ponents o en taules rodones Joan Vallvé, Fèlix Pons, Josep Melià, Sebastià Serra, Salvador Cardús, Jordi Sánchez, Antoni Mir, Angel Castineira, Guillem Frontera, Bartomeu Bennassar i Joan

F. March. Com a actes més lúdics es preveuen actuacions com la de Biel Majoral i la projecció de la pel·lícula *En el nom del pare*.

Els interessats es poden adreçar al Grup Blanquerna, a la seu de l'Obra Cultural Balear, tel. 971 72 32 99.

El 'Visa pour l'Image' tria els seus premiats

ARXIU / JORDI PLAY

El X Festival Internacional de Fotoperiodisme de Perpinyà, *Visa pour l'Image*, es clausurà el dia 6 amb el lliurament dels premis Visa d'Or. El Visa a les millors fotografies aparegudes en un diari va ser concedit a Kim Manresa pel seu reportatge sobre l'ablació publicat al *Magazi-*

ne de La Vanguardia. Zed Nelson va guanyar el Visa de setmanaris amb una feina sobre la cultura de les armes als EUA i Alexandra Boulat el Visa de reportatge d'actualitat amb un treball sobre Kosovo. L'exposició del World Press Photo (dalt) va ser una de les més visitades del certamen.

Els veïns del Cabanyal denuncien Rita Barberà

Un grup de veïns del Cabanyal-Canyamelar afectats per la perllongació de l'av. Blasco Ibáñez ha presentat una denúncia contra l'alcalde de la ciutat de València Rita Barberà i els regidors que van votar a favor d'encarregar a una empresa municipal la redacció del projecte urbanístic. A més, la Plataforma Salvem el Cabanyal organitzarà tots els dijous, a partir del 17, una manifestació que començarà a les 20.00h a l'estació del Cabanyal. Després de les manifestacions, el Casal del Bloc Jaume I del Cabanyal-Canyamelar farà una sèrie de sopars-xerrades a les 21.30 hores.

Debat general de la 53 Assemblea de l'ONU

El proper 21 de setembre comença el debat general de la 53a Assemblea General de les Nacions Unides (ONU). Des de la setmana passada, però, els diversos comitès que integren la institució internacional treballen en diversos aspectes. En aquesta ocasió el president de l'Assemblea, l'uruguaià Didier Operti, ha apuntat com a temes més destacats: "les recents crisis financeres i els seus efectes adversos en les economies nacionals en el marc d'un ineludible context global; el dramàtic ressorgir del terrorisme; la influència de les drogues; l'augment del crim internacional; la protecció dels desplaçats, tant a nivell individual com col·lectiu; la pro-

tecció del medi ambient; els drets humans i l'assoliment de la pau". Operti, però, va voler remarcar en el seu discurs d'obertura de l'Assemblea, que res d'això es podia dur a terme si els membres de l'ONU no complien amb les seves obligacions respecte l'ens internacional. Sobre les reformes de l'ONU, Operti va dir que calia continuar "sense pressa però sense parar" cap a la modernització de l'organització, i evitar així que es converteixi només en un fòrum on es facin exercicis diplomàtics.

En el mateix discurs Operti va recordar que els problemes que preocupen avui l'ONU són diferents als que afrontava al principi

Imatge de la seu de les Nacions Unides, a Nova York.

de la seva fundació, i va posar com a exemple que en els darrers deu anys dels més de cent conflictes que han trencat la seguretat i la pau internacional, només sis han estat conflictes territorials. En aquest sentit va recordar que calia crear un clima favorable entre tots els membres de l'ONU sense excloure cap estat.

La mort de nou diplomàtics iranians a mans de forces dels talibans s'ha confirmat definitivament. Precisament la desaparició d'aquestes persones va fer que Iran concentrés tropes a la frontera amb Afganistan per "protegir els seus interessos". Davant d'això els EUA van avisar Iran de no iniciar un conflicte a la zona, avís que Teheran va titllar d'hipòcrita.

1991

Divendres el canceller Helmut Kohl fa el seu debut a Internet a la pàgina del seu partit, els cristiansocials del CDU. Kohl respondrà les preguntes que se li facin en viu entre les 12 h i les 14 h a la web <http://www.cdu.de>.

ANÀLISI

Crònica d'un robatori

Llibert Ferri

La crisi russa, la més perillosa d'ençà que el 1993 Ieltsin va dissoldre el Parlament a canons, cada cop té més la pinta d'una passada definitiva de comptes entre els qui aquests últims set anys s'han anat repartint la propietat pública deixada per la dissortada Unió Soviètica.

Mentre feia vacances a Nova Zelanda, l'efímer ex-primer ministre Kirienko es queixava de no haver tingut temps de fer les reformes, les "úniques viables i possibles" que havia programat amb la benedicció de l'FMI i d'una bona part del capital occidental. No és cert. El programa monetarista de Kirienko no era cap originalitat. Ja l'havien assajat el 1992 Gàidar i Txubais, i van provocar el daltabaix del ruble, la pèrdua dels estalvis, i van fer de Rússia no pas un mercat lliure estructurat sinó un basar immens i caòtic. Això mentre la *no-menklatura* i bona part de la burocràcia, abocades a la corrupció i a la criminalitat, legitimaven i legalitzaven el botí aconseguit mitjançant privatitzacions delictives.

Va ser per "moderar" aquest capitalisme de robatori que Txernomirdin fou nomenat cap del govern a final del 1992. I el que va fer l'astut buròcrata va ser engegar un capitalisme d'estat per protegir l'oligarquia en formació, és a dir, els be-

neficiaris del robatori, mentre cohabitava amb els neoliberals Txubais i Nèmtsov per guardar les formes davant l'FMI.

La fràgil cohabitació es va trencar el març d'enguany, quan un Ieltsin ferit en el seu narcisisme va nomenar Kirienko. I al mateix ritme que s'ensorrava l'economia russa començava la *vendetta* que culminà amb el retorn de Txernomirdin, enlairat pel pànic dels oligarques a un terratrèmol social.

El nou govern de Rússia, que probablement acabarà presidint Ievgueni Primàkov (un home molt vinculat a la *Perestroika* de Gorbtxov), no podrà evitar, d'entrada, l'ús d'un cert autoritarisme retòric de cara als poderosos: obligar les empreses a pagar els impostos sota amenaça de confiscació, congelar les reformes monetaristes —com gairebé ha aconsellat la Unió Europea—, i imprimir milions de rubles per pagar els treballadors del sector públic i evitar un espetec.

El que no podrà fer el nou primer ministre és aclarir com es feren les privatitzacions. La de Gazprom, per exemple, que segons els nord-americans és la base de la fortuna personal de Txernomirdin, calculada en uns 5.000 milions de dòlars. Tampoc no farà res el nou govern pel retorn a Rússia dels 300.000 milions de dòlars (750 bilions de pessetes) evadits aquests últims sis anys. Encara gràcies si pot divulgar un simple axioma moral: que potser ha arribat l'hora de no robar més.

'Operació catedral'

Robert J. McLachlan no sembla policia. Aquest anglès de parlar suau i exquisit, vist de prop, sembla més un funcionari bancari d'una vella institució financera de la City que no cap altra cosa. Però, en realitat, Robert J. McLachlan és inspector-detectiu en cap del Grup Contra el Crim Organitzat del New Scotland Yard, a Londres, i un dels investigadors de les xarxes de pedòfils més veterans a Europa.

Doncs bé, Robert J. McLachlan ja ho va dir a l'Escola de Policia de Catalunya, a Mollet del Vallès, el mes de juny proppassat: "Fa uns quants anys érem quatre els policies que vam començar a preocupar-nos pels delictes contra els infants i a investigar-hi. No sentíem pas gaire comprensió al voltant nostre, no rebíem gaire ajut dels nostres caps, ni tampoc grans mitjans, però a poc a poc vam anar conscienciant-los que era una tasca necessària. Ara hi ha unitats especialitzades, unitats de pedofília, a moltes policies europees i les xarxes criminals d'aquest tipus cauen cada vegada amb més freqüència. El treball ha estat dur, però ha valgut la pena, i en collim resultats excel·lents".

L'inspector-detectiu McLachlan va participar en el "Congrés sobre els nous reptes en la investigació de delictes", organitzat a l'escola dels Mossos d'Esquadra i, en el transcurs de la seva ponència, va ensenyar vídeos i fotografies d'agressions sexuals contra menors realment esgarriposos.

"Això no és res -va afirmar-. En els nostres arxius tenim coses molt pitjors. Encara que sembli mentida, a molts llocs del món es fan barbaritats amb infants i també hi ha importants xarxes de comercialització d'aquestes imatges". L'expert anglo-saxó sabia què es deia.

La primera setmana de setembre, mercès a una macrooperació anomenada "Catedral", organitzada per la policia de de vint-i-un països, es va poder desmantellar la xarxa de pedòfils més àmplia descoberta fins ara. Van detenir un centenar de persones, i es van confiscar més

de 100.000 clixés fotogràfics i centenars de disquets informàtics. L'operació va ser preparada minuciosament durant setmanes amb l'objectiu d'identificar els centenars d'habituals d'una pàgina electrònica anomenada "Wonderland Club", des de la qual s'intercanviaven les imatges pornogràfiques amb infants. Els principals països afectats són la Gran Bretanya, Alemanya, els Estats Units (on hi ha trenta detinguts), França (amb quatre), i Itàlia, on resideix un enginyer napolità de trenta-vuit anys que se sospita que pot ser una mena d'"ideòleg"

de la pedofília. La xarxa estenia les seves ramificacions fins al Brasil, Rússia, el Japó, Austràlia, Àustria, Bèlgica, Finlàndia, Noruega, Portugal i Suècia. "És, sens dubte, la trama més gran que hem descobert fins ara" -deia Raymond Kelly, agent de les duanes americanes.

Van ser justament les duanes EUA que, a conseqüència d'una investigació preliminar, duta a terme l'any 1966 i que va eliminar una altra xarxa denominada "Orchid Club", van trobar les primeres connexions que portaven a la Gran Bretanya. La policia anglesa, alertada, va continuar la pista i això els va fer descobrir una xarxa internacional molt més vasta. I poc després l'"Operació Catedral", coordinada pels agents anglesos, es posava en marxa.

Hi ha previst d'intensificar encara més aquesta cooperació internacional l'octubre propinent a Londres, on es farà una conferència consagrada a la prostitució infantil, a què assistiran tots els països de la Unió Europea i una dotzena de l'Àsia. "Els orígens llibertaris d'Internet i la manca de control centralitzat del desenvolupament de la Xarxa mundial han deixat creure que tot era permès. Alguns buits jurídics, lligats al caràcter transfronterer de l'accés als documents de la Xarxa, han reforçat, a la vegada, el sentiment que la impunitat regna al ciberespai. Però això no és cert. I 'Catedral' serà, a partir d'ara, la millor prova que no hi ha anonimats al ciberespai", afirma Michel Alberganti, un investigador del fenomen. Els pedòfils d'Internet ja no poden dormir tranquils. Saben que, si baden, els pot caure a sobre la "Catedral".

XAVIER VINADER

"Ara hi ha unitats especialitzades, unitats de pedofília, a moltes policies europees i les xarxes criminals d'aquest tipus cauen cada vegada amb més freqüència."

JOSEP MARIA FORNÉ I FEBRER*

Pel Museu Diocesà de Lleida

A final del mes d'agost arribava l'hora d'acabar la campanya de recollida de signatures per una solució enraonada (en el sentit ple de la paraula: feta amb raó i justa) a través dels mitjans de comunicació escrits de Ponent.

Podem dir que ha arribat la fi d'una primera etapa d'aquesta campanya. S'hi han adherit 68 entitats i associacions de Ponent i de tot el país. A més, hem recollit unes mil cinc-cents signatures que han de servir per donar suport a les iniciatives que duen a terme les institucions. La societat civil hi fa la seva contribució.

Ben segur que, en aquest afer, tots hem comès errors. Potser la Generalitat no va fer costat a les iniciatives que la Paeria va plantejar en el seu moment. Potser la Paeria no va tenir prou visió de país i de la capitalitat del territori. Potser el Bisbat no va saber tenir una actuació prou contundent sobre la divisió de la diòcesi. Potser la societat civil ha actuat massa tard i amb timidesa. Potser, potser..., però el que cal és mirar endavant; mirar enrere només ha de servir per aprendre dels errors i no per recrear-nos-hi.

En aquest sentit, des d'Òmnium Cultural del Segrià continuarem treballant perquè aquest patrimoni que ens volen fora de Lleida no se'n vagi. I sobretot que el símbol que suposa aquest patrimoni no s'esborri. Creiem que és una barbaritat plantejar el trasllat d'aquestes peces, perquè no és veritat que estant a l'Aragó estaran més a casa seva. La Franja és a casa seva en aquestes terres, amb les quals l'uneixen llengua, història (i no breu) i comunitat humana. Tots plegats fem el Ponent.

Com diu el cantant de Xàtiva, "qui perd els orígens, perd identitat". Quan es demana que marxin les peces d'origen de la Franja del Museu de Lleida, diocesà i comarcal, és que en volen esborrar els orígens. Aquestes peces són a Lleida no per espoli, sinó per donació, compra o dipòsit, i sempre dins la mateixa diòcesi que ha durat vuit-cents anys i que un decret ha esborrat. El fet és que volent fer perdre els orí-

gens de la Franja, li volen fer perdre la identitat o, cosa que és igual, canviar-ne la identitat. Tal com pressionen els mitjans de comunicació i la força que té el poder legalment constituït (fronteres autonòmiques) fan, en part, comprensibles els problemes identitaris d'aquest territori allargassat de nord a sud. Però la veritat és que la història i la relació entre banda i banda de la frontera autonòmica són testimoni d'una mateixa identitat. Resultarà que ara que esborrem les fronteres estatals, en reforcem unes altres. La noble personalitat aragonesa fa un mal negoci reforçant les seves fronteres administratives, sinó és que amb això vol afeblir la nacionalitat catalana.

Critiquem que els estats vulguin homogeneïtzar culturalment els seus territoris perquè així n'ofeguen les realitats plurinacionals. Però,

també hem de reconèixer que la societat contemporània ha fet esdevenir plurals les mateixes nacions, amb estat o sense. La mateixa nació catalana ha de reconèixer la seva diversitat i pluralitat, la qual cosa no és fàcil. Si la comunitat autònoma de l'Aragó pretén fer aquesta homogeneïtzació en el seu territori, amb accions com aquesta i empesa per un estat "autonòmic" que ja li va bé, s'equivoca. Aquesta i més raons, a vegades un xic més fosques, han pogut

fer que reclamin un patrimoni i una reorganització de les diòcesis, que per cert no demanen en altres punts de la seva comunitat.

Així, doncs, no és tant la possessió d'uns béns allò que ens ha de posar a la defensiva, sinó el que signifiquen. Més enllà de les diferents posicions ideològiques que puguem tenir les entitats i les institucions de banda i banda del límit autonòmic, cal que ens uneixi la voluntat de mantenir una memòria i una voluntat de ser. La jerarquia eclesiàstica ho hauria de tenir en compte.

De primer moment hem volgut sensibilitzar i conscienciar lluitant per un patrimoni i un museu que ha de ser tot un símbol. Continuarem treballant-hi.

*Òmnium Cultural del Segrià

"La veritat és que la història i la relació entre banda i banda de la frontera autonòmica són testimoni d'una mateixa identitat."

AMUNT...

Ramon
Barnils

Com volen, aquesta gent

No fa ni un any que mitjançant el Bng de Beiras els gallecs van donar senyals electorals de nació, i tots els partits del sistema ja han demanat de canviar la Constitució. Fins i tot el Psoe. Fins i tot el Pp.

Precisament aquest parell, el Psoe i el Pp, van ser els primers a reaccionar davant de la victòria del Bng i Beiras: la mateixa nit del 17 d'octubre de 1997, i amb el Bng com a segon partit de Galícia i primer de l'oposició, tant els guanyadors, el Pp, com els perdedors, Psoe, van sugge-

rir de canviar la llei electoral perquè no tornés a passar que a Galícia guanyessin gallecs, com a Catalunya ja guanyaven catalans i bascos al País Basc.

Encara no un any després això de la llei electoral no ocupa les capçaleres ni de diaris ni d'informatius –però sí el fons del seu cor, el cor de la seva utopia–. Ara tots els partits, tant els espanyolistes com els nacionalistes, proposen de modificar la Constitució, i ni el més prudent no s'hi oposa. Que els nacionalistes tinguin aquest propòsit és lògic, pensem que l'única nació que surt al text sagrat és Espanya, l'única llengua l'espanyol o castellà, i és a l'Exèrcit a qui mana de mantenir la unitat del secular invent. Què volen, aquesta gent, és a dir la parella Pp-Psoe, quan s'interessen per modificar una Constitució tan barroerament favorable a allò seu de sempre?

Volen allò mateix que volien amb la reforma de la llei electoral espanyola, aquella nit de la victòria del Bng. I ho volen naturalment.

I AVALL

J. J. Pérez
Benlloch

David i Goliat

La factoria Ford d'Almussafes dona faena a 8.000 treballadors, afecta el 2% de la població activa del País Valencià, amb exportacions totals que cobreixen el 15,29% i compta amb 1.100 proveïdors, 400 dels quals són empreses indígenes. Això vol dir que quan aquesta empresa esternuda es produeix un risc d'epidèmia. Però a més d'aquests poders en té un altre molt actual i comú entre les grans companyies transnacionals: anar-se'n a una altra banda, cosa que pot significar traslladar la producció o

part d'aquesta a d'altres factories i fins i tot abandonar el terreny i instal·lar-se en climes laborals més dòcils i propicis. Així és com el capitalisme EUA ha romput la crisma als sindicats, com delaten els fets i descriu l'economista Lester Thurow. Que la General Motors acabe de mossegar la pols per l'oposició dels seus treballadors a aquestes pràctiques de deslocalització, solament és una derrota pírrica en el curs d'un procés incontestable i incontestat en què els sindicalistes es troben al límit de la supervivència.

En la Ford d'Almussafes s'està discutint el conveni col·lectiu i ja s'ha llançat l'avís: perilla, diuen, el futur de la factoria i de l'economia valenciana. Per a començar, 5.000 unitats del model Focus es construiran a Alemanya, on no fan mala cara a treballar dissabtes i diumenges. Al mateix temps, Goliat diu a David que està perdent la confiança i que les seues reivindicacions, les de David, poden acabar sent un bumerang que el descalabren.

FENT MEMÒRIA

Pau
Viciano

Lifting

La possibilitat de restaurar la *Gioconda* per a retornar-li els colors amb què la va pintar Leonardo da Vinci ha provocat una polèmica que va més enllà del cercle d'entesos. No podia ser d'una altra manera, si es té en compte que el retrat de la senyora de Francesco Giocondo és el quadre més reproduït de la història de l'art. I, juntament amb la Venus de Milo, un dels magnífics esquers que congreguen, any rere any, milers de turistes davant la piràmide de cristall del Louvre. Precisament, ha estat el conservador del museu parisenc un dels experts que s'ha oposat amb major fermesa a la restauració de l'obra. Eliminar les capes de vernís enfosquit que oculten els colors originals, segons diu, seria un veritable atemptat, ja que el quadre forma part de la cultura artística mundial amb la imatge que té avui dia. Fins i tot podrien adduir-se en favor seues reflexions tan elegants com les de Marguerite Yourcenar, quan reivindica, en *El temps, aquest gran escultor*, el desgast creatiu que el pas dels segles infligeix en les obres d'art. La Venus de Milo és tant el resultat del cisell de l'autor com de la destrucció operada pel temps. Ara bé, totes les restauracions no són igual d'agressives: una cosa seria reimplantar a la deessa grega les extremitats superiors i una altra fer un delicat lifting a la dama italiana. Amb la neteja del quadre, valoraríem millor l'harmonia dels colors, però seria ingenu pensar que veuríem la pintura com els seus contemporanis. I és que el transcurs del temps, a més d'alterar la química dels vernissos, ha recreat sobretot els gustos i la sensibilitat dels espectadors.

HISTÒRIES NATURALS

Martí Domínguez

La sorpresa de Hamlet

Durant aquests dies, les fruites del teix comencen a prendre color. Són unes fruites precioses, amb una estranya morfologia. La carn roja, d'una consistència flonja, com si fóra mucilaginosa, és comestible, però la llavor que oculta resulta verinosíssima. Són les estranyes coses de la naturalesa: al costat de la fruita dolça i delerosa s'amaga el metzí més potent i exterminador. Daniel Climent comenta que durant la guerra amb els romans els càntabres i els asturs duïen, penjant al coll, llavors de teix, per a, en cas de ser capturats, mastegar-les i evitar-se el suplici del captiveri. I el botànic Laguna escrivia en el seu *Dioscòrides* del segle XVI: "*Comido, el tejo engendra grandíssima frialdad en el cuerpo, causà grande angustia de anhelito y es veneno que muy pronto despacha; por donde piensan algunos que los venenos tóxicos fueron llamados tóxicos*". I és cert que, com suggereix Laguna, els grecs li donaren el nom de *taxus* en al·lusió a la seua toxicitat (*toxikon*), però també a la seua utilitat per a construir arcs (*taxon*). La fusta del teix era la millor per a fer els arcs forts i flexibles; fins l'extrem que alguns guerrers, com els bascons, l'empraven no sols per als arcs sinó també per a enverinar les fletxes amb el seu suc.

Però el cas més famós d'enverinament és el de Cativulc, el rei dels Eburons, un poble de la Gàl·lia, que va lluitar arrauxadament contra Juli Cèsar. Cativulc, empaitat per les tropes romanes, i traït pels seus aliats, no va poder resistir la

pressió de la derrota i es va llevar la vida amb el suc del teix. Aquest fet tràgic, narrat pel mateix Juli Cèsar en la *Guerra de les Gàl·lies*, va inspirar a Shakespeare alguns aspectes de la traïció del rei de Dinamarca; alguns detalls d'aquella història esgarriadora que explica l'Ombra a Hamlet:

"va entrar el teu oncle furtivament amb un pom del maleït suc d'*hebenon* i pel buit de l'oït va vessar la leprífica destil·lació, l'efecte del qual és tan contrari a la sang humana, que com l'argent viu corre ràpid per les venes i conductes del cos, i amb sobtat vigor qualla i talla, com gotes àcides abocades a la llet, la sang fluida i sana".

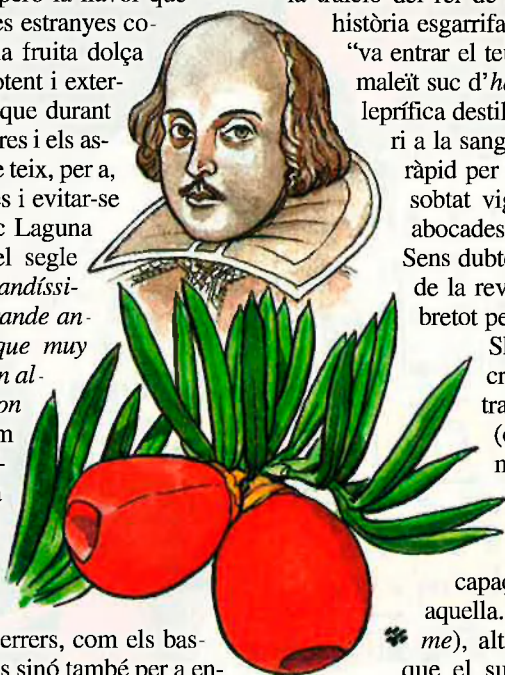
Sens dubte, Hamlet es degué quedar palplantat de la revelació de l'Ombra del seu pare. Sobretot perquè el suc d'*hebenon* no vol dir res.

Shakespeare, per a gran sorpresa dels crítics que han estudiat la seua obra, trasbalsat per l'abast del fet dramàtic (oh! terres celestials!... Oh! terra! I què més? Afegiré infern?... Oh infàmia!

etc., etc.), va descuidar l'ortografia del fatal metzí. L'ortografia i moltes altres coses, perquè ningú ha estat

capaç de saber quina planta diabòlica era aquella. Uns s'inclinen pel jusquiam (*henbane*), altres parlen del guaiac. Però jo crec que el suc d'*hebenon* és el mateix que va

prendre el rei dels Eburons. I que Shakespeare, en el moment de recordar el nom de Cativulc i del seu poble, i de retre-li un discret homenatge, va tenir un petit cobriment de memòria. I va sortir aquell *hebenon*, per a etern espant i dubte de Hamlet.

A partir del 21 de setembre, durant setze setmanes, amb EL TEMPS

CAMÍ DE L'EURO

EL TEMPS

Tots el capítols del programa de TV3,
recopilats en el llibre més útil per saber
què canviarà amb la moneda única

ARXIU / EFE

Dos homes i un destí

L'ex-ministre de l'Interior va començar la setmana de diputat al Congrés i la va acabar de reclús en una cel·la. El PSOE, de forma oficial, va acusar directament Aznar d'haver desitjat aquest final per a Barrionuevo i Vera i va tornar a insistir en la seva innocència.

Finalment la fotografia va acabar publicant-se i un ex-ministre socialista va entrar a la presó de Guadalajara acompanyat del seu segon al Ministeri de l'Interior. La sala segona del Tribunal Suprem va fer efectives les dues condemnes a deu anys que van resultar de la sentència del cas Marey. José Barrionuevo i Rafael Vera han estat, de moment, els únics processats per aquest cas que han començat a complir condemna, perquè els altres deu (que van reconèixer els fets dels quals foren acusats durant la vista oral) s'han

beneficiat d'una pròrroga durant el temps que tardin totes les parts a decidir sobre la necessitat d'esperar a la presó, o no, mentre el govern decideix un possible indult.

L'ingrés a la presó de Barrionuevo i de Vera ha fet pujar uns quants graus la temperatura política del curs que ara tot just comença. Sobretot després de l'enfrontament dialèctic que van mantenir el president del Tribunal Suprem, Javier Delgado, i Felipe González, que van situar en llocs contraposats les pressions que ha sofert el poder judicial durant la instrucció i el judi-

ci oral subsegüent del cas Marey. Tant és així que el PSOE va arribar a anunciar que demanaria la compareixença parlamentària de Delgado, una decisió que no va passar d'advertiment, però que podria haver marcat profundament l'obertura de les sessions al Congrés dels Diputats. Al final, el Consell General del Poder Judicial es va veure obligat a emetre un comunicat reiterant la confiança en el Tribunal Suprem i avalant la competència jurídica dels magistrats que van condemnar José Barrionuevo i Rafael Vera, però sense donar un su-

port explícit a les opinions que havia fet públiques el seu president en un comunicat.

Alguns sectors del PSOE, amb les federacions de Madrid i Extremadura al capdavant, han fet encara un pas més, en la crítica de la sentència, i han proposat un calendari de mobilitzacions que començaria amb manifestacions de suport als condemnats i que fins i tot podria acabar incloent una promesa d'indult dins el programa electoral del PSOE en les pròximes eleccions generals.

L'últim recurs. Mentrestant, el Tribunal Constitucional encara no ha dit si s'avé a tramitar els recursos que han presentat els dotze condemnats per la sentència del cas Marey. Uns recursos que, en cas de prosperar, podrien implicar la suspensió provisional de les penes de presó per a la majoria dels implicats, seguint el criteri que, per exemple, ha obert un parèntesi per a la majoria de condemnes dictades en el cas Filesa.

De totes maneres, el problema difícilment quedaria resolt per a José Barrionuevo i Rafael Vera, que han estat condemnats a penes superiors als cinc anys de presó, és a dir: per sobre el límit que el Tribunal Constitucional acostuma a deixar en suspens. Cal recordar, a més, que el Constitucional no és un tribunal de segona instància i que només pot revocar una sentència si considera provat que s'han conculcat els drets fonamentals que reconeix la constitució. D'aquí ve que els condemnats hagin basat els seus recursos en consideracions com ara que s'ha vulnerat la presumpció d'innocència, que el Tribunal Suprem s'ha vist condicionat decisivament per les pressions polítiques i periodístiques i que el jutge instructor, Baltasar Garzón, ha actuat mogut per una animadversió personal, nascuda de la seva etapa d'alt càrrec del Ministeri de l'Interior durant la presidència de González. D'aquí ve també la controvèrsia política desfermada pel fet que fos Felipe González mateix qui, en qualitat d'advocat, signés dos dels recursos davant el Tribunal Constitucional.

El fet és que, amb Vera i Barrionuevo a la presó, el cas Marey ha entrat definitivament en l'àmbit del debat polític. Un possible indult depèn estrictament de la voluntat política del govern de José María Aznar, que ha evitat de comprometre's en aquesta discussió de forma escrupulosa. La darrera entrevista Aznar-Pujol a la Moncloa del 29 de juliol —que casualment va coincidir amb el dia de la publicació de la sentència— va usar el terme "magnanimitat" en connexió amb les conseqüències de la sentència, però va ser Jordi Pujol

qui va introduir-lo en la conferència de premsa posterior a la reunió. També va quedar clar que el portaveu del govern, Josep Piqué, no compartia la generositat de Pujol sobre els ex-alts càrrecs de l'etapa socialista.

Jordi Pujol, de tota manera, ha continuat dient durant tot l'estiu que cap democràcia occidental no hauria obert un procés judicial de les característiques del cas Marey, per tal com posa en perill els mecanismes més ocults del funcionament de l'estat i genera desconfiança en el seu entorn. Una posició ben allunyada de la dels altres socis del PP, els nacionalistes bascos, que no han deixat passar cap ocasió de demanar que la justícia tracti amb duresa els responsables de la guerra bruta a Euskadi i no han dubtat a acusar públicament

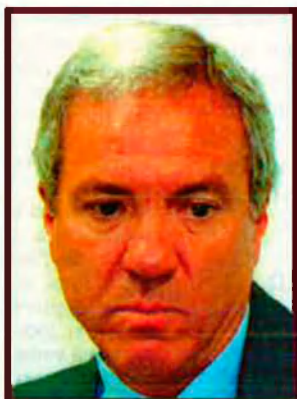
el PSOE d'haver muntat una trama terrorista durant l'etapa en què José Barrionuevo i Rafael Vera eren al capdavant del Ministeri de l'Interior. Una posició, la del PNB, que ha estat compartida en essència per Esquerra Unida durant tot el procés judicial.

L'herència de la UCD. Sigui com sigui, el fet cert és que el processament i la condemna de Barrionuevo i de Vera ha tornat a l'actualitat noms com els de Rosón, Martín Villa, Ibáñez Freire i àdhuc de Manuel Fraga, tots ells responsables del Ministeri de l'Interior durant els governs de la UCD i el final de la dictadura. Una etapa en què l'anomenada "guerra bruta" va fer entre quaranta i cinquanta morts, repartits entre diverses sigles, com el Batallón Vasco-Espanol, la Triple A o Antiterrorismo ETA, organitzacions que van precedir l'aparició dels GAL i que, en alguns casos, fins i tot van passar-se mercenaris tan coneguts com Jean-Pierre Chérid, que va intervenir en uns quants atemptats contra membres d'ETA des de les acaballes del franquisme i que va morir quan col·locava una bomba per compte dels GAL. Avui, tant Manuel Fraga com Martín Villa són dirigents destacats del partit del govern i el PP reclama insistentment la propietat del centrisme polític i tendeix a autoconsiderar-se l'hereu indirecte de la UCD, més que no pas una derivació directa d'Aliança Popular.

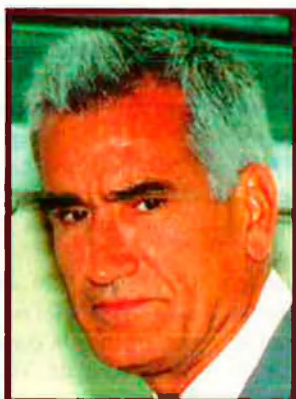
D'aquí ve que els sectors més combatius del PSOE tinguin la temptació constant de recórrer als antics dossiers comprometedors que omplien els calaixos del Ministeri de l'Interior quan el va abandonar l'últim ministre de la UCD. Una possibilitat que, almenys oficialment, ha estat descartada per Joaquín Almunia, partidari de continuar els recursos judicials, mentre això sigui possible. I mentre José Barrionuevo i Rafael Vera continuïn negant-se a demanar l'indult al govern del Partit Popular.

Salvador Cot (Madrid)

L'enfrontament dialèctic entre Felipe González i el president del Tribunal Suprem, Javier Delgado, ha fet pujar uns quants graus la temperatura política de l'estat. Al final, el Consell General del Poder Judicial es va veure obligat a emetre un comunicat que no donava un suport explícit a Delgado.

José Barrionuevo

Rafael Vera

Julián Sancristóbal

Francisco Álvarez

El que queda del GAL

Amb la condemna a la cúpula del Ministeri de l'Interior en l'etapa socialista pel segrest de Marey, només s'ha tancat un dels capítols de la guerra bruta contra ETA. Alguns dels condemnats hauran de comparèixer aviat en el judici per l'assassinat de Lasa i Zabala.

A mitjan mes d'agost, després de saber la sentència condemnatòria contra els dotze implicats en el segrest del jubilat francès Segundo Marey, i quan els dirigents del PSOE ja havien aixecat el crit al cel, el magistrat de la sala segona del Suprem, Adolfo Prego de Oliver, un home de gran prestigi entre els juristes, advertia en una conferència a l'Escorial: "Un possible indult a Barionuevo i Vera seria per una pena concreta, que no eximiria els condemnats de responsabilitats en judicis futurs". A la majoria de les orelles que van sentir-la, la frase els va semblar una mena d'avís per a navegants. A uns pocs, amb carnet del Partit Socialista a la butxaca, els va agafar pell de gallina.

La banqueta dels acusats del primer judici del GAL, l'anomenat "cas Marey", encara és calenta: els processats han presentat, l'un darrere l'altre, a excepció de l'ex-policia José Amedo, recursos d'empara al Tribunal Constitucional i peticions d'indult, en

un intent desesperat de no trepitjar la pressió per res. Però la temporada judicial encara no s'ha tancat i es preveuen molts en-surts importants per a tota la colla de personatges que van formar la cúpula del Ministeri d'Interior durant l'etapa socialista. Els judicis relacionats amb el terrorisme d'estat contra ETA, els judicis del GAL, no han fet sinó començar. Ara ve la cosa forta. Aquests mesos vinents s'han de depurar responsabilitats pels assassinats més sanguinaris dels comandos parapolicíacs.

Això ja no s'atura. Aquí hi haurà fil per estona. I és que una vegada el Tribunal Suprem haurà dictat l'execució de la sentència del cas Marey, aquest mateix mes de setembre, els dos condemnats més importants, l'ex-ministre José Barrionuevo i l'ex-secretari d'Estat, Rafael Vera, tenen tots els números per a coincidir de nou, en un breu període de temps, davant un mateix jutge, en aquest cas, Carmen Valcárcel, al capdavant del jutjat 43 de Madrid, que conti-

nua la instrucció del sumari dels fons reservats.

Cas fons reservat: tothom va ficar la mà al calaix. Un escrit recent del fiscal anticorrupció, Carlos Jiménez Villarejo, demanava que hom cridés a declarar, a títol d'imputat, José Barrionuevo, "vistos els indicis existents en la causa, i que van més enllà de constituir meres sospites, perquè es fonamenten en la imputació concreta i determinada d'un fet que presenta caràcters delictius". Per Jiménez Villarejo, que marca el to que seguirà l'acusació pública en aquest cas, la investigació realitzada al principi per la jutgessa María Jesús Coronado i més ençà per Carmen Valcárcel, ha palesat, en alguns casos, "un enriquiment important de responsables del Ministeri d'Interior o del seus familiars". L'afirmació anticipa, clarament, una acusació de malversació de cabals públics que es pot agreujar per la circumstància de "l'ànim de lucre" i que pot acabar amb penes de presó de tres anys a vuit.

s condemnats de responsabilitats en altres judicis

Enrique Rodríguez Galindo

Andrés Casinello

Emilio Alonso Manglano

Luis Roldán

El fiscal assigna els principals papers d'aquesta presumpta malversació no solament a José Barrionuevo, considerat "màxim responsable de l'administració, destinació i control del fons", sinó també el seu successor, José Luis Corcuera, que va utilitzar diners del fons per comprar joies que regalava per Nadal a les dones dels alts càrrecs del seu departament, i Rafael Vera, l'encarregat directe del compte del fons destinat a despeses secretes de la Secretaria d'Estat d'Interior, oberta al Banc d'Espanya i que, precisament en el període 1987-1993, va ampliar el seu crèdit de 800 milions de pessetes a 1.500.

Els altres imputats en el mateix sumari són Julián Sancristóbal, ex-director general de Seguretat, que va declarar que havia rebut sobresous, incentius i tres premis "de set milions de pessetes, que responien a la decisió del ministre Barrionuevo mateix"; Luis Roldán, ex-director general de la Guàrdia Civil, que va reconèixer la percepció de sobresous quan feia de delegat del govern a Navarra; José María Rodríguez Colorado, ex-director general de Policia, que va cobrar un taló procedent d'un compte del vice-president del Reial Madrid, Mariano Jaquolot, en el qual s'havien ingressat prèviament 89 milions del fons reservat; Juan Ignacio López, ex-governador civil d'Àvila, que va rebre al seu compte particular un xec del Banc d'Espanya per 7

milions, del fons reservat a través; Francisco Alvarez, ex-cap del Mando Único de la Lucha Contraterrorista (MULC), que va admetre el cobrament de sobresous; Jorge Argote, ex-advocat d'Interior, que va intentar de subornar un client de Juan Maria Bandrés amb 7 milions perquè desistís de recórrer una sentència; Agustín Linares, ex-sots-director operatiu

Pedro Rubira: "Els GAL van sorgir d'un acord de voluntats entre persones del Ministeri de l'Interior i de la Brigada Regional de Bilbao."

de la Policia, que va utilitzar un xec de 3 milions del fons reservat per pagar-se el pis; i Juan de Justo, ex-secretari particular de Rafael Vera, que va signar talons pel cobrament de fons i va portar diners en sobres a la direcció general de la Guàrdia Civil. Una trepa que Déu n'hi do.

"El judici pel cas del fons reservat del Ministeri d'Interior pot fer molt de mal -augura un advocat amb bones antenes a Madrid-. El sentiment general tendeix a ser

més benèvol per a determinades accions il·legals de la lluita antiterrorista, que no pas quan surt a la llum que tota aquesta colla es van omplir les butxaques una pila d'anys amb l'excusa dels diners destinats a finançar les fantasmagòriques operacions secretes contra ETA. Fins ara Barrionuevo i el seu equip han venut la pel·lícula del sacrifici patriòtic. Si resulten de nou condemnats per haver ficat la mà al calaix, no sé quina cara faran a l'opinió pública. I veurem com ho justifiquen els seus companys d'ideologia".

Cas Lasa-Zabala: la calç viva també deixa pistes. Però el judici més pròxim a la vista, i un dels que aixecarà més polseguera mediàtica, serà el del cas Lasa-Zabala, en què hi ha processats el general Rodríguez Galindo, màxim responsable de la caserna d'Intxaurrondo i acusat d'ordenar l'operació que va acabar amb l'assassinat de José Antonio Lasa i de José Ignacio Zabala; l'ex-governador civil de Guipúscoa, Julen Elorriaga, que, encaputxat, va visitar, acompanyat del general Rodríguez Galindo, els soterranis del Palau de la Cumbre, a Donosti, on un equip de guàrdies civils del servei d'informació van torturar clandestinament Lasa i Zabala durant dies; Rafael Vera, que estava al corrent de tot i que va subvencionar l'operació; l'advocat del Ministeri d'Interior, Jorge Argote, que va fer mans i mànigues per-

El judici més pròxim a la vista és el de l'assassinat de José Ignacio Zabala (esquerra) i José Antonio Lasa (dreta). En aquests sumari, es troben processats, entre d'altres, el general Rodríguez Rodríguez, Julen Elgorriaga i Rafael Vera.

ARXIU / EFE

ARXIU / EFE

què el cas no sortís mai a la llum; el comandant Vaquero, que va ordenar personalment als seus agents de vigilar Lasa i Zabala quan els van traslladar clandestinament de França al Palau de la Cumbre; el guàrdia Enrique Dorado Villalobos i el caporal Felipe Bayo, autors materials dels trets al cap que van posar fi a la vida dels dos joves bascos després de traslladar-los, lligats i emmordassats, fins a Busot (Alacantí), on van enterrar-los en calç viva per fer desaparèixer tota traça del crim.

La misteriosa desaparició dels refugiats tolosans José Antonio Lasa "Joxean" i José Ignacio Zabala "Joxi", el dia 16 d'octubre de 1983 a la matinada, va omplir d'inquietud els nacionalistes bascos residents a Hiparralde i va obrir una nova fase en la guerra bruta contra ETA. Era, en realitat, la primera aparició del que, més tard, s'havia de designar amb la sinistra sigla GAL, tres lletres que havien d'omplir de por i de sang els carrers de les poblacions d'Euskadi Nord els mesos següents.

"Joxean" Lasa i "Joxi" Zabala compartien domicili, al carrer de Maubec 51, de Baiona, amb un tercer refugiat, i el dia del segrest es van passejar amb la família, car hi havien anat per visitar-la, fins a última hora del vespre. En acabat, un amic els va avisar que havia vist guàrdies civils espanyols de paisà circulant pel populós carrer de Pannecau amb un R-12 de color clar. "Els vaig identificar clara-

ment perquè eren els que m'havien aplançonat feia molt pocs mesos a la comandància de Donosti" —va declarar poc després dels fets—. Però Lasa i Zabala no se'n van inquietar excessivament, van sopar a casa d'un matrimoni conegut al carrer Des Tonneliers i després els van demanar el cotxe per anar a les festes d'Arrangoit-

Si Barrionuevo i el seu equip resulten condemnats per haver posat la mà al calaix, amb quina cara sortiran davant l'opinió pública?

ze, una població veïna. Era la una i mitja de la matinada i mai més ningú no els va veure vius.

L'endemà al matí, el matrimoni va trobar el seu R-4 verd al pàrquing, les portes mal tancades, una caçadora de "Joxi" al seient de darrere i un floc de cabells arrancats d'arrel, tot indicis d'una lluita aferrissada a l'interior. Les famílies, avisades immediatament, es van presentar a la comisaria de Baiona i van fer una sol·licitud de recerca. No hi va haver res a fer. Lasa i Zabala havien desaparegut per sempre més.

Unes setmanes després, a Tolosa, lloc de naixement dels dos joves nacionalistes, va haver-hi una veritable ràtzia de la Guàrdia Civil que va practicar-hi desenes de detencions. "Va fer l'efecte que anaven a "tret fet", que tenien informació concreta de "qui era qui" en els cercles del nacionalisme local —recorda encara un testimoni d'aquella agafada sobtosa—. Van escalfar molta gent i n'hi va haver que hagueren de tocar el dos a corre-cuita". Més tard, Mikel Goikoetxea "Txapela", membre notori d'ETA, fou assassinat pel GAL a la porta de casa seva, a Sant Joan de Lohitzune. "Txapela" era conscient que podia constituir un objectiu dels "escamots de la mort" antibascos i no deia mai a ningú la seva adreça. José Ignacio Zabala i Jose Antonio Lasa van ser els únics que l'havien ajudat a traslladar els mobles al nou pis pocs dies abans.

Segrest Larretxea: un fiasco dels GEOS a Hendaia.

Dos dies després del segrest de Lasa i Zabala, cal recordar que un altre refugiat José Mari Larretxea Goñi, vinculat als "poli-milis" d'ETA, organització que quinze dies abans havia segrestat el capità de farmàcia Alberto Martín Barrios, va ser objecte també d'un intent de rapte. Larretxea, alt i fort com un toro, vivia a Hendaia i circulava sempre amb una petita motocicleta que li deixava un amic. "Vaig sortir de casa, vaig fer gasolina i me n'anava a visitar un amic —va explicar Larretxea abans de ser deportat a Cuba on, anys després, va morir—. Quan havia recorregut un parell de quilòmetres i era a l'alçada del carrer Empeleur vaig notar un cop per darrere, vaig perdre l'equilibri i vaig caure allà mateix. Abans que tingués temps d'incorporar-me, algú em va tancar el cap amb la gorra de l'anorac i em van començar a estovar. No sé quant va durar la pallissa, potser mig minut, però de sobte vaig sentir que algú cridava: *Arrêtez, police*. Van deixar de picar-me i vaig aprofitar-ho per aixecar-me i travessar el carrer".

El que Larretxea no va poder

ilitats pels assassinats més sanguinaris del GAL

veure és que un gendarme fora de servei havia passat casualment pel lloc i, en veient l'aldarull, havia detingut els agressors. Aquests, quan es van identificar a la comissaria, van resultar tres agents dels GEOS espanyols (Sebastien Sotos, José Maria Rubio i Javier López Mallen) i un inspector de la Brigada Antiatracaments de Barcelona, Jesús Alfredo Gutiérrez Argüelles. Els tres primers eren especialistes en arts marcial; l'últim, entre els seus companys de la direcció de Barcelona, tenia fama de *cowboy* i de poc escrupolós. L'incident va ser de campionat i els seus protagonistes van anar de pet a la presó de Pau, on van passar unes quantes setmanes, fins el 8 de desembre, quan foren alliberats per ordre del fiscal de la Cambra d'Acusació de la ciutat. Molt més tard es va saber que estaven a les ordres del cap superior de policia de Bilbao, Francisco Álvarez –també dit “Gálvarez”– i del comissari general d'Informació, Jesús Martínez Torres. Els detinguts, abans de deixar el territori francès, es van comprometre a tornar el dia del judici. Encara els esperen.

El rapte de Lasa i Zabala va constituir un misteri durant molts anys, fins que l'ex-policia José Amedo va començar a aclarir-ne alguna cosa en les seves declaracions al jutge Garzón i que un altre magistrat, Javier Gómez de Liaño, va reprendre un sumari en què, a poc a poc, es va anar refent tota la sinistra trama. Una trama que, ara, pot costar molts anys de presó al seus organitzadors.

Cas Oñaederra: els quatre primers assassinats del GAL.

El “cas Oñaederra” és un altre sumari amb temporitzador que ja fa dies que ha iniciat el compte enrere. Engloba els quatre primers assassinats del GAL (Oñaederra, Gurmindio, Perurena i Olaskoaga) i en són els implicats estrella l'ex-ministre José Luis Cocuera, l'ex-secretari d'estat de Seguretat, Rafael Vera, i l'ex-director de la Guàrdia Civil, Luis Roldán. Però, a més d'ells, també hi ha imputats els generals Enrique Rodríguez

ARXIU / EFE

José Amedo a l'entrada de la Sala del Tribunal Suprem on se celebra la vista pel segrest de Marey.
Amedo també va ser qui va començar a aclarir l'assassinat de Lasa i Zabala, un misteri durant molts anys.

Galindo, Emilio Alonso Manglano i Andrés Casinello, el coronel Juan Alberto Perote i més d'una quinzena de guàrdies civils destinats a la caserna d'Intxaurren el 1983.

Abans de l'estiu, el jutge Baltasar Garzón va sol·licitar proves addicionals abans de pronunciar-se; també es van desglossar d'aquest macro-cas les causes que afecten el segrest del “grapo” Jesús Cella Seoane, la tramesa de cartes bomba a simpatitzants de HB i la utilització que feu el CESID d'uns indigents madrilenys per provar un “sèrum de la veritat” destinat a un dirigent d'ETA.

En el seu escrit de conclusions, el fiscal de l'Audiència Nacional espanyola, Pedro Rubira, descriu perfectament el context dels atemptats sota investigació: “a mitjan 1983 alts comandaments relacionats amb els ministeris

d'Interior i de Defensa, d'acord amb polítics governamentals i del PSOE –partit governant en aquella època–, van idear la possibilitat d'utilitzar en la lluita contra el terrorisme d'ETA formes d'acció al marge de l'estat de dret”. El mateix document recorda que al si del CESID van estudiar “la conveniència dels actes de represàlia al sud de França que es va plasmar en un estudi teòric conegut per l'acta fundacional del GAL”. I agrega també que aquesta organització terrorista va sorgir “d'un acord de voluntats entre persones pertanyents al Ministeri d'Interior i a la Brigada Regional d'Informació de Bilbao, que va reivindicar la primera acció del GAL. En l'òrbita d'aquesta organització hi havia membres de la Guàrdia Civil sostinguts per la comandància de Sant Sebastià”. El document del fiscal Rubira és una mina de profunditat que pot fer estralls irrepa-

El 'cas Oñaederra', un sumari que engloba els quatre

Situació del cotxe de José Martín Sagarria, després de l'atemptat que va costar-li la vida a Biarritz, a Euskadi Nord. Segons el fiscal Pedro Rubira, "la conveniència dels actes de represàlia al sud de França es va plasmar en un estudi teòric conegut per l'acta fundacional dels GAL."

rables en la defensa dels integrants de l'anomenada "màfia politico-policíaca" que feia i desfeia al Ministeri d'Interior socialista.

Poques hores després de l'encontre de Felipe González i François Mitterrand a París el 19 de desembre de 1983, el refugiat Ramon Onaederra "Kattu" va caure clivellat a trets al mateix lloc on treballava, al bar Kayetenia, al centre de Baiona. Aquell primer atemptat mortal va ser la presentació pública dels GAL després del segrest de Segundo Marey.

Eren les 7.30 del vespre i, com cada dia, "Kattu" Onaederra era darrere la barra del bar Kayetenia servint cafès i *zuritos* de vi. El propietari del negoci va pujar al pis de dalt per preparar-se alguna cosa de sopar, i quatre exiliats bascos, després de fer-la petar una estona, també van abandonar el local. "Kattu" es va quedar sol i llavors és quan va rebre la visita dels pistolers del GAL.

Ningú no els va veure, però li van disparar set vegades abans que pogués fer ús de la pistola que, en previsió d'una situació com aquella, tenia amagada sota el taulell. L'amo del bar, quan va baixar esverat, va trobar "Kattu" estès al mig d'un bassal de sang. En pocs minuts la notícia es va estendre per tot Baiona i es va comentar molt que la policia francesa havia trigat qui-sap-lo a presentar-se, i això que tenia una comissaria a pocs metres del lloc de la feta.

El GAL va reivindicar-la tot seguit, amenaçant en el seu comunicat tothom que protegís els terroristes, hi col·laborés o els donés feina.

El 8 de febrer de 1984, Bixente Perurena "Peru" i Angel Gurmin-

do "Stein" van morir a Hendaia. Minuts abans de les 8 del vespre van aparcar el cotxe i es disposaven a entrar a la casa del primer, a Hendaia, on tenien la intenció de seguir per TV el partit entre la Reial i l'Atlètic. Però, amagats en la foscor, els esperaven tres pistolers del GAL que els van clivellar sense avisar. Van morir a l'acte.

Precisament aquell mateix matí, un company de feina de Perurena havia vist fent maniobres sospitoses en aquella zona dos cotxes amb matrícula espanyola, i quan

s'hi va acostar es van fugar en direcció a la frontera. La nit abans, un veí també havia dit a "Peru" que uns desconeguts intentaven d'obrir-li el cotxe. Aquestes circumstàncies van fer que Perurena prengués algunes precaucions i es fes acompanyar pel seu amic Angel Gurmino com a mesura de protecció. "No li va servir de res. Els van matar tots dos -va explicar llavors Blanki Pascual, esposa de "Peru"-.

Casa nostra era situada en una zona tranquil·la, on amb prou feines si passa gent. Vaig sortir de casa quan vaig sentir el soroll, que no era pas soroll de trets, sinó el d'un cotxe que arrenca. En aquell moment vaig veure algunes persones corrent, escapant cap al cotxe. A dintre hi havia algú i tenia el cotxe en marxa. Era molt fosc, però vaig veure dos cossos a terra. No sabia qui eren, però la primera co-

sa que vaig pensar és que eren nostres. Eren davant de casa i Bixente encara no havia arribat". Blanki Pascual va quedar molt decebuda de la investigació de la policia francesa, més interessada per la identitat de les persones de la casa i per revisar les coses de "Peru" que no per res més.

Olaskoaga: trets al pàrquing. El 18 de novembre de 1984, a la 1.30 de la matinada, dos desconeguts van abordar els

germans Olaskoaga en el moment que aparcaven el cotxe en un pàrquing de Biriatsu per fer cap la plaça del poble que en aquell moment celebrava la festa major. No van tenir temps de dir res, els van disparar a boca de canó. Christien Olaskoaga, de vint-i-dos anys, va morir en l'atemptat; el seu germà Claude va sortir-ne ferit d'una cama.

Cap del dos germans no participava en activitats polítiques ni freqüentava els ambients nacionalistes d'Hiparralde. Els investigadors del fet se'n feien creus. Allò no tenia solta ni volta. El GAL disparava al primer que li passava pel cap. Els seus pistolers tenien "llicència de matar" i no perdien el temps comprovant les dades dels seus objectius. Amb el temps, Christien Olaskoaga va passar a ser un més de la munió de ciutadans morts per error del GAL. Als jutjats francesos, les diligències obertes pels assassinats d'Onaederra, Gurmino, Perurena i Olaskoaga van ser arxivades. A l'Audiència Nacional espanyola guarden declaració escrita del testimoni protegit número 2223 (un contrabandista anomenat "Chofu") que conta que l'ex-guardia civil Enrique Dorado Villalobos i el caporal

Primers morts pel GAL, ha començat el compte enrere

Felipe Bayo van disparar contra Christien Olaskoaga i el seu germà.

"Patas Negras" de Roldán, conillets d'Índies i cartes bomba. Corcuera, Vera i Roldán es troben enfonsats fins a les cèl·les en un altre de les causes separades del "cas Onaederra", una de les operacions secretes de què s'ha parlat menys, el segrest de Jesús Cela Seoane, un membre dels GRAPO capturat a la rodalia de Sant Jaume de Galícia per un escamot d'encaputxats que el va interrogar durant unes hores fins que, convençuts que no en sabia res, dels amagatalls dels altres membres de l'organització, el van deixar anar. Luis Roldán va declarar, en el seu dia, que l'operació havia estat dirigida pel tinent Pedro Gómez Nieto, ex-cap dels anomenats "grups Omega" de la Guàrdia Civil, un equip d'agents d'elit a les ordres directes del director general del cos, més coneguts per "Patas Negras".

Aquest mateix quartet consta imputat en les diligències obertes per una altra operació de guerra bruta que va acabar en desastre, la tramesa de tres cartes bomba a Alfonso Salazar Uriarte, l'advocat Inigo Iruin i una tercera persona acostada a Herri Batasuna. A conseqüència de la primera tramesa, el 19 de setembre de 1989, va morir José Antonio Cardoso, carter d'Errenderia (Guipúscoa) en el moment que dipositava la carta a la bústia d'Alfonso Salazar, a qui anava destinada.

El tercer cas separat afecta el segrest d'un indigent i de dos drogoaddictes, l'any 1988, amb l'objectiu d'experimentar-hi els efectes d'una droga que pensaven utilitzar amb el màxim dirigent d'ETA d'aquell moment, Jose Antonio Urrutikoetxea Bengoetxea "Josu Ternera". D'aquest fet —en les microfites de l'ex-coronel Alberto Perote es parlava i tot de la mort d'un dels "conillets d'Índies" utilitzats—, en són acusats el general Manglano i una colla d'oficials de l'antic equip directiu del CESID.

En el sumari obert s'explica que a les 21.15 dos pinxos marselesos

ARXIU / EFE

**Baltasar Garzón
va reobrir l'any
1995 el sumari pel
'cas Monbar',
potser l'acció més
sanguinària
relacionada amb
els GAL.**

contractats pels serveis de seguretat espanyols, van entrar a l'hotel Monbar, situat al cèntric carrer de Pannecau de Baiona i, mentre l'un se situava en un extrem de l'establiment, l'altre es col·locava a la porta d'entrada, des de on van disparar a raig i van tocar mortalment els refugiats bascos Joxe Mari Etzaniz, Inaxio Asteasuinzarra, Agustín Irazustabarrena i Sabin Etxaide.

Tot fugint a peu, els pistolers del GAL van agafar el carrer de Pontrique, una via que condueix directament a la comissaria de la part vella de Baiona i van ser perseguits per Txetx Etcheverry, un conegut militant nacionalista d'Hiparralde, que feia unes copes

amb uns amics en un bar del costat i va sentir els trets. "Anaven armats i semblava que no tenien gaire pressa —recorda Etcheverry tot i el temps transcorregut—. A vegades es giraven i m'apuntaven, de manera que havia d'amagar-me a les cantonades o darrere els cotxes que trobava pel camí. Una quarantena de metres abans d'arribar a la comissaria, van trencar pel carrer de Marengo i van enfilar cap el riu Errobi, pel Moll dels Corsaris, en direcció al pont de Mayou. En aquell moment em vaig trobar amb un refugiat que aparcava el cotxe i vam prosseguir tots dos plegats amb la intenció de tallar-los el pas més endavant".

Quan els van atrapar, els dos mercenaris tiraven les armes al riu. "El meu company es va tirar sobre l'un d'ells, el més jove, i li va clavar una forta puntada de peu als dallonses —diu Etcheverry—. Jo em vaig encarregar de l'altre, el més vell. Llavors va aparèixer un cotxe de la policia i un altre grup de perseguïdors enfurismats". Identificats als locals de la policia, els dos mercenaris van resultar que eren Pierre Frugoli i Lucien Mattei, dos pinxos de Marsella que van explicar que els havia contractats un tal "Francis", que s'identificava sempre com a membre dels serveis secrets es-

Soterrament de Lasa i Zabala a Tolosa, la seva localitat natal. La desaparició d'aquests dos joves va ser la primera aparició del que, més tard, s'havia de designar amb la sinistra sigla GAL.

Corcuera, Vera i Roldán estan encausats pel segrest

El segrest de Segundo Marey ha estat la primera acció dels GAL jutjada.

Aquests mesos vinents s'hauran de depurar responsabilitats pels assassinats més sanguinaris dels comandos parapolítics.

panyols. A més, Frugoli i Mattei van parlar d'un altre intermediari anomenat "Miguel", que s'havia reunit amb ells a Irun just un dia abans de l'atemptat i que els havia promès 100.000 francs per cada refugiat mort i una prima de 50.000 francs més per cada un dels "membres de las forces de l'ordre espanyoles" que haguessin estat víctimes, en opinió de la policia, dels refugiats abatuts. Frugoli, el pistoler més jove, va declarar que "Francis" l'havia contactat per primera vegada en un bar del port de Marsella i que, arribat el moment, els havia proporcionat un vehicle i dues bosses amb perruques i armes. En el judici que es va fer molts mesos després, els dos mafiosos foren condemnats a llargues penes de presó.

El sumari del cas Monbar va ser reobert pel jutge Baltasar Garzón l'any 1995, després de les declaracions dels ex-policies José Amedo i Michel Domínguez. Amedo va implicar l'ex-agent d'Interior Francisco Paesa —que no fa gaire va simular la seva mort a Tailàndia— com a responsable de tota la logística de l'atemptat.

Cas Batxoki i Consolation: copes i mes trets. Després del quàdruple atemptat mortal al Monbar, els pistolers a sou del GAL van estar quatre mesos sense atacar els establiments hotelers d'Hiparralde, però, arribat el febrer del 1986, la clientela del bar Batxoki de Baiona, i del Consolation de Sant Joan de Lohitzune, van tornar a sentir xiular les bales del GAL. Al primer lloc, tres pistolers van metrallar el local a boca de canó i van ferir tres adults i dos infants. Al segon van ferir greument el refugiat Ramón Basáñez, un home que ja havia perdut un ull en un atemptat al bar Bittor de Ziburu feia un any. Paulo Figueiredo, un mercenari portuguès va ser detingut quan provava d'escapar-se pels carrers de Sant Joan de Lohitzune i, després de delatar la resta de mercenaris implicats, va afirmar que els policies

Per a Jiménez Villarejo, la investigació judicial ha palesat "un enriquiment de responsables d'Interior o dels seus familiars."

José Amedo i Michel Domínguez eren els qui els havien contractat.

El cas del Batxoki i del Consolation, anomenat globalment "cas GAL" en el seu moment, i pel qual van ser condemnats Amedo i Domínguez a cent vuit anys de presó per sis assassinats frustrats, resta encara obert per continuar-ne investigant el finançament. L'únic imputat fins ara és el comissari Miguel Planchuelo, cap dels dos agents a Bilbao en el moment que es produïren els fets.

Les víctimes encara reclamen justícia. De la mateixa

manera, continuen oberts els sumaris relacionats amb l'atemptat mortal contra Mikel Goikoetxea "Txapela" (tirotejat, l'1 de gener de 1984, al davant de casa seva per Mohamed Talbi i un altre mercenari); amb Rafael Goikoetxea i Jesús Zugarramurdi "Kixkur" (el primer va ser mort i el segon ferit greument pels trets que els van disparar des d'una moto el 3 de maig del 1983 quan tornaven de treballar); amb Tomás Pérez Revilla (el 15 de juny de 1984 va morir impactat per una moto Kawasaki carregada d'explosius quan passejava amb el seu company Ramón Orbe); amb Xabier Pérez de Arenaza (mort a trets a Miarritze el 23 de març de l'any 1984, els tres mercenaris autors de l'assassinat, J. P. Labade, P. De Carvalho i R. Sampietro van rebre dures penes de presó a França); amb Eugenio Gutiérrez Salazar "Tigre" (mort per un tret de llarga distància el 25 de febrer de 1984 a Mendi); i amb Juan Carlos García Goena (mort el 24 de juliol de 1987 davant de casa seva, a Hendai, per una bomba que li havien posat sota el cotxe. No tenia cap relació amb els cercles nacionalistes, havia fugit per no fer el servei militar i és considerat l'última víctima del GAL).

Laura Martín, la vídua de Carlos García Goena, una dona que no ha pogut oblidar el moment de l'atemptat ("vaig baixar corrents, però els veïns no m'hi van deixar acostar. Havia quedat completament mutilat"), va posar la cirereta a les declaracions de l'ex-ministre d'Interior Barriónuevo i de la resta de condemnats després del judici Marey. "Barionuevo i la seva colla volen semblar les víctimes del GAL —va puntualitzar—, però això és mentida, les veritables víctimes del GAL som nosaltres. Els ferits i els familiars dels morts. I nosaltres encara continuem lluitant perquè es faci justícia i perquè tot aquest tripijoc de la guerra bruta surti a la llum completament".

Xavier Vinader

AUGUST GIL MATAMALA*

Un cas d'higiene democràtica

La sentència dictada pel Tribunal Suprem en el cas Marey el passat 20 de juliol i que ha començar a ser executada el 10 de setembre amb l'ingrés a presó dels condemnats Barrionuevo i Vera ha suscitat i continuarà suscitant sens dubte una allau de comentaris, crítiques i exegesis, on es barregen consideracions jurídiques, polítiques i fins i tot ètiques. Tot aquest enrenou és ben justificable: probablement és la primera vegada que responsables de tan alt nivell institucional hauran de respondre amb condemnes no pas simbòliques per actuacions de terrorisme d'estat, sense un previ terrabastall polític revolucionari, i en aplicació aparentment normal dels mecanismes legals i processos propis d'un estat de dret.

Des d'aquest punt de vista, la sentència del cas Marey, malgrat les seves limitacions, ha d'omplir de legítima satisfacció tots aquells que, a casa nostra i arreu del món, estan compromesos en la lluita per fer del respecte als drets humans i a les llibertats fonamentals de la persona, no pas una simple referència retòrica, sinó una realitat efectiva ara i aquí, i que tenen prou experiència històrica per saber que molt sovint és el mateix estat, i especialment els seus aparells repressius, el pitjor enemic d'aquests drets i llibertats. Tanmateix, aquesta consideració positiva que podem extreure de la sentència queda enterbolida i fins a cert punt ocultada pel tractament mediàtic dominant (grans diaris, tertúlies radiofòniques, televisives) i per l'actitud d'oberta insubmissió que ha adoptat el PSOE. El cas Marey deixa de ser el judici al terrorisme d'estat, amb totes les seves evidents repercussions polítiques, per convertir-se en la consideració dels ciutadans en un simple i desagradable episodi de la guerra bruta i despietada pel poder entre els dos grans partits estatals, en el curs de la qual la justícia i els principis jurídics són instrumentalitzats i manipulats fins a extrems inconcebibles. L'actuació criminal dels aparells de l'estat –independentment de fins on n'arribi la responsabilitat– esdevé un element gairebé marginal del debat, on els fets objecte de condemna són tractats en la majoria dels casos amb infinita com-

prensió, vorejant moltes vegades a una complaent justificació.

La focalització en els episodis de la lluita partidista al voltant del cas Marey explica també que el paper de l'acusació popular, certament determinant en l'inici i en certes fases del procés, hagi estat deliberadament ignorat pels mitjans de comunicació. Si existeix una sentència en el cas Marey és gràcies a la querella que 104 ciutadans independents, de molt diversa condició professional i social, van interposar el 23 d'abril de 1998, referida a diverses actuacions dels GAL, entre elles expressament el segrest de Segundo Marey, i la utilització de fons públics per finançar-les. La motivació d'aquesta iniciativa va ser suplir l'evident inhibició del ministeri fiscal i de les autoritats governatives la persecució de les activitats terroristes del

grup GAL, i evitar la prescripció dels delictes. Aquest col·lectiu es va aglutinar al voltant de la figura carismàtica de l'enyorat advocat madrileny Fernando Salas, i d'altres advocats vinculats a l'Asociación contra la Tortura i a l'Asociación Libre de Abogados, de Madrid. Considero de justícia retre públicament un homenatge al col·lectiu de l'acusació popular contra les accions dels GAL i, en especial, als advocats José Luis Galán i Teodoro Mota, que els han

representat en aquest i altres processos. S'ho mereixen perquè s'han deixat la pell professionalment en un esforç d'anys, sense cap interès polític, partidista o personal, sense esperar-ne cap benefici econòmic o de prestigi, i amb l'únic objectiu de contribuir a fer una mica de llum a les clavegueres on s'amaguen les brutícies de l'estat, amb una clara voluntat d'higiene democràtica. La sentència del cas Marey és, en alguna mesura, una victòria en aquest sentit. Em temo molt, però, que la seva possible utilitat revulsiva i pedagògica en la configuració d'un necessari moviment de repulsa contra els excessos antidemocràtics del poder, quedi perduda enmig del guirigall que s'ha armat en el galliner polític.

*Advocat

“El paper de l'acusació popular, determinant en l'inici i en certes fases del procés, ha estat deliberadament ignorat pels mitjans de comunicació.”

Fins i tot es mouen les sigles

L'escena política basca viu moments de canvi profund. L'aparició del món abertzale en l'acció política institucional, el silenci d'ETA, el nerviosisme dels partits "espanyolistes" davant un possible acord nacionalista... Més que mai, el debat es produeix a Euskadi.

L'aparició d'una nova sigla, EH, Euskal Herritarrok, (ciutadans bascos) i les incomptables incògnites que ha posat sobre la taula han commogut el paisatge polític basc i per extensió el de l'estat espanyol, cosa que ha convertit en qüestions de segon ordre processos polítics o judicials com ara el del GAL. Alguna cosa important es mou. Alguns potser voldrien parar-la, d'altres l'empenyen, però ningú no sap fins on arribarà.

Quan falta un mes per a les eleccions autonòmiques basques, el 25 d'octubre, una formació política (Herri Batasuna), amb unes sigles ja consagrades electoralment en aquests darrers vint anys, ha decidit "dissoldre's" en una agrupació electoral i presentar-se sota una nova denominació. Per fer-ho ha recorregut a persones (expulsats d'HB els uns, *cremats* amb la seua estratègia d'altres) i a col·lectius aliats i sovint crítics amb la seua disciplina i estratègia política.

Aquesta nova "ofensiva política" d'Herri Batasuna –en un moment en què l'ofensiva de l'estat contra el seu entorn és aclaparadora– ha provocat un allau de reaccions i consideracions de diferent signe que intenten respondre els interrogants que subjauen en aquesta iniciativa, és a dir, la nova plataforma, EH, implicarà una aposta definitiva de l'esquerra abertzale per l'acció política, en detriment de l'estratègia violenta d'ETA –així sembla que han vist la jugada el PNB, EA i, amb alguns matisos, IU i CDN de Juan Cruz Alli– o,

d'altra banda, és una campanya de maquillatge electoralista i una estratègia per afrontar una possible il·legalització d'HB per les autoritats judicials; actitud que previsiblement defensarien els partits "espanyolistes". Només el temps ens permetrà donar la raó als uns o als altres.

"Una altra cosa". Els analistes coneixedors de la "cosa basca"

EH és una iniciativa política de gran transcendència que deixa veure una orientació clarament diferent a la mantinguda fins ara.

són conscients, però, que, normalment, HB no incorre en estratègies electoralistes, i que persones com Txomin Ziluaga (ex-secretari general d'HASI i expulsat d'HB), l'advocat Inigo Iruin o Patxi Zabaleta ("desplaçats" de la primera fila des que es va imposar l'estratègia Oldartzen), entre altres, no haurien apadrinat la nova criatura si no hagueren tingut constància fefaent que EH "és una altra cosa", és a dir, una iniciativa política de gran transcendència, i que deixa veure una orientació clarament

diferent a la mantinguda fins ara.

És sabut que la nova Mesa Nacional d'Herri Batasuna –que substitueix la que es troba a la presó– ha mostrat un nou llenguatge i un tarannà molt diferent en els darrers mesos, amb una major voluntat d'acció política, expressada en una presència més destacada en la política institucional, i acompanyada d'alguns "gestos": condemnes d'accions de violència de carrer –a Legazpia i a Getxo– que indiquen una voluntat de voler passar de pàgina. "Quan HB ha actuat políticament ha vist l'eficàcia i els beneficis de la participació política", deia l'actual *lehendakari* José Antonio Ardanza, el passat 31 d'agost, després de firmar el decret de dissolució de la cambra basca. Es referia a tres moments (Trebino, Constitució, seleccions nacionals) en què la participació institucional de la coalició abertzale ha aconseguit conformar noves majories parlamentàries al costat del PNB, EA i IU-EB.

Els partits "espanyolistes", incòmodes pel tomb del PNB cap a posicions més "radicals" –entès aquest com l'intent *jeltzale* (seguidors del PNB) d'aproximar-se a HB–, han fet causa comuna i han arribat a "amençar" amb una hipotètica entesa no nacionalista entre PP, PSOE i UA que posaria fi a l'hegemonia del nacionalisme basc en el govern de Gasteiz. I, el que és pitjor, han mostrat el seu temor a un hipotètic panorama polític de majoria nacionalista en un nou context polític en què no existira la violència d'ETA.

que no s'ha decidit cap pas sense el seu vist-i-plau

El PP, enfortit pels cops d'ETA contra els seus regidors, ha trobat prou suport social per justificar una rotunda negativa al diàleg polític, i també un matalàs ideal per oferir cobertura política a les polèmiques decisions judicials recents. La política de Mayor Oreja es basa a lligar de peus i mans i acorralcar judicialment i políticament l'esquerra abertzale perquè aquest sector senta el pes de la justícia i de l'estat democràtic —en sobren exemples— i, al capdavant, modifiqui la seua direcció. De tot això, alguna cosa n'hi ha, i no es pot negar que aquesta estratègia ha provocat algun resultat.

De la seua banda, el Partit Socialista navega a la deriva per retrobar el seu espai davant la tendència a la polarització política existent entre PP i PNB que els deixa fora de joc. Primer va ser la proposta confusa de "sondejar ETA" llançada pels socialistes bascos, i, posteriorment, la proposta pública de pau d'Almunia. Els socialistes semblen inquiets en un partit de tennis en què juguen PP, PNB i HB, o EH-ETA, i ells no troben ni tan sols una raqueta lliure.

Acord nacional. "Hem treballat junts, ha arribat l'hora de votar junts". D'aquesta manera s'expressava Rafa Díez, de LAB, en la presentació d'Euskal Herriarrok, per definir l'esperit amb què han volgut "batejar" la nova iniciativa: oberta, plural, i en clau de construcció nacional. I el punt de referència d'aquesta manifestació és el procés de relació en l'àmbit sindical d'ELA i LAB, que, en la seua opinió, "s'ha convertit en un factor polític de referència clau en l'espai abertzale i democràtic basc".

EH, segons afirma l'escriptor basc Iosu Perales, "és una decisió valenta", perquè ha aconseguit persuadir el complex món social existent en la perifèria d'HB i perquè, davant l'amenaça de la il·legalització d'HB, no ha optat per una defensa numantina de les sigles. La decisió de crear un nou punt d'encontre per a l'esquerra basca, al marge d'altres consideracions, l'han qualificada de positiva

en diferents àmbits, perquè l'esforç exigit als nous "convidats" se suposa que serà equivalent al que haurà de fer l'esquerra abertzale per augmentar i consolidar aquesta pluralitat.

El periodista Mariano Ferrer també opinava que aquesta iniciativa "implica un tomb notable respecte al lamentable estament dels qui semblaven contents de ser pocs a canvi de ser durs".

EH incorpora els mateixos principis polítics d'HB (dret d'autodeterminació, unitat territorial, solució democràtica al conflicte...), però d'altra manera, en clau de suma, retirant de la circulació pública dos documents amb què li era difícil construir punts de trobada amb els qui pensaven de diferent manera: l'Alternativa Democràtica o la ponència Oldartzen —que és la que explica moltes de les coses succeïdes fins avui en clau de tensió política—. I aquesta dada és molt significativa. Però falta saber el que pensa ETA. Solament se sap que ha expulsat Txelis, principal valedor de les posicions més favorables al diàleg. I ningú no sap com s'ha d'entendre aquesta decisió.

Més que mai, la pilota sembla estar en la teulada d'ETA. Aquesta organització basca no ha dit res fins ara, es manté en un silenci confús. Ni diu ni fa res, però tots

conclouen que hi és, que no s'ha fet cap pas sense el seu vist-i-plau: és l'inici d'una treva tàcita, o del final de la violència? No se sap tampoc. Però no dubta ningú que també es mou alguna cosa en ETA.

En aquest sentit HB és o haurà de ser conscient que la iniciativa no té retorn i que, novament, estarà condicionada per les decisions que en la clandestinitat prenguen "els nostres xics", com els solen anomenar en l'entorn d'HB. EH implica canvi, noves formes, nou panorama i esperança de futur per a molts bascos de diferent adscripció política. Una ensopegada —tornar a fer el mateix— pot comportar un risc incalculable per a l'esquerra abertzale.

D'entrada les sigles de la nova iniciativa són —ja ho eren— familiars entre els ciutadans bascos, sobretot entre els abertzales, perquè coincideixen amb les d'Euskal Herria (País Basc), que molts conductors bascos porten enganxades en els seus vehicles com a forma d'adhesió a un projecte de país. Uns, de manera voluntària, i d'altres ingènuament es convertiran en hipotètics militants-simpatitzants de la nova plataforma per les carreteres basques i espanyoles. D'intel·ligència no els n'ha faltat pas.

Inaki Gorostidi (Sant Sebastià)

La presentació de la nova plataforma electoral Euskal Herriarrok (en la foto) ha convertit en qüestions de segon ordre processos polítics o judicials com ara el dels GAL. EH incorpora els mateixos principis polítics que HB però retirant de la circulació pública dos documents amb què li era difícil construir punts de trobada amb els qui pensaven de diferent manera: l'Alternativa Democràtica i la ponència Oldartzen.

ANA NOGUERA, CANDIDATA SOCIALISTA A L'ALCALDIA DE VALÈNCIA

Text: FRANCESC VIADEL / Fotos: RAFA GIL

"València està en venda"

Ana Noguera (Krefel, Alemanya, 1964) és la candidata del PSPV-PSOE a l'alcaldia de València. Membre de l'executiva federal del PSOE i regidora des de 1995 a l'ajuntament del cap i casal ha esdevingut una de les esperances de la renovació socialista.

Rita Barberà potser mai no trobarà una oponent més antitètica i d'ací tal vegada les agres llegendes del seu enfurismament d'alcaldesa contra aquesta valenciana del barri de Patraix. Els socialistes que la van votar massivament a les primàries han llançat contra la dreta de totes les dretes una dona de tan sols 34 anys, de considerable altura, ulls negres i cabells arrißats a qui li agrada discurssejar sobre política i que a més s'ha entestat a ser l'alcaldesa de València. Agosarada i alhora reflexiva compta entre els seus mèrits el de ser l'única membre de l'executiva federal socialista a qui no li van tremolar les cames apostant per Borrell. De la seua boca va eixir ara fa uns mesos que el govern de Rita Barberà representava la cultura del còctel, dels grans mil·lenaris i de la burgesia decadent.

—Des que va sonar el seu nom com a candidata a l'alcaldia pel PSPV-PSOE s'ha parlat molt sobre el seu origen familiar. Molta gent creu que pertany a la família dels constructors Noguera, una nissaga molt influent al si de la societat valenciana...

—No tinc res a veure amb aquesta família. Mon pare, ara jubilat, feia de mecànic de cotxes i és del barri valencià de Sueca. Després va emigrar a Alemanya i és allà on vaig nàixer l'any 64. Ma mare és de Benifaió (la Ribera Alta) i la seua és una família de treballadors de la terra, i ideològicament de socialistes convençuts.

—Supose que deu ser conscient que la seua candidatura va xocar frontalment amb tots aquells que se

sentien decepcionats per la caiguda de les llistes de l'ex-ministra de Cultura Carme Alborch. En aquell moment fins i tot es va arribar a dir que presentar Ana Noguera era el mateix que donar la victòria a Rita Barberà, els populars no es van estar tampoc d'escenificar una certa alegria pel seu triomf a les primàries socialistes...

"Rita Barberà té un concepte anacrònic de la ciutat, d'anar a la defensiva, d'emmurallar-se. No sap expressar la capacitat de lideratge de la ciutat respecte el seu país. Són coses que mai s'ha plantejat."

—El debat entre Carme Alborch i jo és una cosa que forma part ja del passat. Tot el món tenia dret a pensar que Carme Alborch era la millor persona per encapçalar la candidatura dels socialistes a l'alcaldia de València però en aquest moment la persona elegida sóc jo i haig de dir que faré tot el que podré per guanyar Rita Barberà.

—Perdone'm si insistesc a parlar d'Alborch però el fet és que quan va decidir no presentar-se a les primàries es va parlar de problemes interns del PSPV-PSOE. Ara aquests dies assistim també al debat entre Joan Romero i els seguidors de Ciprià Císcar i Antoni Asunción. Fins a quin punt creu que aquestes lluites poden perjudicar la seua consolidació com a candidata a l'alcaldia de València?

—Pense que hi ha menys enfrontaments del que aparentment pot semblar. Les primàries socialistes han consolidat el partit. La militància segueix clarament una idea: estabilitzar-se i treballar per les eleccions. En aquests moviments em sent molt recolzada per tota la gent i no tenim cap problema intern.

—Amb tot algunes enquestes asseguren que Rita Barberà li porta més de deu punts d'avantatge en cas que hi haguera unes eleccions...

—Sóc conscient que tinc davant una dirigent del PP molt consolidada com és Rita Barberà, que a més té a les seues mans tots els instruments del poder, que és l'alcaldeessa i tot això. Però també vull dir que Rita Barberà té un gran inconvenient i és que no pot representar —pel seu caràcter i tarannà polític— el nou futur de la ciutat ni tan sols l'espai de centre que busca el PP darrerament. Espere donar alguna sorpresa.

—*Molta gent té la sensació que el PSPV practica des que està en l'oposició una política contradictòria amb el seu passat. Foren fermes defensors per exemple d'obrir l'avinguda Blasco Ibáñez fins al mar i avui en canvi vostès s'hi oposen adduint que això matarà el barri del Cabanyal-Canyamelar... com justifica aquest canvi d'estratègia política?*

—S'evoluciona. Les ciutats no són estàtiques i les decisions que eren vàlides fa deu anys potser ja no ho són avui mateix... en el cas del Cabanyal-Canyamelar mentre es decidia si es feia el projecte o no, s'han obert cinc avingudes a València.

Mentre que Rita Barberà aplica un determinat urbanisme del passat nosaltres pensem en el del segle XXI. És això canviar de posició? No: és evolucionar. Mira, en el cas del Cabanyal recorde que en el debat del ple del passat mes de juliol l'única explicació que el regidor d'urbanisme del PP, Miguel Domínguez, va donar, és que el projecte era un deute pendent amb els poblat marítims de València des de feia cent anys. Però la ciutat no era la mateixa, ni tampoc la gent, ni les necessitats, ni les seues ocupacions... abans no existia un turisme cultural, urbà... abans la ciutat no tenia connexió amb els poblat marítims i ara en canvi està molt ben comunicada. En el cas del Cabanyal dubte que el govern de l'ajuntament estiga fent solament un treball clarament urbanístic, crec que més prompte es tracta d'una operació especulativa. Hi ha molts rumors i el PP hauria d'aclarir-los. Es parla de noms de constructors, de compra-vendes... A la vista de tot això em pregunte per què Rita Barberà des de l'ajuntament ha deixat durant vuit anys que el barri del Cabanyal es degradara? Pel mateix de sempre: és allò de "deixem que es degrade i quan no sapigam com arreglar-ho l'enderroquem tot". Després hi ha una cosa que està per damunt de la decisió de qualsevol alcalde o alcaldeessa i és la voluntat de la ciutadania. L'opinió de la gent del Cabanyal és bàsica a l'hora de prendre una decisió. Ells són els que hauran de canviar de casa, d'entorn, de treball fins i tot si els enderroquen les seues cases. El PP no pot de manera unilateral prendre decisions sense comptar amb els veïns. Al meu parer l'administració municipal és la que està més a prop de la gent i això s'ha de fer efectiu.

—*Parlant d'urbanisme... s'ha comentat a bastament que l'àrea d'urbanisme de l'Ajuntament de València és un feu de l'Opus Dei i que ni tan sols Rita Barberà pot controlar-la. Què hi ha de cert en tot aquest assumpte?*

—No sabria dir exactament quin és el grup que controla l'urbanisme d'aquesta ciutat, almenys amb la claretat que tu ho exposes. Quan es comenta moltes vegades que el PP no té un projecte per a la ciutat, que aquesta està paralitzada, cal dir que això respon a una realitat: s'ha fet un traspàs del poder polític a un determinat poder econòmic. En els vuit anys que porta Rita Barberà d'alcaldeessa s'ha anat veient que cada vegada es prenen menys decisions en l'ajuntament i se'n prenen més fora d'aquest. Qui pren la decisió de modificar els plans parcials? L'ajuntament i Miguel Domínguez? No. Ell decideix només aquelles coses que beneficien una elit econòmica d'aquesta ciutat, una elit molt determinada.

La prova més evident la tinguérem quan aquest passat mes de juliol el PP aprovà una comissió mixta... mixta per a la concessió de llicències... entre Miguel Domínguez, com a regidor d'urbanisme, i alguns constructors. Tothom ho sap i ho veu. Hi ha moltes queixes d'empreses que ni tan sols poden participar lliurement en concursos. Es privatitzen els serveis públics amb exclusivitat, està passant ara mateix també amb Aigües de València... València està en venda, el despatx de l'alcaldeia és com una gran agència urbana on pots anar, et despleguen el plànol de la ciutat i tries. Hi ha una construcció d'habitatges que no coincideix amb la demanda real, estan canviant solars públics sense tenir en compte el patrimoni dels ciutadans. Solars que demà podrien convertir-se en espais per a l'esport o per a la cultura.

"Quan es comenta moltes vegades que el PP no té un projecte de ciutat cal dir que això respon a una realitat: s'ha fet un traspàs del poder polític a l'econòmic. El despatx de l'alcaldeia és una gran agència urbana."

Què hi ha de cert, doncs, en el que em preguntaves? Crec que tot, i insistisc que el regidor Domínguez és en aquests moments el portaveu d'un grup, d'una elit econòmica que òbviament forma part del PP.

—*Sovint es diu que València és una ciutat que viu d'esquenes a la realitat del seu país. Una realitat que s'expressa en valencià i que existeix més enllà de tòpics com el de les falles o molt més lluny que la seua àrea metropolitana. S'ha plantejat aquesta qüestió alguna vegada? Què faria com a alcaldeessa per solucionar aquest problema?*

—Cert. Això enllaça amb el que et deia abans del que representa Rita Barberà. Ella té un concepte anacrònic de la ciutat, d'anar a la defensiva, d'emmurallar-se. No sap expressar la capacitat de lideratge de la ciutat respecte el seu país. Pensa per un moment només el que passa entre l'àrea metropolitana i el cap

i casal. Prompte necessitem d'ambaixadors entre València i les ciutats del nostre entorn. El govern de Barberà ha estat incapaç de resoldre el conflicte dels residus urbans de València que afecten aquestes poblacions del seu voltant. Les relacions són pèssimes.

Les coses que fa Rita Barberà no passen de l'àmbit de la plaça de l'Ajuntament i ho fa "ella", no l'ajuntament. El pes específic de València en el conjunt de l'estat s'ha perdut i això a pesar de tenir ací la presidència de la Federació Espanyola de Municipis i Províncies. Només escoltem parlar de Barcelona, de Madrid o de Sevilla. La València de Rita Barberà viu a la defensiva encara que afortunadament la seua ciutadania no és així, crec que simplement és més moderna.

—*Que pensa de la pèrdua de la identitat lingüística de la capital del País Valencià?*

—Doncs que ací passa just al contrari del que està passant als pobles del país.

—*I s'han plantejat els socialistes la política lingüística que hauria de seguir l'ajuntament?*

—A mi em sembla que és molt important el que s'ha fet amb el pacte lingüístic, amb la creació de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua. Era una qüestió fonamental perquè no podíem tenir per més temps un conflicte cultural permanent. La llengua no pot ser una disputa contínua. Resolta aquesta qüestió ara toca avançar en la normalització social del valencià valorant la riquesa que suposa tenir dues llengües. No podem prescindir d'una d'elles. Normalitzar aquesta situació és una de les meues prioritats. M'agradaria veure els museus amb indicacions en valencià, i no tans sols en castellà... i també, en francès i en anglès.

—*I que passa amb les relacions de València amb les ciutats de Castelló i Alacant?*

—La relació és dolenta. Rita Barberà crec que no s'ha plantejat mai aquestes qüestions del país i de València.

—**Deien quan se la comparava amb l'ex-ministra Carme Alborch que a diferència d'ella vostè seria capaç d'aguantar quatre anys més en l'oposició. Què en pensa, d'aquesta afirmació?**

—**La meua disposició psicològica no es ara mateix de perdre les eleccions. Sóc responsable, m'he compromès amb el meu partit i amb molts ciutadans a guanyar les eleccions i no vull ni plantejar-me una situació contrària a aquesta. Tinc l'obligació de guanyar l'alcaldia de València.**

—*La ciutat que pretén governar té uns seixanta mil pisos buits al centre i encapçala el rànquing de pobresa de les ciutats de l'estat espanyol, la qual cosa desmenteix un altre dels tòpics valencians, aquell d'una ciutat barata i on es viu molt bé... Entra aquesta qüestió dins de les seues prioritats polítiques, al seu parer quines són les causes d'aquesta situació?*

—Efectivament, hi ha uns milers d'habitatges buits i així i tot hi ha un creixement urbanístic especulatiu. Tot això lligat a la marginació social fa que ens plantegem nous reptes polítics. L'ajuntament ja no pot dedicar-se exclusivament a fer voreres i a netejar carrers. Hem d'afrontar problemes que fins ara només tractaven altres administracions diferents de la municipal. Les ciutats tenen ara mateix problemes com les bosses de pobresa, la immigració, el de col·lectius com el de les dones o el de la gent gran amb moltes deficiències de tipus social.

—*El PP ha construït a València l'Hemisfèric, la ciutat de les Arts i les*

Ciències i ha dotat d'algunes infraestructures d'importància la ciutat, com ara el Palau de Congressos...

—Ara s'acabarà el metro i me n'alegre molt...

—*...hi afegiria alguna infraestructura si fora l'alcaldessa de València?*

—El Parc Central, és com una obsessió. És molt necessari...

—*Però el PP assegura que aquest projecte ja està en marxa.*

—No, no... Barberà té l'habilitat de posar en marxa moltes vegades les mateixes coses sense que al final passe res. El Parc Central estava en el programa dels socialistes i ella el 91 l'inclogué també en el seu i després també en el del 95. Aquest juliol ja ha dit que també estarà en el programa de 1999. Cada vegada que fa una reunió sembla que pose les coses a funcionar però sempre estem igual.

Galeuzca comença a caminar de nou

Després de la signatura de la Declaració de Barcelona, el Bloque Nacionalista Galec, el Partit Nacionalista Basc i Convergència i Unió es reuneixen aquesta setmana a Vitòria-Gasteiz (Àlaba) per començar a donar cos als acords de la Declaració de Barcelona.

La trobada dels dies 16 i 17 de juliol a Barcelona entre el Bloque Nacionalista Galec (BNG), el Partit Nacionalista Basc (PNB) i Convergència i Unió (CiU) va obrir la roda de la primera de tres cimeres entre aquestes tres formacions nacionalistes. El fruit d'aquelles reunions va ser la Declaració de Barcelona, un document que reivindica el reconeixement del caràcter plurinacional de l'estat espanyol.

Dos mesos més tard d'aquella declaració, els tres partits nacionalistes es tornaran a trobar a Vitòria-Gasteiz (Àlaba) per intentar tirar endavant mesures que concretin les propostes expressades en el text de Barcelona.

En aquesta ocasió s'ha previst la creació de grups temàtics de discussió que abordaran una llista de temes convinguts. S'organitzaran en grups de treball que durant els propers mesos aniran elaborant les conclusions dels diversos àmbits tractats.

En un principi, un dels grans grups està destinat a la discussió de mecanismes de coordinació —tant al Congrés de Diputats, com al Senat o al Parlament Europeu—, discussió de la fiscalitat i el finançament públic i de les lleis de base, entre d'altres temes. Un altre bloc inclou la discussió sobre política lingüística, cultural, i sobre les representacions esportives, entre d'altres matèries.

Dins de cada bloc es posaran en marxa els diferents grups de treball que hauran d'elaborar les conclusions. Per tant, el resultat de la

trobada no serà una reedició de la Declaració de Barcelona, sinó la continuació i la recerca d'una aplicació pràctica del document que van subscriure ara fa dos mesos aquestes tres formacions nacionalistes.

Entre els diferents debats i reflexions prendran especial rellevància les relacionades amb temes constitucionals. En el primer gran bloc temàtic, s'hi inclouran anàli-

inclouran les propostes per a reformar la cambra alta, per tal que es converteixi en un veritable fòrum de representació territorial.

Punts mínims en comú. Vitòria-Gasteiz també ha de servir per a la creació d'un grup de treball que definirà un seguit de punts mínims programàtics que les tres formacions nacionalistes inclouran en els seus programes de les eleccions europees. Aquest grup de treball té el compromís de presentar les conclusions a la tercera trobada, que se celebrarà a Santiago de Compostel·la.

També en aquest àmbit de relacions, BNG, PNB i CiU treballaran per establir nivells de coordinació tant al Senat com al Parlament Europeu, que podrien consistir en la creació de sistemes permanents de col·laboració en aquestes cambres. Malgrat això, de moment, si més no en les properes eleccions europees, no canviaran les coalicions que fins ara es preveïen. És a dir, CiU mantindrà la seva relació amb el Bloc Nacionalista Valencià (BNV) i el Partit Socialista de Mallorca (PSM).

L'encontre de Vitòria-Gasteiz també facilitarà la coordinació d'activitats entre les fundacions de les tres formacions nacionalistes.

Les tres formacions valoren de manera molt positiva la dinàmica iniciada amb la signatura de la Declaració de Barcelona. Potser la formació que pot tenir més dificultats per assimilar i aprofundir els acords que es puguin anar derivant

BNG, PNB i CiU no descarten que altres forces dels Països Catalans, Euskadi i Galícia s'incorporin a la Declaració de Barcelona.

sis sobre els vint anys de l'aprovació de la Constitució espanyola i sobre el Tribunal Constitucional. En aquest sentit, les reflexions i les posteriors propostes aniran encaminades a aconseguir una certa territorialització d'aquest tribunal. Algunes fonts apunten, com a propostes de debat, la possibilitat que les nacions de l'estat puguin intervenir d'alguna manera en l'elecció dels magistrats del Constitucional.

Un altre dels debats serà el del paper que ha de tenir el Senat. És en aquest grup de treball on s'hi

és el BNG, una formació que abasta un ampli ventall ideològic sota el paraigua comú del nacionalisme gallec. Els sectors més a l'esquerra d'aquesta agrupació poden observar amb més reticències els acords que es puguin anar assolint amb unes formacions de tall més conservador com el PNB o CiU. Tot i això, sectors nacionalistes de Galícia defensen el pacte i els acords amb PNB i CiU perquè, malgrat les diferències ideològiques, els permet ser observats com un nou protagonista destacat en el panorama polític estatal.

Les altres formacions signants de la Declaració de Barcelona consideren, sense pràcticament qüestionaments interns, un gran encert el camí iniciat a Barcelona. Segons Ricardo Ansotegui, secretari de l'Euskadi Buru Batzar del PNB, "la dinàmica que s'ha posat en marxa és molt interessant, tot i que som conscients que poden sorgir alguns problemes, però posen de manifest una voluntat de coordinació entre els nacionalistes". Josep Camps, coordinador territorial de CDC, considera que és molt important anar avançant

en diversos acords perquè es demostra que aquestes formacions poden col·laborar en temes molt importants, malgrat les diferències ideològiques que puguin tenir. Per Camps, aquestes mateixes diferències "poden ser fins i tot positives, perquè enriqueixen el diàleg i les aportacions sobre uns punts bàsics en què coincidim".

El fet és que totes les formacions veuen en els acords que s'estan gestant una declaració de mínims comuns que permetrà unificar esforços i enfortir el paper d'aquestes formacions davant l'estat.

Ampliació a altres forces. Les tres formacions signants de la Declaració de Barcelona tenen molt clar quin ha de ser l'àmbit territorial dels seus acords. De fet, la idea, els acords i pactes que es desprenguin del text de Barcelona rescaten el concepte de Galeuzca, nascut del Pacte de Compostel·la, signat el 25 d'abril de 1933, que pretenia la formació d'òrgans que integressin i coordinessin les activitats dels moviments nacionalistes de Galícia, Euskadi i Catalunya.

Fent una lectura àmplia d'aquest esperit inicial, els partits que han fet ara aquesta mena de reedició de Galeuzca afirmen que les formacions nacionalistes d'arreu dels Països Catalans, d'Euskadi i de Galícia tenen les portes obertes a una futura incorporació als projectes que puguin anar sorgint de la Declaració de Barcelona. Això sí, les incorporacions, si es produeixen, es començaran a plantejar després de la tercera reunió, a Santiago de Compostel·la.

En aquest punt els socis de coalició electoral europea de CiU, el Bloc Nacionalista Valencià (BNV) i el Partit Socialista de Mallorca (PSM) ja han donat suport als continguts de la Declaració de Barcelona.

Segons el portaveu del BNV, Pere Mayor, l'acord de Barcelona és "molt sensat" i assenyalà que la seva formació hi coincideix plenament. Mayor considera que "partits ideològicament diferents arriben a uns punts de confluència i, és precisament això el que ha posat nerviosos els partits estatals".

Si bé, doncs, les tres formacions que ara es reuniran a Vitòria no

Imatge de la signatura de la Declaració de Barcelona, entre BNG, PNB i CiU, durant la reunió dels dies 16 i 17 de juliol.

Aquest text reivindica el reconeixement d'un estat plurinacional i plurilingüe.

ARXIU / RICARD CUGAT

A l'esquerra, Josep Antoni Duran i Lleida, que ha manifestat que el front creat arran de la Declaració de Barcelona no pretén promoure una reforma de la Constitució. A la dreta, Pere Mayor, portaveu del Bloc Nacionalista Valencià, formació que ha donat suport a la Declaració de Barcelona.

tanquen les portes a d'altres partits nacionalistes de Galícia, Euskadi o dels Països Catalans, de moment no es preveu la incorporació de moviments nacionalistes d'altres territoris de l'estat. I és que les tres formacions nacionalistes no volen que la reivindicació d'un estat plurinacional es resolgui amb una segona part del cafè per a tothom. En aquest sentit, fonts properes al PNB consideren positiva la "incorporació de tots els partits nacionalistes de Galeuzca", però defensen que això "és diferent a compartir aquest procés amb altres partits nacionalistes de l'estat" en referència al Partido Andalucista o a Coalición Canaria. Aquestes mateixes fonts no descarten, però, establir altres fòrums de debat amb aquestes formacions.

Reaccions a les propostes. La Declaració de Barcelona ha generat una onada de reaccions virulentes dels sectors espanyolistes i dels partits d'àmbit estatal. En són dos exemples les advertències del perill que corre el "concepte d'Espanya" que van llançar tant el ministre d'Administracions Públiques, Mariano Rajoy, com el candidat del PSOE a presidir el govern d'Espanya, Josep Borrell, entre molts d'altres.

Però les reaccions no sempre han

ARXIU / RAFA GIL

Arribar a acords, tot i les bones relacions entre les formacions gallega, basca i catalana, no deixarà de tenir certes dificultats.

estat plenes de virulència. Algunes han estat més indirectes i distanciadetes en el temps. El Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC-PSOE), encapçalat pel candidat a la Generalitat, Pasqual Maragall, va presentar la setmana passada el document Per Catalunya, que demana un nou pacte constitucional per tal d'aconseguir una lectura federal de la Constitució, que es tradueix en una promesa de "lleialtat constitucional", a canvi del reconeixement de diferències entre les regions i les nacionalitats històriques, dins del marc constitucional actual. Si Maragall feia aquesta presentació el dimecres 9 de setembre, dos dies abans, a Madrid, Esquerra Unida (IU) va presentar

el document "Un estado federal, plurinacional, democràtic y solidario". En aquest text, es defensa un estat federal on aquelles comunitats autònomes que ho desitgin puguin exercir el dret a l'autodeterminació a través de referèndums.

La reunió de Vitòria-Gasteiz probablement farà de nou despertar tot tipus de reaccions, des de les respostes virulentes dels partits espanyols majoritaris, a l'aparició de noves propostes alternatives. En tot cas, de moment, de la nova reunió en sortirà la creació d'uns grups de treball que, durant uns mesos, discutiran unes conclusions que donaran cos a la Declaració de Barcelona.

Però arribar a uns acords, tot i el bon moment de les relacions entre les formacions gallega, basca i catalana, no deixarà de tenir certes dificultats. A Gasteiz hi anirà un BNG que es declara obertament independentista i que, en reiterades ocasions, s'ha mostrat partidari de superar l'actual marc estatal. Els anfitrions de la trobada, el PNB, tampoc no veuen complides les seves expectatives amb l'actual Constitució i diversos dirigents, entre ells el mateix *lehendakari*, José Antonio Ardanza, han declarat que l'actual Constitució ha quedat "obsoleta i anquilosada". Convergència i Unió, en canvi, defensa la necessitat de fer una interpretació generosa de la Carta Magna per aconseguir el reconeixement de les nacions que integren l'estat espanyol. De fet, tant el secretari general de Convergència Democràtica de Catalunya, Pere Esteve, com el secretari d'organització govern d'Unió Democràtica de Catalunya, Josep A. Duran Lleida, des d'un primer moment han deixat clar que aquesta és una proposta feta "per a l'estat" i que en cap moment pretén promoure una reforma de la Constitució. En les setmanes vinents es veurà el model que aquestes formacions trien per a materialitzar els acords de Barcelona.

Enric Rimbau

Junts en el fons però separats en la forma

Els dos partits nacionalistes mallorquins, PSM i UM, assumeixen la Declaració de Barcelona, però cadascun fa les seves aportacions separatament de l'altre.

Els dos partits nacionalistes de les Illes, el PSM i UM, s'han adherit a la Declaració de Barcelona, redactada pel PNB, el Bloque Nacionalista Galego i CiU, demanant que s'hi incorpori d'alguna manera la realitat nacional de Mallorca i de les Illes. En concret demanen que el futur document estratègic del nacionalisme no deixi de banda les aspiracions nacionalistes de les Illes, centrades a reivindicar que l'estat accepti el caràcter de nacionalitat històrica de les Balears.

El que passa és que PSM i UM han seguit camins diferents per parlar i negociar amb les forces signants de la Declaració de Barcelona. Cal recordar que els dos partits nacionalistes mallorquins no mantenen –tot i governar amb el PSIB-PSOE en el Consell de Mallorca– unes relacions gaire intenses. De fet, el PSM manté un acord polític de col·laboració continuada –coalició europea, però també en d'altres àmbits– amb Convergència Democràtica, mentre que Unió Mallorquina té les seves relacions amb Unió Democràtica (UDC), al mateix temps que participa en la coalició nacionalista liderada pel PNB. Precisament la qüestió de les relacions externes ha estat un dels elements de fricció entre els nacionalistes mallorquins. Mentre que Unió Mallorquina aposta per una àmplia coalició nacionalista amb la presència capdavantera de CiU i PNB –en què hi participaria UM i, lògicament també, PSM–, els del PSM continuen apostant per mantenir l'actual coalició “de Països Catalans” amb el Bloc-UPV i CDC (Convergència Democràtica de

ARXIU / JOAN CELIA

Pere Sampol (PSM) i Maria Antònia Munar (UM) són els dos màxims responsables dels partits nacionalistes mallorquins. Els dos donen suport a la Declaració de Barcelona i aspiren a aconseguir que el document estratègic del nacionalisme inclogui les reivindicacions nacionals de Mallorca i les Balears.

Catalunya). Òbviament també hi participa UDC, però convé recordar que el partit de Duran i Lleida sempre ha estat contrari a la presència del PSM, sobretot perquè impedeix la incorporació d'UM a la coalició.

En el fons d'aquesta enrevessada qüestió de les relacions externes dels nacionalistes illencs subjau la desconfiança mútua. UM és un partit que va néixer (1982) com a regionalista i que des de la instauració autonòmica (1983) donà suport al PP (1983-1993) fins que Maria Antònia Munar refundà el partit definint-lo com a nacionalista de centre i trencà amb els conservadors (1993). Després de les eleccions del 1995, Munar pactà amb l'esquerra (PSIB i PSM) i deixà el PP a l'oposició en el Consell de Mallorca. A pesar que UM es defineix com a partit nacionalista, el PSM sempre l'ha observat amb desconfiança, sovint li ha retret el seu passat de col·laboració amb el

PP. UM, per la seva banda, acusa el PSM de pensar massa en el passat i no gens en el futur. Segons ha declarat Munar en moltes ocasions, PSM i UM s'haurien d'entendre per tal de, com a mínim, anar junts –dins una gran coalició nacionalista– a les eleccions europees, i també crear una coalició nacionalista a Balears per presentar-se a les eleccions generals. Aquesta és l'única manera, segons Munar, de trencar el bipartidisme PP-PSIB. El PSM acusa UM de fer aquestes propostes únicament per raons electoralistes i posa com a exemple el fet que aquestes iniciatives sempre es filtren a la premsa abans que siguin oficials.

De moment, doncs, els partits nacionalistes mallorquins han fet seva, intentant enriquir-la, la Declaració de Barcelona, però cadascun a la seva manera i pel seu camí, deixant de banda l'altre.

Miquel Payeras

ARXIU / EFE

Tàrraco torna a formar part d'un imperi

Tarragona ja és una base permanent de l'OTAN, i aviat també podria acollir vaixells de propulsió nuclear. Però no tots els tarragonins opinen igual sobre aquest refregit inacabat de 'Bienvenido Mr Marshall'.

Tot Tarragona sembla contagiada de febre de dòlar americana, alguns per bé i d'altres per mal. Després de la mostra deixada el passat 9 d'octubre pels mariners del portaavions *JFK* de la VI Flota, hi ha molts fregaments de mans i esses barrades als ulls a l'espera de les noves embarcacions militars que han de venir, un cop la capital del Tarragonès s'ha convertit en port permanent de l'exèrcit dels EUA. I no solament per als vaixells convencionals. Aviat també hi podrien atracar els de propulsió nuclear, que són la majoria de les embarcacions militars de grans dimensions. És com si per a l'exèrcit dels EUA, Tarragona tornés a tenir la importància mediterrània que tenia quan formava part de l'imperi romà.

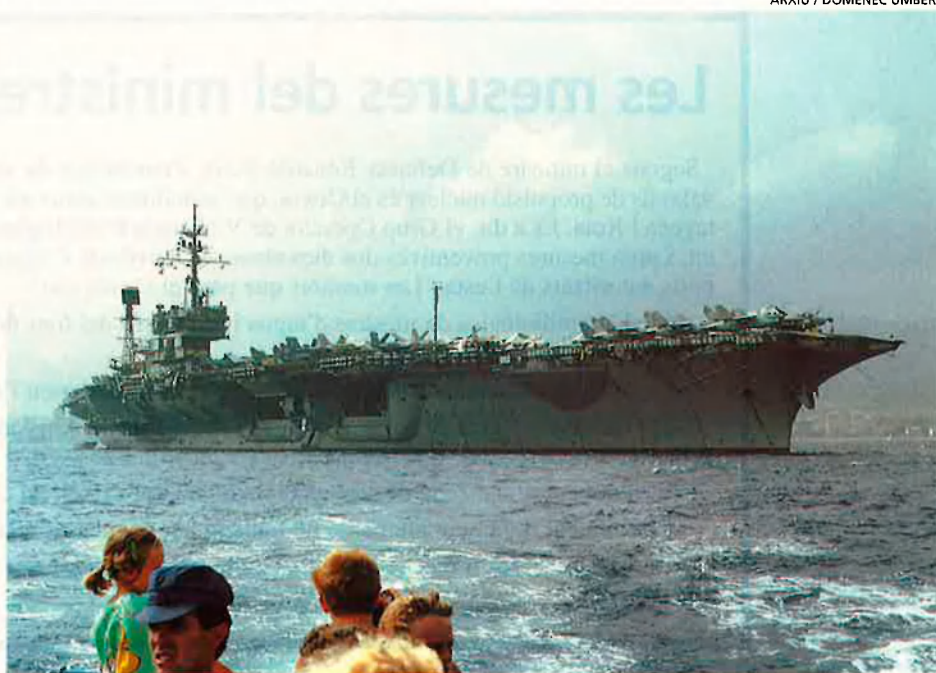
L'enamorament entre els vaixells de la VI Flota nord-americana i les autoritats municipals i portuàries de Tarragona i part dels seus veïns ve de lluny, però no va ser fins el passat octubre que es va produir l'eclosió del flirteig. El portaavions de la VI Flota *John Fitzgerald Kennedy* va passar sis dies a Tarragona i va deixar un regust de boca milionari per a molts tarragonins, fins i tot entre els que no van veure ni una pesseta. L'ajuntament de la ciutat va assegurar que l'esbarjo dels mariners militars nord-americans havia deixat a la ciutat 500 milions de pessetes. I encara més. Aquest cop els pacifistes no hi eren encadenats al port o disparant pintura rosa. Els únics "encadenats" eren les

més de 150.000 persones que van fer cua per visitar, amb mala consciència o sense, l'embarcació gegantina com si fos la nova atracció de Port Aventura. Tot un èxit, que al cap d'un temps l'ajuntament i l'autoritat portuària es van encarregar de reblar amb una enquesta en què s'assegurava que la visita del *JFK* era ben rebuda per un 84,2% de la població.

"Operació mediàtica". L'aclaparament generat per la visita del *JFK* va ser tal que els pacifistes que encara queden a la ciutat van restar paralitzats, sense reaccionar. Jordi Navarro, regidor de Tarragona per Iniciativa per Catalunya-Verds (IC-V) i membre de la Plataforma "Tarragona, patrimoni de la pau", recorda amb un deix de vergonya: "l'operació mediàtica que es va muntar per la visita del portaavions ens va agafar desprevinguts", i afegeix, "el muntatge propagandístic que van fer va ser molt fort, tant que es podria estudiar a totes les facultats de periodisme".

Així doncs, amb un èxit total -econòmic i social- i amb els pacifistes desactivats, a les autoritats portuàries i municipals de Tarragona no els va resultar gens difícil anunciar al cap de pocs dies de la visita del *JFK* que demanarien que el port esdevingués base permanent de la VI Flota dels EUA i de l'OTAN, i que això també incloïa els vaixells amb propulsió nuclear. Demanda que coincidia amb la voluntat de l'exèrcit dels EUA.

L'alcalde de Tarragona, Joan Miquel Nadal, també vice-president de la Comissió de Defensa del Congrés, i el president de l'autoritat portuària de la mateixa ciutat, Lluís Badia, aleshores van iniciar un seguit de viatges als EUA i de contactes amb l'ambaixada nord-americana a Madrid i amb els ministeris de Defensa i d'Afers Estrangers espanyols per agilitar les negociacions. El primer objectiu, segons es va revelar a principi d'any, seria la visita del portaavions *George Washington* al mes de desembre. Aquest vaixell és de propulsió nuclear, duu

**Jordi Navarro (IC):
"L'operació
mediàtica [al
voltant del
portaavions 'JFK']
s'hauria d'estudiar
a les facultats
de periodisme."**

armament nuclear, i és el substitut del *JFK*, que ja té trenta anys de servei.

Paral·lelament a aquesta activitat negociadora, a Palma de Mallorca van esclatar momentàniament els nervis, ja que fins avui és un dels tres únics ports de l'estat on és possible que fondegin vaixells de propulsió nuclear, segons el Conveni de cooperació per la defensa signat entre Espanya i els EUA i el memoràndum número 3.867 de 16 de febrer de 1996. Però per l'ampliació d'aquesta llista de tres fa falta l'autorització del Ministeri d'Afers Estrangers, que alhora ha de demanar el vist-i-plau del Ministeri de Defensa.

Davant dels creixents rumors

i declaracions sobre la conversió de Tarragona en port de vaixells de propulsió nuclear, IC, Izquierda Unida i el PSOE, van demanar la compareixença del ministre de Defensa, Eduardo Serra. I així, el passat 16 de juny Serra va explicar que "s'estaven ultimant els estudis, sospesant avantatges i la necessitat de controls, sense que s'hagi pres una decisió final sobre la qüestió", però va afegir que podia anticipar amb "tota probabilitat" que la resposta seria afirmativa, "ja que sembla que els avantatges són majors i escassos els inconvenients a causa de la necessitat d'increment de control". Davant la insistència dels diputats, Serra va assegurar que l'exèrcit disposa d'un grup anomenat Govra (vegeu requadre en la pàgina 42), que s'activa cada vegada que ha d'arribar algun vaixell de propulsió nuclear i que s'havia d'estudiar la seva aplicació a Tarragona. La setmana passada el director general de política del Ministeri de Defensa, l'almirall Torrente, va assegurar a EL TEMPS que l'autorització definitiva perquè els vaixells de propulsió nuclear atraquin a Tarragona s'està estudiant. "Hi treballarem", digué, però no va voler fixar cap data concreta per a la decisió definitiva.

A la pàgina anterior, imatge del portaavions 'JFK', que va atracar al moll de Navarra del port de Tarragona el passat 9 d'octubre.

Un altre portaavions nord-americà, el *Saratoga*, va ser a Benidorm el passat 1 de gener de 1998. La presència de vaixells de propulsió nuclear ha començat a tenir certa oposició a Tarragona, tot i que una enquesta presentada per l'ajuntament assegura que un 78% dels tarragonins accepta aquests vaixells.

Les mesures del ministre de Defensa

Segons el ministre de Defensa, Eduardo Serra, l'encarregat de vetllar per la seguretat davant dels vaixells de propulsió nuclear és el Govra, que actualment actua als ports de Ciutat de Mallorca, Cartagena i Rota. És a dir, el Grup Operatiu de Vigilància Radiològica Ambiental, que depèn de l'exèrcit, i pren mesures preventives dos dies abans de l'arribada d'algun vaixell de propulsió nuclear als ports autoritzats de l'estat. Les mesures que pren el Govra són:

- Medició radiològica de mostres d'aigua i sediments del fons del lloc assignat per l'atracament o fondeig prèvia a l'arribada del vaixell.
- Vigilància radiològica ambiental, incloses les aigües, durant l'estada del vaixell.
- Medició radiològica de mostres d'aigua i sediments del fons on ha estat atracat o fondejat el vaixell, 48 hores després d'haver salpat.
- Establiment d'una zona de seguretat al voltant del vaixell de com a mínim 500 metres.
- Establiment d'un punt alternatiu de fondeig per a un cas d'emergència.
- Dedicació de dos o més remolcadors amb caràcter permanent per si fos necessari treure el vaixell del port.

Patrimoni de la pau. El moviment pacifista, tot i el seu desconcert inicial, ha començat a reaccionar al llarg de l'any. Més de 22 associacions, entre les quals hi ha la Federació d'Associacions de Veïns de Tarragona, el sindicat Intersindical-CSC i el partit polític Iniciativa per Catalunya, s'han aplegat en una plataforma sota el lema "Tarragona, patrimoni de la humanitat o de l'OTAN?". Els dos manifestos que han presentat també han estat signats per més de 2.500 persones, entre les quals hi ha l'actor Oriol Grau, el cantant del grup de rock Els Pets, Lluís Gavallda, i el secretari general

d'ERC, Josep Lluís Carod-Rovira.

Els principals inconvenients contra els quals lluita aquesta plataforma és la desmobilització del món pacifista i el suposat premi gros de la loteria que significa ser port de l'OTAN.

Després de la fi de la guerra freda i amb el servei militar obligatori a punt de desaparèixer, el moviment pacifista viu un moment de replantejament de les prioritats. A més, després del referèndum de l'OTAN de 1986 no s'han tornat a viure moments com la pintada de rosa dels vaixells de la VI Flota al port de Barcelona de 1984,

protagonitzada per la Crida. Cosa que, afegida a altres manifestacions i a l'assassinat d'un *marine* en estranyes circumstàncies l'any 1987, va fer desdir l'exèrcit dels EUA d'instal·lar-se a la capital catalana.

L'altre gran problema dels pacifistes són els diners que va generar la visita del portaavions *JFK*. Els 500 milions de pessetes que, segons l'ajuntament de la ciutat, els nord-americans es van deixar a Tarragona, són un dels arguments més difícils de combatre. Però la Plataforma no defalleix: "hem iniciat una campanya en positiu, reivindicant Tarragona com a patrimoni de la humanitat i no de l'OTAN", assegura Navarro. Entre els seus arguments, de moment, els que han calat més a fons són els referents a la seguretat. Navarro, basant-se en un informe de l'organització Greenpeace, assegura que "els vaixells de propulsió nuclear són autèntiques centrals nuclears flotants i és impossible establir mesures de seguretat efectives per respondre a un accident nuclear amb emissió de radioactivitat a l'exterior. I hi ha hagut molts accidents. El mateix ministre va reconèixer que hi ha perill de radioactivitat de l'aigua afectada". A més, continua Navarro, convertir-se en port de l'OTAN significa "esde-

L'any 1987 la Crida va pintar de color rosa la coberta d'una fragata de la VI Flota, atracada a Barcelona.

Això, entre altres elements, va fer que els EUA busquessin un port més tranquil per a les seves embarcacions militars.

venir objectiu prioritari en cas d'un conflicte bèl·lic mundial". Per Navarro acollir aquests vaixells seria la cirereta del "polvorí que és Tarragona, que ja té un complex petroquímic i tres centrals nuclears".

En el Ministeri de Defensa no s'han volgut pronunciar sobre les acusacions de Greenpeace i Navarro. Només des de l'Ajuntament de Tarragona, l'alcalde Joan Miquel Nadal assegura que el risc no és tan alt com diuen i que no es pot comparar una central nuclear amb aquest tipus de vaixells.

La Plataforma també reclama que els plans d'emergència en cas d'accident a les centrals nuclears i petroquímiques, Pla Penta i Plaseqta respectivament, incloguin alguna mesura a conseqüència de la presència d'aquests vaixells, cosa que l'alcalde rebutja totalment: "no té sentit ampliar aquests plans per aquest tema. Demanar això és desconèixer la realitat".

Ideal Tàrraco. Tot i les reticències de la Plataforma, Tarragona té tots els números per acabar convertint-se en port dels vaixells nuclears de l'OTAN. I és que per a l'exèrcit dels EUA es tracta d'un lloc ideal. El moll de 440 metres de llarg i 14 de calat permet que els grans portaavions atraquin molt a prop del nucli habitat amb el consegüent estalvi en el transport dels subministraments; és una ciutat mitjana; de moment no hi ha una oposició important a la presència nord-americana, és més, fins i tot hi ha una bona receptivitat; té una àmplia oferta d'oci i com que està al costat d'una refineria és un enclavament ideal per repostar combustible, com ja van comprovar els caces nord-americans en la guerra del golf Pèrsic de 1991.

La contrapartida a aquesta oferta és molt positiva, segons l'alcalde de Tarragona, posició en què té el suport del seu partit, CiU, i també el del PSC i PP, així com el de l'Autoritat del Port, de les Associacions de Veïns Federades de Tarragona i de la Unió de Botiguers, entre altres. A més de l'ar-

Per l'alcalde de Tarragona, "és injust demanar als EUA que vagin a Bòsnia i després no els deixem entrar als nostres ports".

gument dels beneficis econòmics i de la promoció que es fa de la ciutat, Joan Miquel Nadal posa èmfasi en el fet que "és injust demanar als EUA que resolguin els conflictes al Sudan o a Bòsnia, que a més Europa no ha sabut solucionar, i després ser capaços de dir que no entrin als nostres ports amb vaixells de propulsió nuclear", en aquest sentit Nadal assegura que "ha de caure la màscara d'hipocresia de part de la societat europea".

Però així com Nadal ataca el pacifisme que defensa la Plataforma, els membres d'aquesta també consideren que la visita dels portaavions no és tan beneficiosa econòmicament com sembla. Navarro assegura que alguns comerciants

han dit que els soldats nord-americans només gasten als establiments de les grans multinacionals i no pas en la resta de botigues. Tot i així la imatge de Tarragona és de guanyadora d'un premi. No en va, al mes d'abril, quan es va comentar que València també podria ser port de vaixells nuclears i el regidor de Nova Esquerra, Manuel Moret, va presentar una moció per rebutjar-ho, l'alcalde Rita Barberà, del PP, li va contestar que l'ajuntament no tenia competències en aquesta qüestió, però en tot cas "tant de bo" vinguessin i poguessin guanyar el mateix que ha guanyat Tarragona. La darrera informació vinculada a València i l'OTAN va aparèixer la setmana passada, quan es va saber que a partir del mes d'octubre, la ciutat del Túria centralitzarà el suport a les unitats de l'exèrcit espanyol assignades a l'OTAN.

De moment, doncs, l'únic port que probablement s'endurà el que per uns és un pastís i pels altres un infern, és Tarragona. Però la batalla no s'acaba aquí. Tot i l'avançatge que Nadal duu a la Plataforma, aquests asseguren que a partir d'octubre ampliaran la campanya a tot Catalunya amb diverses activitats i que promouran mocions de protesta en diversos ajuntaments.

Oriol Cortacans

El port de Ciutat de Mallorca és un dels tres únics enclavaments a l'estat on pot fondejar un vaixell de propulsió nuclear. Fa uns anys la presència dels soldats dels EUA va provocar diversos incidents, però ara la situació és més calmada. Actualment arriben a aquest port uns quaranta vaixells militars l'any, dos dels quals són de propulsió nuclear.

L'activitat constructiva a Balears no ha parat de créixer gràcies sobretot a l'estratègia politicoeconòmica de Gabriel Canellas i Jaume Matas. Ara, el Pacte de Progrés (PSIB, PSM i UM) que governa Mallorca, anuncia fortes mesures restrictives.

Mallorca frenarà la construcció

El Consell de Mallorca ha rebentat la incipient estratègia política del govern de Jaume Matas. Avançant-se al PP i al Govern, ha anunciat a través de Pere Sampol que d'aquí un mes el Consell desclassificarà sòl urbanitzable, hi estigui o no d'acord el Govern balear.

Al president del Govern balear, Jaume Matas, li ha sortit malament l'intent de presentar-se a la societat com el promotor d'un pacte urbanístic que passi per regulació restrictiva. Era una oferta enverinada que tenia com a objectiu polític més evident trencar la unitat de l'oposició que governa el Consell de Mallorca (PSIB-PSOE, PSM i UM). De moment, el Consell li ha contestat, per bo-

ca del vice-president Pere Sampol (PSM), que la institució de govern insular té competències per desclassificar els terrenys que consideri necessaris, i que ho començarà a fer "d'aquí un mes", hi estigui o no d'acord el Govern.

Matas intentà rebentar la unitat de l'oposició fent una oferta de pacte urbanístic al PSIB-PSOE, durant una entrevista amb Francesc Antich, el candidat socialista. Era la darrera setmana d'a-

gost, i l'oferta va ser una bomba mediàtica. Era comprensible: el PP, aparentment, acceptava el que era una reivindicació històrica de l'esquerra i de l'ecologisme. És a dir, controlar el creixement urbanístic o, el que és el mateix: posar-hi límits. Mai no s'havia sentit res igual en boca d'un alt representant del conservadorisme illenc. Antich contestà que en principi veia bé l'oferta, però que calia esperar fins con-

cretar propostes. En realitat, l'oferta de Matas amagava l'intent –primer– de trencar l'oposició (pactant primer amb el PSIB i deixant-ne fora “els altres”) i, sobretot, d'assumir el protagonisme polític i mediàtic que li proporcionaria erigir-se en portaveu d'una reivindicació social que ell mateix reconegué com a “creixent en els últims anys”. Políticament implicava, a més, un enfrontament amb el sector més dur del seu partit, el PP, que és molt receptiu als interessos del *lobby* de constructors i hotelers més partidaris del desenvolupament descontrolat. Cal recordar que aquest grup de pressió, amb Gabriel Cañellas com a gran defensor dels seus interessos, aconseguí fer dimitir Cristòfol Soler el juny de 1996, després que Soler anunciàs una tímida regulació turística-urbanística i intentàs col·locar a la Conselleria de Turisme persones de reconeguda simpatia cap a les tesis proteccionistes.

La clau urbanística. Tot plegat és una història complexa, i que s'ha d'emmarcar en la contínua disputa política i institucional en què viuen immerses les Balears d'ençà de 1995, quan el Pacte de Progrés (PSIB-PSOE, PSM i UM amb el suport extern d'EU), arrabassà al PP el govern del Consell de Mallorca (ens local de govern insular que, entre d'altres competències, té les d'urbanisme). El Govern balear (PP) ha intentat que el PP, a l'oposició en el Consell, trenqui el Pacte de Progrés o, en tot cas, que el sotmeti a un setge ferotge per tal d'erosionar-lo al màxim.

Ho han intentat durant el debat dels residus sòlids i les polèmiques sobre la incineradora, sobre les relacions amb la Generalitat de Catalunya, sobre el suport institucional que ara dona el Consell a la recepció de TV3 a Mallorca, sobre els símbols (himne i Diada) que el Consell ha aprovat i que el Govern i el PP intenten minimitzar al màxim... En resum, que la guerra política i institucional entre Consell (PSIB-PSOE, PSM

En aquest mapa, elaborat a partir de la informació feta pública pel GOB, s'hi poden veure els municipis afectats per plans urbanístics. En aquestes normatives, s'hi assenyalen zones turístiques que estan en execució, o a punt d'execució.

i UM) i Govern (PP) és absoluta. I una matèria tan delicada i important com és l'urbanisme no podia ser una excepció. I aquesta és la gran batalla.

En un territori tan limitat com l'insular –el balearic i concretament el de Mallorca– la regulació urbanística és una necessitat vital. Tothom hi està d'acord. Però

d'atracció per a milers d'europeus que s'hiessin o comprassin una segona residència. Obviament això implica molta més construcció. A aquesta tasca s'hi han afanyat amb ganes. Cal recordar que l'actual president, Jaume Matas, va entrar en aquella legislatura –el 1993 després d'una remodelació– a l'executiu com a conseller d'Economia i que, per tant, va ser, després de Cañellas, el màxim responsable d'aquesta estratègia político-econòmica.

Tant l'oposició d'esquerra com l'ecologisme han sabut resistir les pressions. Arran d'una de les més nombroses manifestacions ecologistes (26 de novembre de 1992, a Palma) que protestaven per la rebaixa proteccionista de la Llei d'espais naturals, el president Cañellas menyspreà els manifestants dient: “no n'hi ha cap dels nostres” i que, per tant, no els faria cas, com així va ser.

A mesura que la política de Cañellas i Matas feia efecte –cada cop més urbanitzacions, més compres, per part d'alemanys sobretot, més gent, més consum de recursos com ara l'aigua i l'energia...– el descontentament social creixia a poc a poc. Però Matas, com a conseller, n'era del tot sord a aquestes peticions, igual com el president.

Segons el GOB (Grup Balear d'Ornitologia i Defensa de la Naturalesa; vegeu el mapa) el nombre de places turístiques totals

La urbanística és la gran batalla de la guerra política entre el Consell de Mallorca i el Govern balear.

el model de desenvolupament que sempre ha promogut el PP (que governa des del 1983) és el desenvolupista: creixement econòmic basat en bona part en una intensa construcció. Encara que últimament han emmascarat aquest model darrere una retòrica pseudoreguladora, les regulacions generals han brillat per la seva absència.

En el seu discurs d'investidura de 1991, Gabriel Cañellas ja anuncià que el seu govern aspirava a convertir Balears en focus

Jaume Matas, president del Govern balear, ha sofert una estrepitosa derrota política en la qüestió urbanística. L'oposició, que governa el Consell de Mallorca, se li ha avançat i, a més, el seu partit, el PP, l'ha deixat en evidència i no l'ha fet costat en les seves pretensions inicials.

que s'estan executant, o a punt d'executar-se, arribaria a les 40.000 a Mallorca. Per altra banda, si s'executassin al màxim els plans urbanístics vigents a tots els municipis de Mallorca, la població podria arribar a més d'un milió i mig de persones (ara, segons el cens, hi ha poc més de 600.000 habitants, amb una població de fet que, segons les fonts més pessimistes, se situa entorn d'unes 100.000 més durant tot l'any). Al mateix temps, aquests darrers anys, els problemes derivats de tanta urbanització i de tanta gent, no paren de créixer. Exemples: el nombre de cotxes de lloguer a les ja saturadíssimes carreteres balears no para d'augmentar i algunes fonts ja el situen en uns 60.000 vehicles i amb tendència a l'alça. El consum energètic ha arribat, aquest estiu, al límit durant alguns dies i això ha fet que els talls parcials de subministrament siguin el doble de nombrosos que a qualsevol altre lloc de l'estat. Els recursos d'aigua potable disminueixen dramàticament, no tant per la sequera, com per un cosum excessiu.

La població mostra uns índexs de creixement fruit de la immigració difícils de suportar (per la manca d'infraestructures i recur-

Matas, com a conseller, es feia el sord a les peticions proteccionistes. Ara que diu defensar-les, el seu partit el fa fer anques enrere.

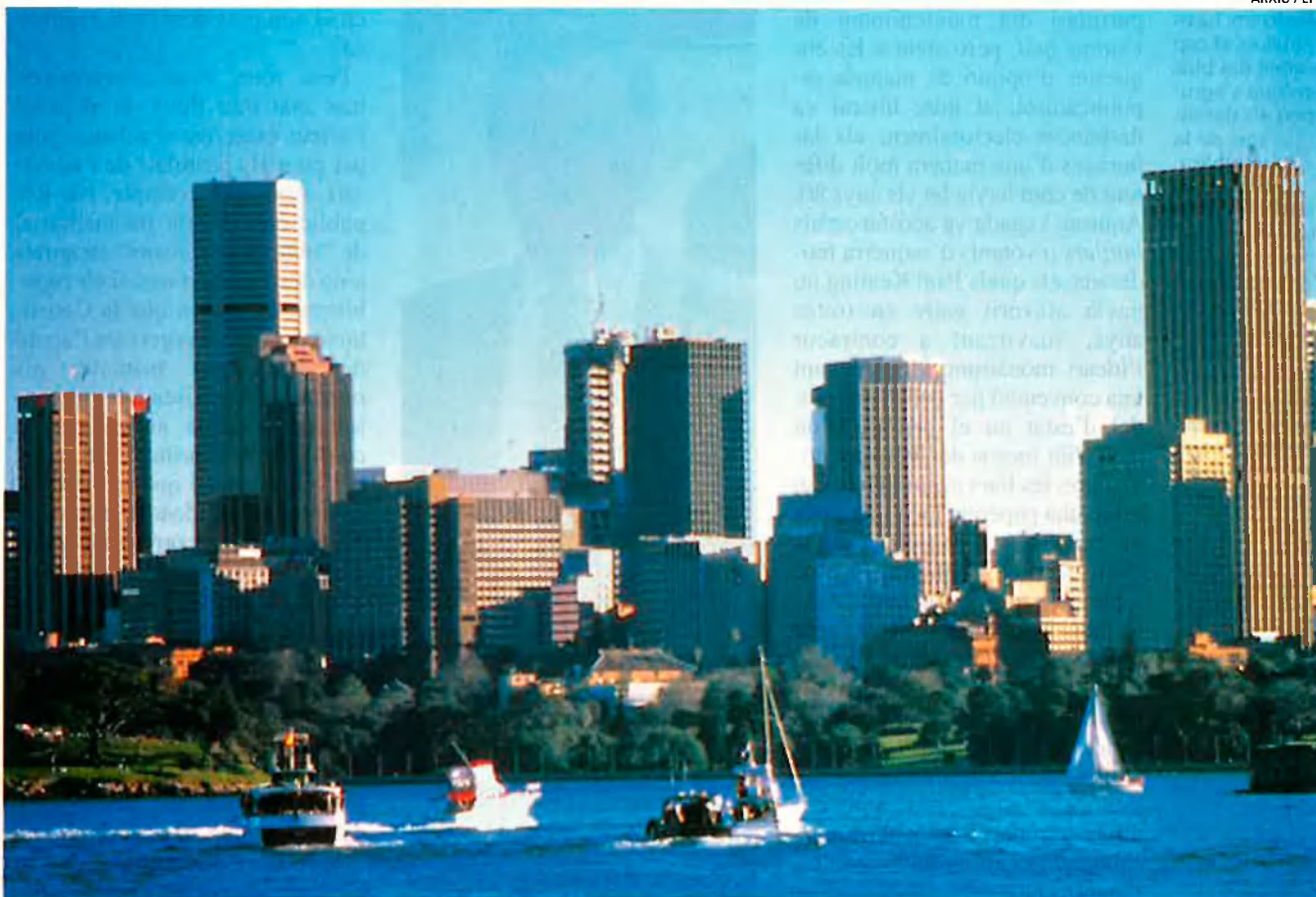
sos) i ja s'ha publicat oficialment que entre 1991 i 1996 s'establiren de dret a Mallorca 32.000 nous residents provinents d'altres terres, als quals s'han d'afegir els residents de fet estrangers, uns 50.000 pel cap baix, segons els especialistes en geografia i demografia de la Universitat de les Illes Balears. S'espera amb temor l'evolució del problema en el quinquenni 1997-2001, però per imaginar-ho hi ha prou a dir que enguany moltes empreses constructors han hagut d'anar a la península a contractar mà d'obra perquè ni amb la que immigrava a les Illes era suficient, segons explicà durant l'estiu la patronal. Amb una taxa d'atur lleu-

gerament per sobre del 5% —que el Govern, en un to clarament triomfalista, qualificava al juny de “plena ocupació”— no és gens estrany que Balears sigui el *somni americà* per a molts espanyols de regions econòmicament infra-desenvolupades i que no solament s'hi desplacen a fer feina, sinó que tinguin la natural inclinació a quedar-s'hi.

Davant l'evidència que calia prendre's seriosament el problema, el Consell de Mallorca llançà la idea de la necessitat d'establir algun tipus de “sostre poblacional”, que fos la conseqüència lògica d'un marc legal urbanístic que no fos solament restrictiu pel futur, sinó que desclassificàs el sòl que actualment és urbanitzable però no desenvolupat.

La resposta política del Govern balear va ser, per sorpresa, oferir al PSIB-PSOE el “pacte urbanístic” al qual s'ha fet referència. En un primer moment semblava que, efectivament, Matas aconseguia trencar l'oposició. Però tot d'una el PSIB rectificà i anuncià la seva profunda desconfiança cap a les intencions del PP, ja que arreu de l'illa els municipis conservadors es rebel·laven contra les pretensions del Govern balear. I més encara, després d'una tempestuosa reunió dels dirigents del PP, amb enfrontament verbal inclòs entre Matas i Cañellas, el president del Govern declarà que “mai no s'havia plantejat” ni una moratòria urbanística ni tampoc “desclassificar massivament”. L'oposició ataca Matas i el PP i, en el moment de tancar aquesta edició, els partits del Pacte de Progrés (PSIB, PSM i UM) bullen d'activitat, anunciant rodes informatives per explicar les propostes de desclassificació de sòl urbanitzable que projecta el Consell de Mallorca. El PP ja ha insinuat que s'hi podria oposar presentant un recurs judicial. De moment, doncs, tothom és on era. El centre-esquerra demana restriccions, i la dreta aposta per continuar construint.

Miquel Payeras

Austràlia diu adéu a Isabel II

A mesura que s'acosta el centenari del seu naixement, l'any 2001, Austràlia fa bona la dita que els temps canvien. En el curs polític que ara comença divuit milions de ciutadans decidiran si volen abandonar els braços de la "mare pàtria" britànica.

És cert, com deia fa anys el líder laborista Kim Beazley, que Austràlia ja és una república en tot, excepte en el nom, però la separació definitiva de la corona britànica no s'ha accelerat fins enguany. Una promesa electoral dels liberals de l'actual primer ministre John Howard i una antiga proposta del Labour han cristal·litzat en una convenció constitucional. Gairebé per unanimitat, dele-

gats representatius de tots els sectors de la societat australiana van acordar el febrer l'organització d'un referèndum durant el 1999. En cas de victòria republicana, un model bipartidista de consens entre govern i oposició presentaria una única candidatura a cap d'estat de la nova república d'Austràlia. La proclamació del nou càrrec i les modificacions constitucionals pertinents s'enllestirien no abans de

l'1 de gener del 2001, un cop fets els Jocs Olímpics de Sidney i en ple centenari del país. Ningú no deixa de veure, en aquest context, que el procés d'interinatge podria oferir la impagable instantània d'una estrangera, Isabel II, inaugurant el conclave olímpic del mes de setembre.

El 9 de març de 1996 John Howard va iniciar un nou camí en la seva reinvençió política. Històric

Sidney acollirà l'any 2000 uns Jocs Olímpics considerats com una oportunitat perquè Austràlia es presenti renovada als ulls del món. Alguns pilars del país, com el vincle amb l'Imperi Britànic o la homogeneïtat blanca, trontollen quan el país és a punt d'arribar al seu centenari.

Malcolm Turnbull és el cap visible del bloc en què s'agrupen els defensors de la república.

Aquest moviment ha patit algunes esquerdes a causa de l'enfrontament entre els qui volen que el futur cap d'estat siga elegit directament i els qui consideren que ho ha de fer el parlament.

partidari del manteniment de l'*status quo*, però atent a les enquestes d'opinió de majoria republicana, el líder liberal va desbancar electoralment els laboristes d'una manera molt diferent de com havia fet els anys 80. Aquesta vegada va acostar-se als *battlers* o votants d'esquerra moderada, els quals Paul Keating no havia afavorit gaire en tretze anys, suavitzant a contracor l'ideari monàrquic i confirmant una convenció per debatre el model d'estat en el període d'un any. Vint mesos després, pel novembre, les llars australianes van rebre una papereta amb una llista de candidats a participar en la Convenció de Cànberra. El bloc republicà encapçalat per l'Australian Republican Movement (ARM) i el bloc monàrquic No Republic van llançar-se al carrer en una intensa campanya propagandística centralitzada en arguments i contraarguments per desautoritzar l'adversari, amb comitès de suport i un estol de *merchandising* extraordinari. Molt a l'americana.

Tot i trobar-se amb dissidències significatives dins el Liberal Party, el National Party i el Young Liberal, els monàrquics han apel·lat als símbols comuns, a la unitat de la nació i a les despeses del canvi per defensar el marc constitucional vigent. Segons la seva tesi, el representant de la reina, el governador general australià William Patrick Deane, és el garant perquè la classe política no obtingui més poder en un país on la conversió del model d'estat ocupa la desena posició en les preocupacions dels ciutadans.

Un president proper. Els republicans, esperonats pels sonatges, han plantejat una campanya a partir d'una idea única: que el president sigui també resident perquè copsi amb coneixement de causa els problemes del país. Més propostes, com el canvi de la bandera o de l'himne, la sortida de la Commonwealth o l'acolliment d'un nou sistema democràtic, han quedat pel camí

ARXIU

L'interinatge podria oferir la imatge d'una estrangera, Isabel II, inaugurant els Jocs Olímpics del mes de setembre del 2000.

des de la constitució del moviment el 1991. L'ARM, doncs, defensa un cap d'estat *full-time representative* i coneixedor de la diversitat cultural d'Austràlia, que separi poders amb el primer ministre i que no estigui adscrit a cap partit. Fins i tot ja ha llançat alguns possibles noms de candidats, com el premi Nobel de la Pau Peter Doherty i alguns prohoms científics, judicials o polítics. Tot i que el governador general, admeten els republicans, no té poders executius, pot actuar d'àrbitre constitucional, té dret de vet sobre el Parlament (si bé mai no l'ha utilitzat) i assumeix "poders reservats" al marge de l'autoritat del primer ministre. Són les funcions que revertirien

en el nou president de la república.

Però totes dues plataformes han anat més lluny en el debat i s'han esmerçat a rebatre punt per punt els postulats de l'adversari. Així, per exemple, No Republic ha elaborat un memorial de "mites republicans" capgirats amb desigual fortuna: si els republicans asseguren que la Constitució del 1901 sorgeix de l'acord del Parlament britànic, els monàrquics matisen que un consell de seixanta australians va confirmar-la a principi de segle; si l'ARM manté que la República apuntala la identitat nacional, No Republic recorre a un informe del govern laborista del 1988 que explicita que "entre 1926 i la fi de la Segona Guerra Mundial Austràlia va assolir la plena independència com a estat sobirà del món"; si els partidaris del canvi creuen que la legislació actual no té present els immigrants, els defensors de l'*status quo* rebuten durament que molts d'aquests "fugen de vides turmentades en repúbliques conflictives" i arriben a Austràlia pel que ofereix el país i no pel que pot esdevenir.

Les raons republicanes demanen una redefinició de la identitat, que busqui la unitat i deixi enrere els temps en què un 68% de la població era britànica de naixement. Les xifres, naturalment, s'han invertit fins a un 77,3% de nadius, un 7% de britànics i un 7% d'europaus. A més de ser una figura anacrònica, Isabel II veu qüestionada la seva capacitat de representar l'estat, el comerç, els Jocs Olímpics o les arts australianes. El centenari i els Jocs de Sidney, segons l'ARM, són l'oportunitat de presentar-se renovats als ulls del món. És la clàssica disjuntiva de ser cua de lluç o cap d'arengada: mantenir els llaços heretats amb la llunyana Europa o enfortir els vincles amb el mercat asiàtic, elitisme o multiculturalitat. Segons l'editor de *The Australian*, Paul Kelly, els cinc pilars socials del 1970 (Austràlia blanca, proteccionisme comercial, salari centralitzat per assegurar un estànd-

dard de vida, paternalisme estatal i vincle amb l'Imperi britànic) han canviat radicalment, sobretot en una terra on la població té arrels en més de dos-cents països i el 40% de la nova immigració és asiàtica. La fi del *lucky country* ha decantat els cinc punts fins a la multiculturalitat, el desmantellament dels aranzels, les temptatives d'allunyar-se de l'acord de salari centralitzat, la pèrdua de fe en el govern i la maduresa política per decidir lliurement. Aquest nou ideari pot admetre que els problemes de desocupació o de pobresa passin al davant de l'arxivament de la monarquia, però els republicans ironitzen amb l'argument que "ja som prou intel·ligents per a caminar i mastegar xiclet alhora".

L'elecció directa. Amb aquestes premisses, la Convenció de Cànberra va encomanar-se la missió d'establir les bases del procés de referèndum. Entre electes i citats directament pel govern, dels 152 delegats convocats, 78 van entrar a la reunió del febrer mostrant-se partidaris de la república, 39 van confessar-se monàrquics i 35 no van pronunciar-se. Però la sorpresa va saltar del cantó republicà amb una escissió entre els

partidaris de l'elecció directa del cap d'estat (com demana el 60% de la població) i els defensors de l'elecció amb els dos terços de les dues cambres parlamentàries (18%). En aquesta minoria va situar-se el cap visible de l'ARM, Malcolm Turnbull, que va guanyar-se una bona part de l'antipatia popular, tot i que a última hora va cedir

fins al model híbrid bipartidista que dona entrada a la proposta ciutadana del cap d'estat. L'articulat final preveu un comitè representatiu establert pel Parlament que valorarà les candidatures i n'informarà el primer ministre. Aquest presentarà un únic nom d'acord amb el cap de l'oposició i intentarà de convèncer els dos terços de la cambra. El nou cap d'estat serà australià, no militarà en cap partit i assumirà els mateixos poders que el governador general per un període de cinc anys. La convenció també va acordar algunes resolucions més sobre els drets dels aborígens, la conservació de la denominació oficial del país i el manteniment dins la Commonwealth. El text definitiu no esmenta la protecció de la

LES DECISIONS DE LA CONVENCIO DE CANBERRA

Referèndum	Si	133
	No	17
	Abs.	2
República	Si	89
	No	52
	Abs.	11
Model bipartidista	Si	73
	No	57
	Abs.	22

bandera i l'escut, tot i la insistència dels monàrquics, temerosos que no s'aprofiti el debat obert per canviar els símbols centenaris.

Els defensors de l'*status quo* es guarden encara un as a la màniga: la història dels referèndums a Austràlia demostra la seriositat amb què es pren la ciutadania una modificació de la carta magna. Des del 1906 els australians només han confirmat vuit de les quaranta-dues convocatòries populars a què han estat cridats, i l'última reforma aprovada data del 1977.

**Albert Balanzà /
Martí Crespo**

*Amb informacions de
Jordi Lapiedra (Adelaida)*

Eleccions per a posar ordre

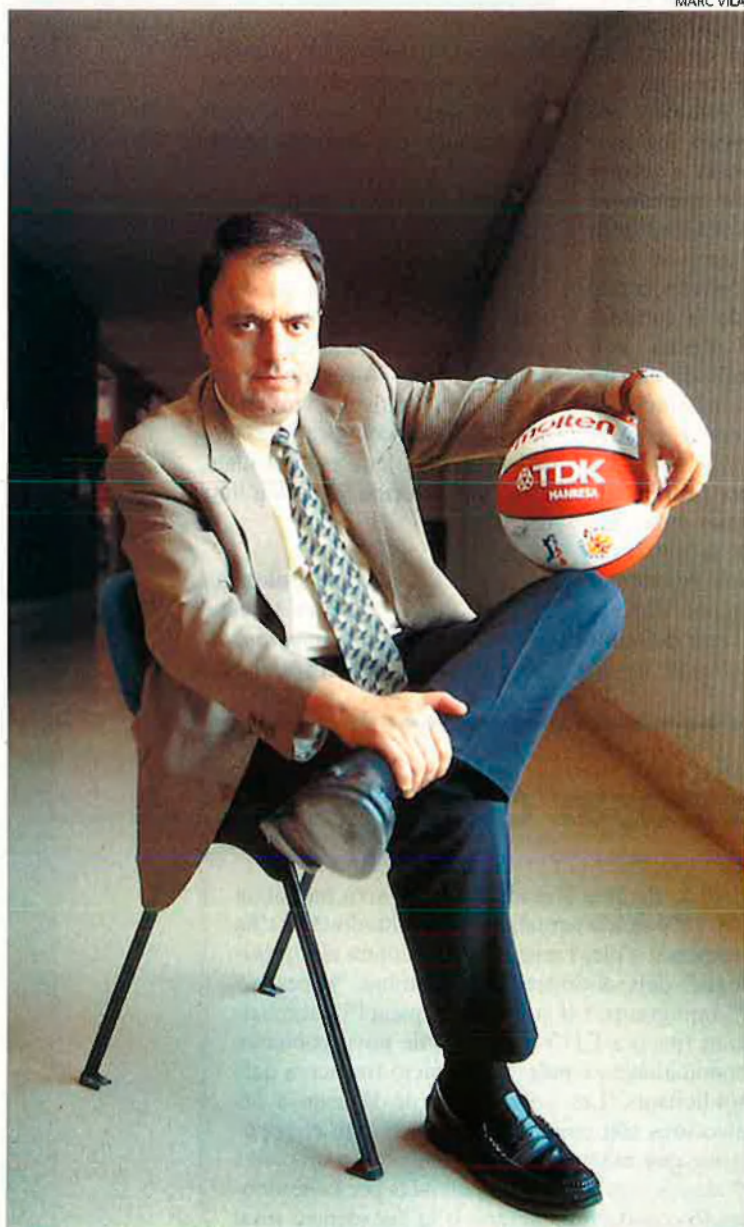
A mesura que s'acosti l'elecció pactada del president, liberals i laboristes hauran d'atenuar l'estira-i-arroña d'aquests últims mesos sobre la reforma fiscal, la immigració, la reconciliació amb els aborígens i la protecció del sector rural, i que ha derivat ara fa deu dies en la convocatòria d'eleccions anticipades per al 3 d'octubre. L'anunci de Howard ha coincidit amb l'aparició al diari *The Age* de la primera enquesta en un any que dona avantatge al govern (43%) sobre el Partit Laborista (42%). Una bona part d'aquesta recuperació es basa en l'assumpció parcial d'alguns dels postulats de la perillosa formació One Na-

tion de Pauline Hanson, que per això ha baixat del 14% al 8% actual. La líder ultradretana s'ha despatxat a pler i reiteradament contra els "privilegis" dels aborígens i el nombre "excessiu" d'immigrants, i el govern li ha picat l'ullet rebaixant fins a l'11% l'entrada de nova població, condicionada, a més, a la posició financera dels sol·licitants. Les possibilitats de Hanson a les eleccions són una incògnita, però amb el populisme que practica ja s'ha guanyat les simpaties d'alguns dels sectors més afectats per la desocupació (contra immigrants) o la decadència rural (contra aborígens). **A. B. / M. C.**

"El model TDK no és exportable"

El triomf del TDK Manresa en la darrera Lliga ACB ha marcat un abans i un després. El modest club de la capital de Bages ha demostrat que els diners encara no ho són tot al món del bàsquet. El president de l'entitat, Valentí Junyent, analitza la clau de l'èxit.

MARC VILA

"Un dels valors més destacables d'aquests darrers anys ha estat el rejoventament de la gent que ve al Pavelló."

El Bàsquet Manresa SAE, més conegut per TDK Manresa, va assolir la temporada passada els títols de campió de la Lliga Catalana —aquest any ha arribat a la final— i de Lliga ACB. Amb el quart pressupost més baix de tota la competició, l'equip de Bages, dirigit des de la pista pel veterà Joan Creus, ha evidenciat que, contra el pensament generalitzat, la capacitat econòmica d'un club no és directament proporcional als èxits esportius. Una bona part de la gran trajectòria del TDK Manresa d'aquests darrers anys és deguda a la feina de la comissió executiva i del consell d'administració del club. Al capdavant del Bàsquet Manresa SAE hi ha Valentí Junyent Torras, gerent del club entre 1994 i 1997, que és quan es va fer càrrec de la direcció executiva. El prestigi de Junyent va començar durant el seu pas per l'equip d'Igualada d'hoquei patins, que a la dècada dels 90 ha assaborit els triomfs més importants de la seva història, el darrer, fa uns mesos, la cinquena Copa d'Europa del seu palmarès. Valentí Junyent és l'home que encapçala la revolució dels clubs modestos i de comarca. Assegura que només té una idea: que la gent es prengui seriosament el món de l'esport. I no creu en miracles.

—*Quina rendibilitat en traurà el TDK Manresa, del títol de Lliga ACB, guanyat abans de l'estiu?*

—A banda el que suposarà per al currículum d'un club modest com el nostre, aquest títol ajudarà els manresans, encara que no en siguin socis ni accionistes, perquè sentin el club més seu que mai i perquè es formi una implicació sentimental molt forta. Si aquesta relació sentimental es converteix en efectiva, benvinguda sigui per al club, perquè es revaloritzarà en el nostre àmbit geogràfic. El títol també permetrà que es puguin fer moltes lectures dels clubs modestos, els quals, amb una bona gestió i una bona estructura, poden aconseguir uns determinats objectius.

—*El grau d'identificació de Manresa i de Bages amb el TDK ha tocat sostre o encara hi ha feina a fer?*

—A la comarca hi ha molta feina a fer. La primera aposta decidida ha estat la campanya "TDK Manresa, jo també!", amb la qual volem una implicació més real de la ciutat en l'equip, perquè sentimentalment som en un gran moment. Un dels valors més destacables

d'aquests darrers anys ha estat el rejuveniment de la gent que ve al Pavelló, un fet que et fa creure en el futur. És un tipus d'afeccionat que només ha viscut els millors anys del TDK Manresa i que és acostumat al triomf, a diferència de l'afeccionat històric, més avesat a patir i que pensa que ara hem guanyat la lliga però que el vinent potser baixarem. Pensem que el jove incondicional, quan es farà més gran i tindrà independència econòmica, continuarà apostant pel seu equip, i això ens interessa molt. Fins fa pocs anys el bàsquet a Manresa era l'esport prioritari d'uns sectors molt concrets de la societat manresana. Ara el TDK Manresa és més popular.

—*Implicació real vol dir més abonats i accionistes?*

—Sí, i se suposa que enguany ha de ser així. Depèn de si ho sabem fer bé, de la nostra capacitat de treure profit d'aquest títol i de canalitzar totes les energies positives.

—*Li fa por aquesta temporada per allò de la restructuració del sostre real?*

—Ja fa mesos que vam guanyar el títol i n'hi ha prou perquè la gent s'adoni que nosaltres som els mateixos i que hem de posar el sostre allà on era. El títol és una cosa molt bonica, n'hem d'estar orgullosos, però som qui som.

—*A l'èxit esportiu, s'hi ha d'afegir l'econòmic?*

—S'ha aconseguit un petit superàvit, la qual cosa ja és un gran èxit per a un club com el nostre.

—*El pressupost de l'any passat era de 358 milions de pessetes, el quart més baix de tota la competició. Ha crescut gaire aquesta temporada?*

—L'hem augmentat un 10% i vorejarem els 400 milions. Els dos elements que ens permeten d'incrementar-lo és la millora del contracte amb el nostre patrocinador, TDK, i l'aportació de TV3 pels drets de televisió dels partits europeus.

—*El contracte de TV3 és gaire inferior al que ha ofert al Futbol Club Barcelona aquests darrers anys? Creu que han rebut un tracte discriminatori?*

—És un tracte correcte. Crec que el fenomen Barça és una realitat i no serem nosaltres qui discutirem si el protegeixen per sobre de les seves necessitats. L'oferta inicial de TV3 era digna, tot i que necessitava alguna correcció, i en això hem treballat. No ens plantejarem que ens tractin com el Barça, sinó que demanem que ens tractin com l'equip català representant a la

MARC VILA

"Ja fa mesos que vam guanyar el títol de Lliga ACB i n'hi ha prou perquè la gent s'adoni que nosaltres som els mateixos i que hem de posar el sostre allà on era. El títol és una cosa molt bonica, n'hem d'estar orgullosos, però som qui som."

Lliga Europea i que ha guanyat l'ACB.

—*El molesta que es parli del "miracle TDK Manresa"?*

—Ens agrada més parlar del model manresà, que és el que diem nosaltres. Ho preferim així perquè s'ha de recordar que a Manresa fa trenta anys que hi ha bàsquet d'elit, tot i que també és cert que hi ha hagut moments difícils. Considerem que en una ciutat de 65.000 habitants i en una comarca de 150.000 mantenir un equip a la Lliga ACB és un fet complicat, però tampoc no és cap miracle.

—*El model manresà és exportable als altres clubs?*

—No. Sempre he dit que és un model que pot funcionar a Manresa, ciutat situada a seixanta-vuit quilòmetres de Barcelona, amb tot de connotacions, una determinada problemàtica i una determinada implicació de la gent, de forma que el mateix model difícilment seria aplicable a cap altre lloc. Una altra cosa és que hi hagi elements d'aquest model que puguin ser vàlids en unes altres estructures. El mateix Pavelló del Nou Congost és un bon exemple del model manresà: és municipal, va costar 675 milions, pot acollir cinc mil espectadors... És just, però funcional, és a dir, compleix els seus objectius. Plantejar-se un pavelló ACB per aquest preu només és factible mirant molt la construcció i amb la mínima despesa possible.

—*Va ser el primer president executiu d'un club de bàsquet del país. El funcionament empresarial del club hauria de ser un mirall per als altres clubs que viuen amb un deute acumulat terrible?*

—La forma de portar el club ja seria una realitat més exportable. Hi ha hagut una feina de moltes persones que, en un moment donat, van apostar fort per impulsar la figura del president executiu. És una aposta que funciona i, per tant, aquesta organització és una realitat més viable a l'hora d'aplicar-la a una societat anònima esportiva d'àmbits de fora el bàsquet. Si amb vista al futur les societats anònimes esportives no es tracten com empreses, amb rigor i professionalitat, els clubs no aniran per bon camí, sobretot els que encara depenen d'un president-mecenes.

—*Ha triomfat com a gestor esportiu a Igualada i a Manresa. Quin és el secret de Valentí Junyent?*

—Jo sóc professor d'història i feia classes en una escola alhora que, en qualitat d'aficionat, em dedicava,

"En una ciutat de 65.000 habitants i en una comarca de 150.000 mantenir un equip a la Lliga ACB és un fet complicat, però tampoc no és cap miracle."

"A les ciutats mitjanes hi ha d'haver un esport d'elit que sobresurti."

els vespres, a un club esportiu. Quan vaig passar a la gestió esportiva creia que aquest era un camp que necessitava gent que no aprofités el moment puntual de l'èxit o dels diners, sinó que el rigor, la professionalitat i l'aprenentatge diari (a l'Igualada he après coses que no s'aprenen en un màster d'INEF) t'ensenyen que la diferència entre el fracàs o l'èxit és una pilota que rebutja la cistella o un espònsor que et dona menys. La barrera és tan feble que cal abocar-s'hi amb tots els elements disponibles perquè almenys tinguis la consciència tranquil·la d'haver fet la feina ben feta. En una gestió esportiva, per tant, no es pot personalitzar mai l'èxit. El TDK, a la pista, és molt més que el Creus, i als despatxos, exactament igual; hi ha una feina col·lectiva impressionant, no sols del president. No tinc cap secret. Senzillament, m'agrada molt aquesta feina i hi poso molt d'afany perquè la gent la respecti.

—Però aquesta temporada diu adéu a la presidència del TDK Manresa...

—Sí, la meua voluntat és de tornar, l'estiu del 1999, a la gerència o bé anar-me'n del club. I sense més complicacions, perquè és el club de la meua ciutat. Crec que no és qüestió d'eternitzar els càrrecs, perquè tot són cicles que duren el que duren. També és cert que en un club com el TDK Manresa és difícil de planificar les coses més enllà d'un any vista, i és que ens trobem supeditats a la voluntat de continuïtat del patrocinador i de l'abonat, que cada estiu vol veure quin equip hi haurà i quines garanties té d'èxit. Això no és com el Barça on, guanyin o perdin lligues, el soci sempre manté el carnet.

—Aquest país va molt coix quant a gestió de l'empresa esportiva?

—Sí, molt. Jo sóc un professional d'aquest sector.

Avui sóc aquí i demà puc ser, per exemple, al davant del polisportiu Nova Icària, a Barcelona. La gestió de l'empresa esportiva no sempre ha d'englobar l'esport de competició, sinó que a vegades et toca de gestionar un equipament o treballar en un ajuntament. La gent que gestiona l'esport l'ha de deixar de veure com una qüestió sentimental. L'esport mereix més respecte. Un dels objectius de l'Associació Catalana de Gestors Esportius Professionals (ACGEP) és de fer conèixer la professió, perquè sembla que la gent només veu el típic president que té molts diners i que els posa en un club per guanyar imatge social.

—A Manresa, com passa en algunes altres ciutats, el bàsquet hi és fort perquè el futbol hi és fluix?

—No, el bàsquet hi és fort perquè, l'aposta de la ciutat pel bàsquet, l'ha fet la ciutat mateixa, no l'ha forçada ningú. El futbol? Podria ser més amunt, però no influeix la marxa del bàsquet. D'una altra banda, també crec que a les ciutats mitjanes hi ha d'haver un esport d'elit que sobresurti.

—La Copa d'Europa de l'Igualada en hoquei patins també se la deu sentir una mica seva per la feina que va fer a la capital de l'Anoia?

—Jo encara sóc soci de l'Igualada, club on vaig passar quatre anys molt bonics de la vida i on vaig aprendre molt d'aquest ofici, però em penso que el meu mèrit en aquesta darrera Copa d'Europa és zero perquè jo vaig donar tot el que sabia en un moment determinat. Des de l'any 1988 hi ha hagut una aposta molt seriosa pel club i atribuir-me'n ara mèrits no respondria a la realitat. Ara el club igualadí és molt ben gestionat.

—Ha arribat l'esclat de l'esport de comarques i la descentralització dels triomfs esportius que fins fa poc es concentraven a Barcelona?

—El concepte que s'implanta a tot arreu és que Catalunya s'ha de veure com una diversitat de ciutats i no solament com una capital i un reguitzell de pobles i comarques que hi giren entorn. Crec que el nivell esportiu català permet de defugir el centralisme perquè no és bo per al país. A més, la competència és bona per a tothom. No hem de caure en el parany de creure que, si l'hoquei patins va bé a Igualada, la secció del

Barça d'hoquei no rutllarà.

Si el Manresa guanya la lliga ACB, i un altre any la guanya el Joventut de Badalona o el Girona, anem reforçant el teixit esportiu català. Hem de tenir prou capacitat de no fer incompatibles les coses. A Manresa, per exemple, la majoria d'aficionats són del TDK en bàsquet i del Barça en futbol, i això és una dinàmica molt normal.

"El nivell esportiu català permet de defugir el centralisme perquè no és bo per al país. No hem de caure en el parany de pensar que si l'hoquei patins va bé a Igualada, la secció del Barça d'hoquei no rutllarà."

Jordi Finestres

FALTEN 100 DIES PER L'EURO

I ara, a partir del
21 de setembre,
durant setze setmanes,
EL TEMPS regala

CAMÍ DE L'EURO

Tots els capítols del programa de TV3,
recopilats en el llibre més útil per saber
què canviarà amb la moneda única.

Reserveu la revista
al vostre quiosc.

EL TEMPS

Televisió de Catalunya, S.A.

Amb la col·laboració de:

Generalitat de Catalunya
Departament d'Indústria,
Comerç i Turisme

Ajuntament
de Barcelona

Cambra Oficial
de Comerç,
Indústria i Navegació
de Barcelona

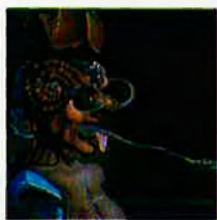
Patronat Català
Pro Europa

COMISSIÓ
EUROPEA
Representació
a Barcelona

Inquisidors, bruixes i somnis

La inquisició, instrument repressor al servei de les monarquies absolutes des del seu naixement, va derivar al segle XV cap al deliri paranoic: la bruixa, una figura onírica, passà a ser el boc expiatori de tots els problemes. Milers de dones moriren a la foguera.

La inquisició va ser, des del seu mateix començament, un tribunal polític, en la doble ves-

sant d'instrument per al manteniment de la supremacia absoluta de l'ortodòxia catòlica i d'aparell repressiu subordinat als interessos particulars de les monarquies hegemòniques a Europa. El seu naixement es va produir mitjançant diversos decrets promulgats pel papa Gregori IX entre 1227 i 1235, pels quals instituï un dispositiu d'inquisidors permanents, els quals absorbiren les funcions repressives assignades als bisbes a partir del 1163, en el context de la lluita contra els càtars.

Segons la doctrina de la Inquisició, la bruixa, un subjecte terrorífic, era l'agent principal del dimoni. Milers de dones, generalment lletges, pobres i velles, van ser cremades acusades de connivència amb el diable.

La convergència entre l'interès de la monarquia francesa per annexionar-se el Llenguadoc (diversos comtats i vescomtats del qual eren feudataris de Barcelona) i la voluntat de preeminència indiscutida de la institució catòlica constitueix el motiu original del sorgiment de la inquisició. Els mètodes expeditius s'introduïren des del mateix procés de gestació

En un context social teocràtic, el lliurepensament era heretgia, així com qualsevol manifestació del fet religiós que s'apartara de la normativa oficial. L'heretgia era la forma d'expressió de la dissidència per part de les minories socials i nacionals. Occitans, frisons i txecs foren massacrats amb l'excusa de les heretgies càtara, sta-

dinghiana i hussita, respectivament. La inquisició a les terres hispàniques tenia el seu tall principal en la persecució de jueus i mahometans, molt probablement per aquesta causa no davallà tant com la resta d'inquisicions per l'enfollit malson de la cacera de bruixes, que dominà el panorama europeu a partir del segle XV.

El canonista Francisco Pena, en els comentaris d'ampliació del *Manual d'Inquisidors* de Nicolau Eimeric, per a l'edició romana del

1578, escriu (en el punt 22 de la segona part): "Cal recordar que la finalitat primera del procés i de la condemna a mort no és salvar l'ànima de l'acusat, sinó procurar el bé públic i terroritzar el poble (et alii terreantur). Atès que el bé públic ha de situar-se molt més per damunt de qualsevol consideració caritativa pel bé d'un sol individu". Aquesta empresa totalitària, de terrorisme d'estat amb benedicció divina, corrompuda a nivell econòmic (en tant que vivia de confiscar les propietats dels encausats) moralment i caracterialment (on, entre altres perversions caracteriològiques, el frenesí sàdic dels

inquisidors en contra de les víctimes era la contrapartida del seu accentuat masoquisme moral), va dur a la foguera milers de dones, d'humil condició social, acusades de bruixeria, entre els segles XV i XVII. La misogínia dels inquisidors, alimentada per una llarga tradició de superstició diabòlica cristiana, convertí en cruel realitat oficial la revenja contra els seus somnis (malsomnis) sexuals.

El *Malleus Maleficarum* ("El martell de les bruixes"), obra de Henry Institoris (Heinrich Kramer) i Jakob Sprenger, publicada el 1486, amb més de 35 edicions entre aquella data i el 1669, i amb prou més de 30.000 exemplars posats en circulació, es va convertir en el llibre de capçalera dels inquisidors, en matèria de bruixeria. *Malleus* reelabora, sistematitza i compendia tots els elements preexistents de la tradició diabòlica cristiana –i en particular les orientacions doctrinals de la butlla "Summis desiderantes" de desembre del 1484, promulgada per Innocenci VIII i inspirada per H. Kramer–, tot dissenyant un subjecte terrorífic, la bruixa, com a agent principal del dimoni. Si es tractara d'una obra actual no hi veuríem altra cosa que un desmesurat deliri paranoic sistematitzat. Però en el seu context històric promogué efectes esborronadors. En bona mesura la bruixeria va ser una creació d'aquesta obra; la realitat jurídica i doctrinal acabà materialitzant-se en deforme realitat social. La reconeguda autoritat dels seus autors, els dos inquisidors domini-

cans, l'un professor de teologia a Sélestat, l'altre, degà de la Universitat de Colònia i promotor de les confraries del rosari, unida al pedantesc amanerament escolàstic amb què aborden el tema, van fer del *Malleus* un breuari inqüestionable.

Veiem uns fragments que tracten el treball del dimoni als somnis: "Les aparicions que arriben en somnis als dorments provenen del moviment de les formes retintudes en el conservatori, sota l'efecte del moviment natural local causat pel flux de la sang i els humors sobre aquestes potències sensitives internes, un moviment intern al cap i a les cèl·lules del cap. Ara bé, això pot provenir d'un moviment desencadenat pels dimonis. I no solament en els dorments sinó també en els desperts. Els dimonis poden remoure els esperits i els humors interiors (...) ho fan de dues maneres: D'altres, sense lligar la raó, en el cas de la temptació i del consentiment voluntari que existeix de vegades. De vegades també lligant l'ús de la raó; és possible il·lustrar-ho amb els casos de defectes en els folls i en els bo-

rratxos (...). Operen amb malefici, quan actuen per mitjà de les bruixes i a demanda d'aquestes a partir del pacte establert. És impossible comptar els casos, extrets tant entre els clergues com entre els laics: quants homes adúlter han donat comiat a esposes meravelloses i cremen per altres dones repugnants. Jo conec una vella (bruixa) que, el rumor públic ho diu, encara viu en un monestir entre tots els germans, i no solament ha embruixat tres abats sinó que els ha matat; i de la mateixa manera n'ha tornat foll un quart. He de dir que jo no tenia competències per fer-li el seu procés d'inquisició; per això encara és viva." (Ed. J. M. Genoble, 1990, pp 187-189).

La inquisició va ser una empresa totalitària, de terrorisme d'estat amb benedicció divina. Les tortures o la foguera van ser mètodes habituals per part d'un tribunal que va absorbir les funcions repressives.

La bruixa, com el dimoni, és una metàfora de textura onírica. A partir dels segles XIV-XV, la imatge folclòrica tradicional de la bruixa inofensiva i benèfica experimenta un procés de satanització, alhora que, mitjançant un tall de caràcter psicòtic, passa de ser una figura simbòlic-cultural conformadora de la subjectivitat, a ser un precepte jurídic-polític real, organitzador de l'existència social. El disseny inquisitorial de la bruixa presenta aquests trets: dones, generalment lletges i velles, que mitjançant un pacte amb el diable obtenen poders extraordinaris; forniquen amb el diable que adopta figura zoantòpica de cabró; són capaces de sortir d'un lloc pels clavells de la paret, pel forat del pany o pel fumeral; fabriquen ungüents dotats de poders màgics; tenen facultats per provocar tempestes, arruïnar collites, moure objectes pesants, destrossar béns immobles i matar perso-

nes; poden embruixar a voluntat i dirigir la víctima cap a una vida desordenada, pecadora i heretge; viatgen distàncies enormes, volant per l'aire, a cavall d'un animal, sobre un pal o una granera; aquests viatges els fan, especialment, per acudir al sàbat o aquellarre, reunió nocturna de bruixes i bruixots sota la presidència del dimoni-cabré, aquesta reunió té una estructura de missa negra (antimissa) i acaba en una orgia sexual en què, de vegades, és present l'incest i el bestialisme.

La xifra global de dones cremades per presumpta bruixeria, entre França, Alemanya, Suïssa i Gran Bretanya, s'avalua en unes 500.000. La follia fou menor en altres països: Hongria, 800 execucions; Països Catalans, 500; Noruega, 280; Dinamarca 150; Finlàndia, 115; Països Baixos, 80. L'últim suplici per bruixeria a l'estat francès va ser l'any 1718. A Castella, encara el 1781 va ser penjada i cremada la beata Dolores. Suècia va suprimir la pena de mort per aquest motiu el 1779. Ja l'any 1877, a Mèxic, foren cremades cinc dones condemnades per bruixeria.

Vicent Bello

Els elements, a taula

La Societat Catalana de Química acaba de publicar una versió actualitzada de la taula periòdica dels elements. Es tracta d'una eina bàsica per als químics. Elaborada el 1869, la taula continua incorporant nous elements.

Neodimi, hafni, disprosi... Noms d'elements que només són familiars als químics i que probablement han marcat més d'un estudiant. Són precisament els químics i els estudiants en general els qui rebran amb més interès la darrera novetat de l'Institut d'Estudis Catalans. Es tracta de la taula periòdica dels elements actualitzada, elaborada per la Societat Catalana de Química.

Fa uns quants anys es va publicar una altra taula periòdica. Les urgències del moment havien forçat a fer-ne una versió senzilla, però que permetés de tenir en la nostra llengua aquesta eina de consulta. Ara se n'ha fet una nova versió, que es presenta en tres formats diferents: un en pòster, un altre en foli i un tercer més petit i fàcil de dur a qualsevol lloc. A aquestes versions, se n'hi afegeix una altra ben original: els espais de cada element són proporcionals a la seva abundància a la Terra.

Com saben els químics i molts no químics, la taula periòdica situa els elements per ordre de nombre atòmic: el nombre de protons que té cadascun al nucli i que caracteritza l'element concret. Però aquest ordre permet d'agrupar famílies amb propietats semblants. Tant en columnes com en fileres, els elements es troben envoltats dels parents més propers. I les seves propietats van variant de forma regular. Amb la taula no sols podem trobar algunes dades, com ara el nombre atòmic, el pes atòmic, les valències o l'estructura electrònica, sinó que moltes d'aquestes dades es poden deduir per la posició dels elements.

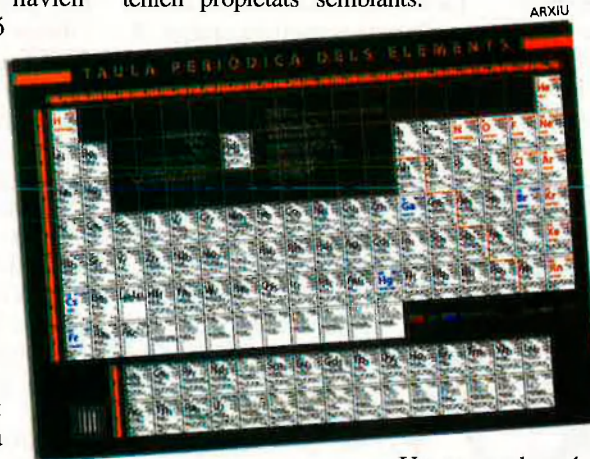
La taula periòdica va néixer el segle passat. El 1870, l'alemany Julius Lothar Meyer va elaborar-ne un model. Però un any abans se li havia avançat qui, per tant, és el veritable pare de l'invent: el rus Dmitri Ivànovitx Mèndeleiev. Abans d'ells, alguns investigadors ja havien intentat de deduir un ordre per al nombre creixent d'elements químics que es coneixien. A primers del XIX, Johann Döbereiner va elaborar les anomenades tríades: grups de tres elements que tenien propietats semblants.

mers elements. Newland, després d'observar que química i música s'assemblen només fins a un cert punt, hagué de sofrir les mofes de molts companys.

Mèndeleiev va ser molt més encertat, perquè va veure que no totes les fileres —els anomenats períodes— havien de tenir la mateixa llargada. D'aquesta forma, va arribar a demostrar que moltes propietats dels elements variaven de forma regular. I va anar més enllà, amb una de les demostracions que

afermen la validesa d'una teoria científica. Va deixar uns espais buits, preveient que algun dia es descobriren els elements que s'hi havien de situar. I fins i tot va predir algunes de les propietats que tindrien. Uns anys més tard, es van descobrir elements situats en els buits deixats per Mèndeleiev i amb propietats molt semblants a les predites per ell.

Gairebé un segle i mig després, la taula de Mèndeleiev continua essent una eina bàsica i s'ha anat omplint. Un cop descoberts tots els elements que hi ha en la natura, els químics en varen sintetitzar de nous. El 1937 es va obtenir el número 43, el tecneci, que va rebre aquest nom pel fet de ser el primer element artificial. Però la gran època moderna dels descobriments se situa el 1940, quan es va sintetitzar el primer element transurànid. L'urani, el número 92, és l'element de nombre atòmic més alt present en la natura. Bombardant-lo amb neutrons, es va aconseguir de crear l'element número 93, anomenat neptuni. Després en vingueren molts més. Els químics

Un anglès anomenat John Alexander Reina Newlands va anar més enllà amb les anomenades octaves.

La història d'aquest darrer treball és curiosa. Newlands va observar que, posant els elements per ordre de pesos atòmics, l'element número vuit encaixava amb les propietats del primer, el novè amb el segon, etc. Així va agrupar-los en fileres de set. Tot recordant les set notes musicals, va donar-li el nom de llei de les octaves.

Però aviat es va veure que la regla no es complia sempre. En aquella època, alguns pesos atòmics eren mal determinats i encara faltava descobrir algun dels pri-

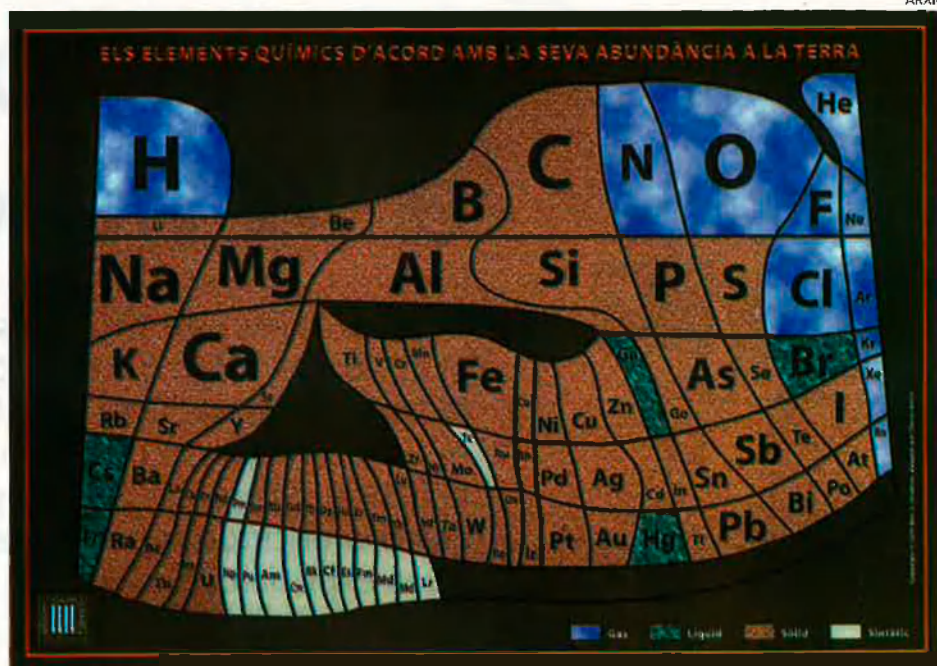
aconseguien finalment un dels objectius dels alquimistes: transmutar uns elements en uns altres.

Durant molts anys, el darrer element fou el 103, el laurenci, obtingut el 1961. Però quan la taula semblava embussada en aquest número, va sintetitzar-se el número 104. La tècnica per obtenir aquests elements consisteix a bombardejar un element de sortida amb neutrons. El nucli de l'element de partida absorbeix aquest neutró. Amb això, es crea un isòtop, que és una forma del mateix element de partida —perquè té el mateix nombre de protons— però amb un pes atòmic diferent —com sigui que té un neutró més—. L'isòtop pot ser inestable i es produeix un procés en què el neutró afegit es converteix en protó. Així s'augmenta d'una unitat el nombre atòmic, que caracteritza un nou element. Una altra forma de crear nous elements és de bombardejar-ne un amb nuclis d'un altre. En general, aquests darrers provenen d'elements de baix nombre atòmic, com l'hidrogen, l'heli o el carboni.

La vida d'aquests nous elements és molt fugaç. El laurenci encara va tenir una llarga vida mitjana —el temps necessari perquè la concentració de l'element es reduís a la meitat de la inicial— de 4,3 segons. Però l'hahni, l'element número 105, només tenia una vida mitjana de d'un segon i mig. L'element número 109 tenia una vida mitjana de només 3,4 mil·lèsimes de segon.

Els darrers elements de descobriment confirmat són el 110 i el 111. Tots dos, com els tres anteriors, van ser sintetitzats al laboratori de Darmstadt, a Alemanya. Però aquest centre encara no ha superat la Universitat de Califòrnia a Berkeley, on l'equip dirigit per Glean Seaborg va obtenir 15 elements transurànids des del 1940. No és estrany que el número 97 es digui precisament berkeli i el 98 californi.

Una vida ben fugaç. Tornant al 110, descobert a primers del 1995, només se'n van obtenir quatre àtoms, com a mostra de la dificultat d'aquestes síntesis. La seva vida mitjana va ser de només 0,17 mil·lèsimes de segon. Del 111, en

canvi, se'n van obtenir tres àtoms, que tenien una vida mitjana de 1,5 mil·lèsimes de segon. Amb aquestes mínimes quantitats i temps de vida, els químics havien d'aconseguir de demostrar-ne l'existència i d'estudiar-ne algunes propietats.

Malgrat aquesta vida tan breu, molts químics pensen que a partir d'un cert nombre atòmic hi hauria unes illes d'estabilitat, on els elements tindrien una vida mitjana més llarga. Creuen que això passaria a partir del número 114. Però abans caldria trobar el 112 —que ha estat anunciat, però encara no acceptat oficialment— i el 113.

La taula editada pel IEC incorpora les dades més recents, com ara els noms dels elements més nous. Oficialment, han estat batejats fins al 109. Els darrers són, a partir del 104: rutherfordi, dubni, seaborgi, bohri, hassi i meitneri. Arribar a un acord sobre aquests noms no ha estat fàcil. L'element 104 va tenir dos noms, rutherfordi i kurxatovi, perquè russos i americans declaraven d'haver-lo sintetitzat primers. El 105 es va batejar també per duplicat: hahni i nielsbohri.

Les pugnes entre les potències van durar fins que, no sense problemes, la Unió Internacional de Química Pura i Aplicada (IUPAC) va oficialitzar els noms, després d'escoltar totes les parts en litigi.

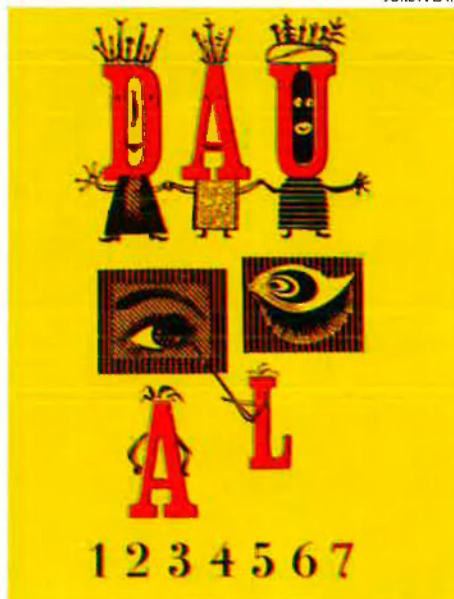
Amb els elements més recents, encara no batejats, la taula utilitza el nom sistemàtic establert per la IUPAC. Es forma a partir del nombre atòmic, unint els fonemes que corresponen a cada nombre: nil, per al 0, un per a l'1, bi per al 2, tri per al 3... Així, fins a ser batejats, el 104 era l'unnilquàdium i el 105 l'unnilpèntium.

Seguint la regla, el 110 es diu ununili i el seu símbol és Uun. El 111 és l'unununi i el seu símbol és de por: Uuu. El 112, que un equip declara haver descobert, és l'ununbi, de símbol Uub. Són noms sistemàtics que, de moment, eviten baralles. No són tan romàntics com els de l'època en què el descobridor de l'element honorava el seu país o el lloc d'on provenia el mineral que el contenia. Ja no es pot batejar emocionadament un element com poloni, com va fer madame Curie, o franci, com va fer Marguerite Perey. Tot i així, no sembla gens immerescut que llocs com Berkeley, Califòrnia i Dubna o persones com Seaborg tinguin el seu propi element. Per les seves aportacions a allargar la taula periòdica que Dmitri Mendeleiev es va inventar el 1869 i que resisteix el pas del temps amb una salut i una vitalitat envejables.

La Societat Catalana de Química ha fet diverses versions de la taula periòdica dels elements. Una d'aquestes (a la foto) dona a cada element l'espai proporcional a la seva abundància a la terra.

Xavier Duran

JORDI PLAY

De la forma a la llibertat

Cinquanta-quatre números apareguts entre el 1948 i el 1956. Aquest fou el balanç de la trajectòria de 'Dau al Set', més que una revista, una porta oberta a la modernitat artística i literària. Enguany, Barcelona en celebra el cinquantenari de l'aparició amb dues exposicions.

Setembre del 1948. El primer número de *Dau al Set* ix al carrer al preu de set pessetes. Tan sols alguns, com J. V. Foix o Joan Prats, la pagaren al preu de vint-i-cinc o en compraren més d'un exemplar, amb gest desinteressat i protector. La publicació que va despuntar durant la postguerra franquista, va aglutinar Joan Brossa, Modest Cuixart, Antoni Tàpies, Joan Ponç o Joan Josep Tharrats, Arnau Puig i, tangencialment, la col·laboració de Juan Eduardo Cirlot. Avui, Barcelona no ha deixat de fer-li els seus reconeixements en l'any del cinquantenari.

Així, el dia 21 de setembre el Centre d'Art Santa Mònica obrirà les portes a una exposició que reflecteix el context d'aquells anys i que ajuda a emmarcar i a entendre el clima general en què es va gestar aquell projecte literari i artístic. L'època de *Dau al Set* es podrà visitar fins el dia 8 de novembre i es completarà amb una segona mostra, més concreta, que presentarà el Museu d'Art Contemporani de Barcelona (MACBA) durant l'any vinent i de la qual encara s'ignora la data exacta de la inauguració. Ambdues exposicions

són comissariades per Enric Granell i Emmanuel Guigon, actual conservador de l'IVAM.

Una escletxa de llum. A final dels anys 40, Espanya vivia en tota la seua magnitud l'esplendor de la repressió franquista; la depressió, la fam i l'estraperlo; l'hermetisme, el fred i l'arna. Josep Artigas ho reflectia a la perfecció en l'emblemàtic cartell comercial que va dissenyar per a Polil i que ha perviscut fins als nostres dies. Aquell home de l'abric, sense rostre, esdevenia llavors el símbol de la tràgica postguerra franquista. La

situació contrastava amplament amb una segona República, moderna, que s'havia pronunciat per una estètica avantguardista tant en les arts com en les lletres, en l'arquitectura o en el disseny. La demostració oficial va ser l'inoblidable pavelló amb què va participar en l'Exposició Universal de París, el 1937. Les ànsies de cosmopolitisme i de sintonia amb la modernitat internacional, ara, havien desaparegut. La guerra havia deixat un panorama desolador i assolat, un desert on ja no creixia l'herba.

A Catalunya l'efecte franquista es deixava sentir per partida doble:

Dalt, coberta per al número de desembre de 1952. La combinació de colors llampants, lletres, números i una iconografia d'indole surrealista dona fe del caràcter avantguardista de 'Dau al Set'. Al costat, fotos retocades d'Arnau Puig, Joan Brossa, Tàpies i Juan Eduardo Cirlot. Els membres de *Dau al Set* no s'aconformaren amb la realitat tal com era; ni tan sols la seua. Li destacaren el vessant ocult, màgic.

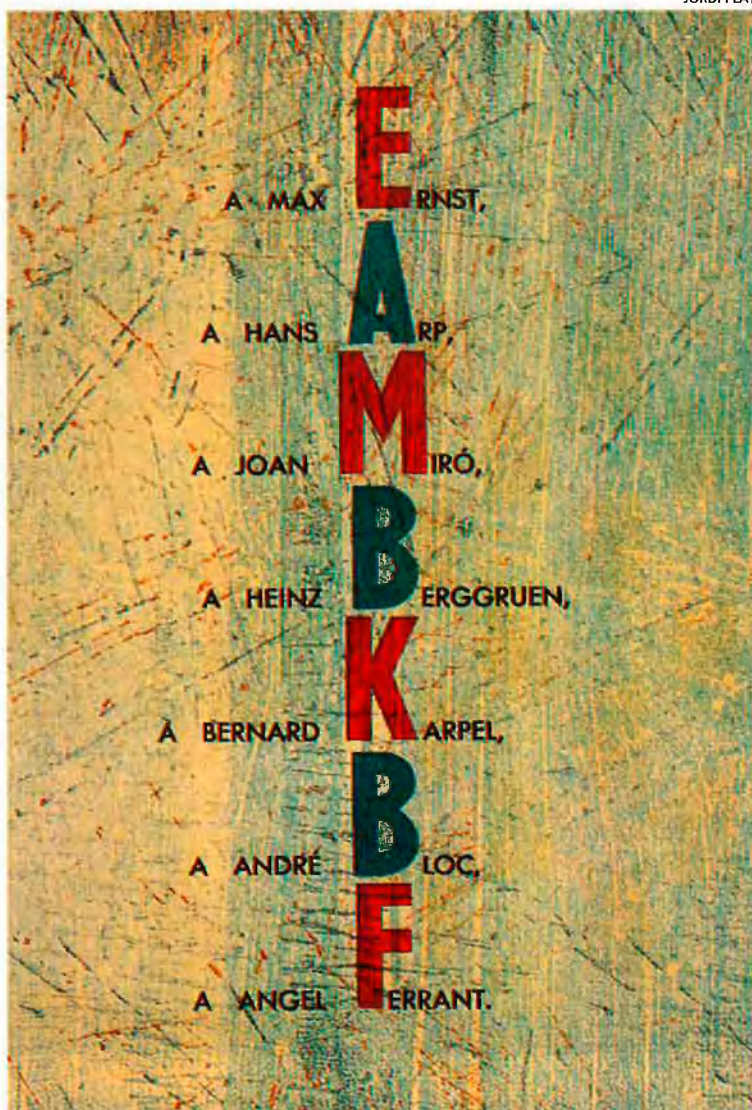

de l'una banda, tota modernitat n'era proscriu. Junoy, tot i que íntimament no n'estava convençut, publicava a *La Vanguardia* el 1946, "l'art de Picasso és l'art del diable i fer-hi el joc és fer una tasca diabòlica". De l'altra, la llengua. El català havia quedat reduït al no-res, i tot escrit en "vernacle" era censurat i perseguit. Els anys 40, doncs, amb la guerra del 36-39 d'entrant, van representar un colp baix a la modernitat, a les posicions democràtiques de llibertat i diàleg.

Tímidament, a Catalunya l'activitat cultural i nacional encoberta empenia de nou el camí a partir del 1942 en entitats per l'estil del Centre Excursionista de Catalunya, tot i que no havia d'agafar una empena definitiva fins el 1946, amb el naixement d'*Ariel*. Aquesta revista fou el primer intent de con- jugar els postulats noucentistes amb les línies d'avantguarda. La publicació que produïen clandestinament figures com Josep Palau i Fabre, Joan Triadú o Miquel Taradell, obria una primera escletxa i representava els primers balbu- ceigs de la *intelligentsia* catalanista des de l'ordre, el concert i la moderació.

No obstant això, el veritable trencament, el provocaren, dos anys més tard, els components d'*Algol* (nom d'una estrella canviant en l'astrologia àrab que simbolitza el diable), una revista, com algú d'ells ha definit "massa elitista, feta amb paper fil de la casa Guarro". Es tractava d'un primer intent de rebel·lia que Joan Brossa, Arnau Puig, Enric Tormo o Jordi Mercader, i alguns més, van traure a la llum pocs mesos abans de naixer *Dau al Set*. Joan Prats, defensor acèrrim de l'art modern i un dels fundadors de l'associació Amics de l'Art Nou (ADLAN) en temps de la República, va veure en aquella iniciativa que no tot era perdut. La continuïtat, tanmateix, va fallar. El caire elitista de la publicació només en va permetre l'aparició d'un sol número.

'Dau al Set', màgia i prestidigitació. En aquell context, la gestació de *Dau al Set* era envoltada

JORDI PLAY

Algunes cobertes com aquesta van mostrar explícitament els punts de referència del grup. La revista volia trencar l'avorriment generalitzat de l'època i l'art d'acadèmia franquista.

de no poques coincidències i de no menors esperances. Joan Ponç havia conegut Joan Brossa, que n'havia d'esdevenir el principal catalitzador, a través d'un llibre oblidat a la farmàcia Caldés, al carrer d'Alfons XII, de la qual Brossa era tan bon client que fins i tot tenia dret de telèfon.

Modest Cuixart i el seu cosí Antoni Tàpies van entrar en contacte amb l'art del moment com a espectadors d'una exposició oberta a Els Blaus, una entitat excursionista del barri de Sarrià. Aquesta exposició, que va ser la primera neta- ment avantguardista després de la guerra, fou presentada per J. V. Foix, i aquests dos joves formaven part de la minsa assistència que s'hi trobava. Joan-Josep Tharrats va prendre contacte amb aquest

primer nucli i amb l'escriptor Arnau Puig a través d'Enric Tormo, que coneixia des de la guerra. Així, Brossa, Ponç, Tàpies, Cuixart, Puig, Tharrats van començar a reunir-se habitualment a casa de Tharrats. Una nit d'estiu va sorgir la idea de confeccionar una revista que trencara l'avorriment generalitzat de l'època i l'art d'acadèmia franquista. Havia de ser una publicació que entoncara amb allò que la guerra havia tallat i que, ara, la postguerra no permetia de conrear. De tots els "ismes" de les avantguardes històriques, *Dau al Set* s'inclinaria pel surrealisme, molt condicionat per Joan Brossa, el principal catalitzador del grup. A final dels 40, bé que el surrealisme subsistia com podia en el panorama de postguerra europea, els seus

Joan Ponç,
'Suite d'al·lucina-
cions' (1947).
El surrealisme
i l'interès pel
subconscient
humà queden
plasmats
en aquesta tela
de Ponç.

JORDI PLAY

valors continuaven traspuant llibertat i alliberament de l'ésser humà en tota la seua latitud i longitud. A Europa, i especialment a França, el surrealisme vivia de glòries passades. No obstant això, les circumstàncies específiques de l'Espanya franquista feien que *Dau al Set* el recuperara, ara, de l'època daurada d'entreguerres, tot afegint-hi actituds que vorejaven les accions dadaïstes. Realitzaven accions i teatre, pintura i poesia, tot posant el punt de mira en aquella llibertat sense fronteres que proporcionava el surrealisme: llibertat d'acció o llibertat de paraula, al cap i a la fi era una mateixa cosa, llibertat de l'ésser humà. Ponç i Cuixart feien *happenings*, sense saber-ho, moguts per Dadà i el surrealisme.

La porta d'accés al surrealisme, com a la resta de "ismes", els l'ha-

via d'oferir el número extraordinari de Nadal del 1934 que el magazine *D'Act i d'allà* va dedicar a l'art contemporani. No es pot negar, doncs, que aquests joves patien d'asincronia respecte al panorama internacional, deguda a l'autarquia franquista. Tot i així, *Dau al Set* obrí la primera escletxa important en aquell teló d'hacer, per on es filtraren les noves tendències del panorama plàstic i cultural internacional; i, sense tenir-ne consciència, esdevingué el primer òrgan de l'avantguarda a l'estat espanyol. No sols això: sense participar d'una manera directa en la lluita per les llibertats nacionals, *Dau al Set* contribuï al manteniment i al ressorgiment de la llengua catalana en aquell panorama gris i oprimí. Per les venes dels joves, els uns de casa bona (Cuixart i Tàpies), els altres d'arrels populars (Ponç), el ca-

lalanisme corria, sense ser, tanmateix, el motor principal que movia aquella publicació.

L'acció de *Dau al Set* quedà, això no obstant, lligada a més iniciatives sorgides simultàniament, o gairebé, a la ciutat de Barcelona. El 1949, en aquest sentit, fou un any destacat. De *Cobalto*, grup i revista dirigida, entre més gent, per Santos-Torroella, s'escindí una colla nacionalment inquieta, el Club 49. Aquesta associació, promoguda principalment per Joan Prats, que actuà de frontissa entre els joves artistes i Joan Miró, fou la responsable de promoure les primeres grans exposicions dels tres artistes de *Dau al Set* (Ponç, Tàpies i Cuixart) en un moment en què les teles de Tàpies portaven encara noms brossians per l'estil de *Miratge d'Oseleta* o *El Jardí de Botafocs*, i en què tots tres artistes treballaven entre constel·lacions imaginàries i elements cosmològics d'estirp mironiana. Aquest any, doncs, quedaven traçades dues línies paral·leles, intergeneracionals: J. V. Foix incidia plenament en la poesia de Joan Brossa, igual que Joan Miró en la plàstica de Tàpies i Cuixart.

Més que una revista, un grup? Que *Dau al Set* funcionara com un projecte d'equip significava que aquests joves van formar un grup entès des de l'òptica artística? Sobre aquest punt no hi ha opinions homogènies, ni dels mateixos "dauasetians". Van tenir consciència de grup? Coincidien en els principis? La confluència d'aquests joves va ser atzarosa, com atzarós i màgic va ser el nom de la revista en què restava plasmada amb tota la intensitat haguda i per haver la voluntat de trencament i d'alliberament de la paraula i el pinzell. Si el mot "dau" va ser suggerit per Cuixart, Brossa, el guia espiritual de la colla, proposà el número set, número simbòlic dins l'esoterisme tan perseguit i admirat per aquests joves. *Dau al Set*, doncs. Una solució escollida per unanimitat durant una vetlada de l'estiu del 1948; una solució, d'una altra banda, impossible (no hi ha daus de set cares), però per això

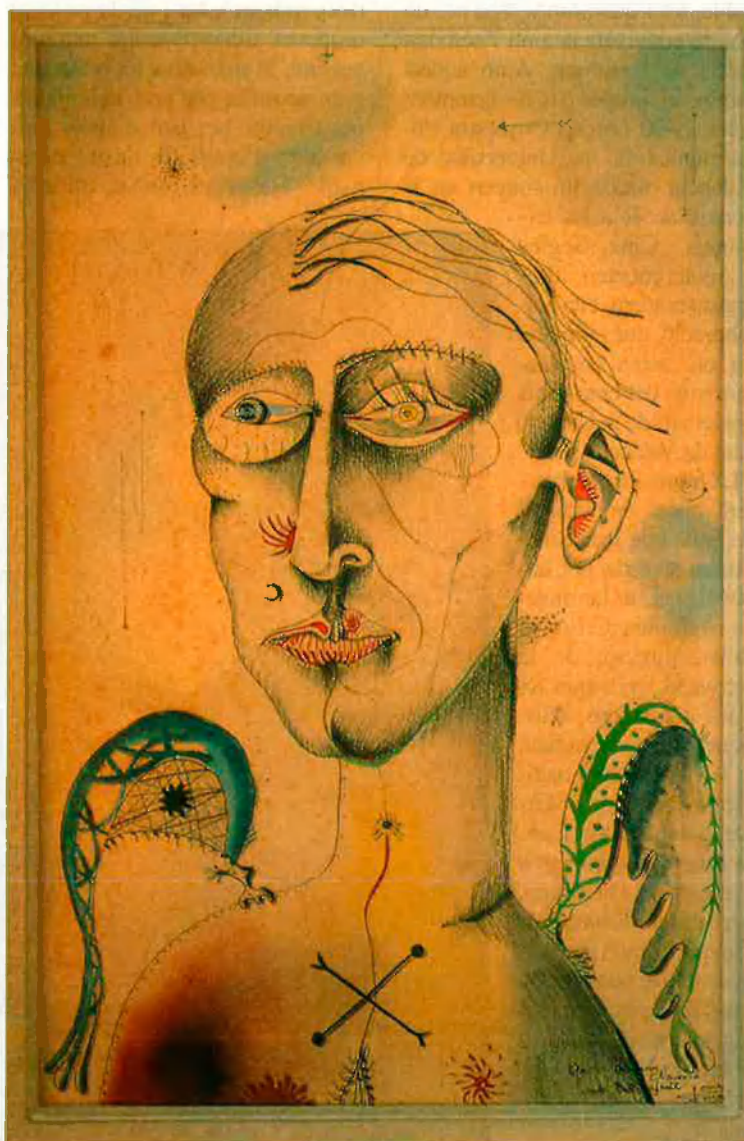
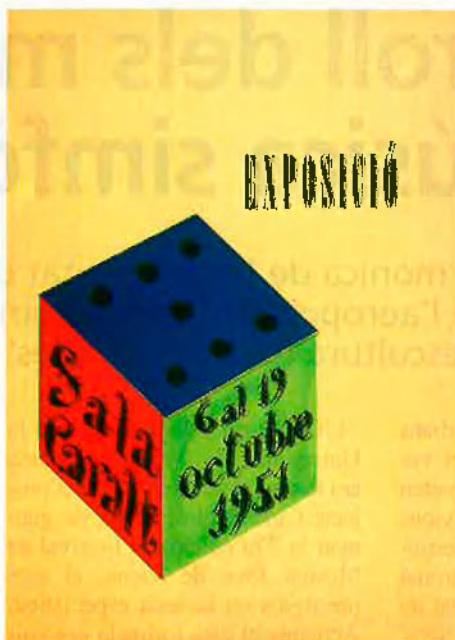
mateix màgica, que evocava el vessant ocult que mou l'univers, el món, l'home.

No es va redactar cap manifest ni cap text doctrinal; no calia. "Tots érem de temperament anarquista", confessava Modest Cuixart en una entrevista realitzada en un video-homenatge a *Dau al Set* que el districte de Sarrià va produir a principi d'enguany. "Érem un grup no gaire coherent, encara que la nostra coherència era la llibertat". La llibertat, sí, i també una sèrie de temes d'interès comú, el més notable dels quals era la màgia i l'esoterisme suscitats pel surrealisme. Per tant, era obvi que la revista no tinguera director i que tot fóra decidit de mutu acord. Com a màxim, la forma i el sentit estètic, igual que alguna "censura", eren obra particular de Joan-Josep Tharrats, que n'era l'impressor i que va mantenir la publicació fins el 1956, quan el grup ja havia començat la seua dissolució, amb la partença, el 1953, de Joan Ponç al Brasil.

L'única acció que caldria remarcar com a col·lectiva fou l'exposició que els membres de *Dau al Set* van presentar a la sala Caralt de Barcelona l'octubre del 1951. Per a aquella exposició van realitzar un número especial, una mena de catàleg amb una breu biografia de cadascun dels membres del grup.

A principi de la dècada dels 50 el "magicisme" d'essència surrealista que revestia les teles "daualsestianes" iniciava un allunyament progressiu per deixar pas a l'experimentació en el terreny de l'abstracció. Fronteres enllà, triomfava l'informalisme, i Tàpies i Cuixart s'hi comprometeren de ple, després d'un breu període transitori. De fet, *Dau al Set* fou la porta d'entrada d'aquest nou corrent internacional que pretenia, ara més que mai, d'esdevenir l'expressió rebel de la puresa plàstica desempallegada de constreïments imposats per la forma. *Dau al Set* engegava, doncs, definitivament el motor de la modernitat que l'autoritat franquista havia volgut aturar per sempre més.

Eliseu T. Climent

Dalt, a l'esquerra, coberta per al catàleg de l'exposició col·lectiva de 'Dau al Set' a la Sala Caralt de Barcelona l'octubre del 1951, l'únic acte públic col·lectiu que van realitzar els membres de la revista. La fidelitat als postulats d'avantguarda queda reflectida en publicacions paral·leles a la revista realitzades també per 'Dau al Set' mateix, com aquesta 'Guia elemental de la pintura' (a la dreta). A sota, *Autoretrat*, de Joan Ponç (1948). La deformitat i la distorsió marquen el punt de fuga d'una objectivitat freda i l'aposta per una visió personal i íntima d'un mateix.

Del soroll dels motors a la música simfònica

L'Orquestra Filharmònica de la Universitat de València trasbalsarà l'activitat diària a l'aeroport de Manises amb motiu de la inauguració de l'escultura 'Les Tres Gràcies' d'Andreu Alfaro.

Els veïns dels nuclis urbans que envolten l'aeroport valencià de Manises suporten diàriament els sorolls dels avions que aterren i s'enlairen de la terminal. La Fundació Aena i el Patronat 'Cinc Segles' de la Universitat de València han decidit fer més agradable, tot i que només siga per un dia, la convivència amb l'activitat diària de l'aeroport. Amb aquest motiu, el proper 16 de setembre a les 19.00 hores l'Orquestra Filharmònica de la Universitat de València oferirà un concert en la zona d'accés a les terminals. Cinc Segles i Aena enceten, d'aquesta manera, una col·laboració que s'inclou en els actes commemoratius del cinc-cents aniversari de la Universitat de València.

L'Orquestra interpretarà obres de Manuel de Falla i de Jean Sibelius en un espai poc habitual per a la música simfònica. Cristóbal Soler, director de la formació, creu que tot i les condicions acústiques de la terminal, la sonoritat serà suficientment bona. "Ens han assegurat —comenta Soler— que baixaran la megafonia al mínim, però fins després de l'actuació no puc dir quin serà el resultat. De totes maneres, hem actuat en espais totalment oberts que m'han sorprès per la seua acústica".

L'Orquestra Filharmònica de la Universitat de València, creada ara fa tres anys en el marc del projecte Cinc Segles, acaba de guanyar la 27a edició del Festival de Música Jove de Viena, el més prestigiós en la seua especialitat. Actualment està formada per vuitanta músics i, tot i ser la primera orquestra filharmònica d'una universitat, la iniciativa ha rebut una gran acollida per part dels alumnes i també per part d'altres universitats d'arreu de l'estat espanyol. "He rebut moltes trucades

demanant-me consell per crear una orquestra filharmònica universitària —comenta el director—. Jo crec que el més important en aquests casos és que hi haja una afecció molt arrelada entre la societat, com en el cas del País Valencià. Ací ja fa molts anys que les institucions no només es preocupen de les bandes de música, sinó que també hi ha un interès creixent a fomentar els instruments de corda". Aproximadament la meitat dels components d'aquesta orquestra són alumnes que compaginen els estudis universitaris amb el conservatori. La resta són joves estudiants de música que comencen a entrar en contacte amb el món professional.

El concert a l'aeroport de Manises coincideix amb la inauguració de l'escultura *Les Tres Gràcies* de l'artista valencià Andreu Alfaro. L'obra, que es va exposar a principis dels anys 90 a l'IVAM, ha estat adquirida per la Fundació Aena per a la seua col·lecció d'art contemporani. *Les Tres Gràcies*, fonamentals en la trajectòria artística de l'escultor, han estat considerades l'expressió de les profundes arrels clàssiques d'Alfaro i de la seua passió per la sensualitat dels arquetips ideals.

Rosanna Melià

L'escultor valencià Andreu Alfaro abraça una de 'Les Tres Gràcies'. La Fundació Aena ha adquirit l'escultura, que es podrà veure a partir del 16 de setembre a l'aeroport valencià de Manises.

ARXIU / RAFA GIL

Generalitat de Catalunya

OFERTA DE SÒL INDUSTRIAL

Localitzar la seva empresa arreu de Catalunya, no és cap problema!

PARLEM-NE

Obtingui els avantatges que ofereix cada lloc

Tenim emplaçaments al sistema central, al mig dels grans punts de distribució, a prop d'indústries bàsiques, en ciutats especialitzades en un determinat camp, en ciutats mitjanes

molt agradoses i de forta tradició industrial i en comarques de base agrícola on es respira un singular esperit de treball i que estan estretament comunicades, arreu!

Tracte a mida, segons el tipus d'inversió, els llocs de treball, l'activitat i el seu emplaçament a Catalunya

INSTITUT CATALÀ DEL SÒL
Còrsega, 289, 6è. - 08008 Barcelona

Tel. 900 60 70 70

horari: 8 del matí a 15 de la tarda.

Ara és demà

MARC VILA

The British Council Institut Britànic

L'Institut Britànic va obrir les portes a Barcelona l'octubre del 1943. Forma part d'una extensa xarxa internacional de centres oficials, The British Council, que arriba a cent nou països, amb la finalitat de fomentar tots els aspectes de la cultura britànica, entre ells, i sobretot, l'ensenyament de la llengua anglesa; un ensenyament que es duu a terme amb recursos tèc-

MARC VILA

nics i humans òptims. L'Institut Britànic promou el desenvolupament de tots els aspectes de l'ús de la llengua: l'objectiu és que l'estudiant arribi a ser capaç de comunicar-se en anglès d'una manera efectiva.

Aprenentatge multimèdia. Els alumnes disposen de mitjans únics per a aconseguir-ho. A banda les classes, qui ho desitja pot acostar-se al modern centre d'autoaprenentatge multimèdia on, de manera gratuïta, pot fer servir vídeos, cassetts (amb servei de préstec inclòs), televisió via satèl·lit i ordinadors amb connexió a Internet. Els alumnes tenen a l'abast adreces d'email gratuïtes dintre i fora l'horari de classe i poden comunicar-se amb alumnes dels centres que el British Council té repartits per tot el món. Una altra possibilitat, també a través d'ordinador, és d'utilitzar cd-roms, produïts en exclusiva per a l'Institut Britànic.

El centre d'autoaprenentatge és a l'antiga Biblioteca de l'Institut (actual Centre d'Informació i Estudis) que, pel contingut, és un gran Centre d'Informació de la Cultura Britànica. S'hi pot triar una àmplia selecció de llibres de consulta, premsa i revistes especialitzades procedents de la Gran Bretanya, algunes d'elles difícilment trobables als quioscos del nostre país.

Professorat natiu. Pel que fa al professorat, és natiu, qualificat i de llarga experiència. A més, s'encarrega d'examinar els candidats de les proves de la Universitat de Cambridge, que expedeix els títols oficials de coneixement de la llengua anglesa. Aquest professorat també col·labora en cursos de me-

Aprendre l'anglès com cal

Estudiar a l'Institut Britànic és fer-ho en un centre que posseeix grans recursos i un professorat excel·lent. Això permet un aprenentatge de la llengua anglesa de la màxima qualitat i ofereix una gamma de serveis complementaris molt interessants.

totologia per a les universitats i amb el Departament d'Ensenyament de la Generalitat.

La formació d'aquests professors no es limita pas a la docència de la llengua, ans es completa amb estudis en el camp de la pedagogia, l'empresa, el dret, la literatura...

El mètode emprat a l'Institut Britànic es basa en la comunicació oral, perquè l'alumne arribi a servir-se de l'anglès amb la mateixa naturalitat amb què parla la llengua pròpia. Això l'obliga a participar-hi d'una manera activa i el sotmet a una avaluació continuada dels seus progressos.

Motivacions de l'alumnat. Millorar la feina, complementar els estudis, lleure i viatges, fer ús de les noves tecnologies..., heus ací les motivacions principals dels qui trien l'Institut per aprendre anglès o millorar-ne el coneixement. Un 67% dels alumnes té menys de trenta anys; un 55% són professionals i el 39%, estudiants. Conscients de les necessitats diverses dels clients, els responsables de l'Institut Britànic han dissenyat uns horaris flexibles, i la matrícula hi és permanentment oberta. El calendari acadèmic es desenvolupa en tres trimestres que van d'octubre a juny.

A banda l'ensenyament de la llengua per a ús general, l'Institut Britànic ofereix classes d'anglès empresarial, cursos especials, com també serveis de traducció i intèrprets del català i espanyol a l'anglès i viceversa. Més serveis són el del departament de relacions culturals, que promou la cultura britànica al nostre país; el del departament d'informació d'estudis a la Gran Bretanya, i el d'intercanvis acadèmics i beques d'estudis. L'Institut Britànic ja és, per si mateix, un centre cultural. Un espai polivalent (cafè-sala d'exposicions) permet de projectar-hi vídeos, presentar-hi llibres, fer-hi exposicions d'arts plàstiques...

A més de la seu tradicional, al carrer d'Amigó de Barcelona, l'Institut Britànic té un altre centre a la Bonanova, especialitzat en l'ensenyament de l'anglès a petits i joves, de cinc anys a disset. A més, a partir d'ara els habitants del Vallès són els beneficiaris del tercer centre de Catalunya, acabat d'inaugurar a Terrassa, al Centre Cultural de la Caixa de Terrassa.

Albert Punsola

MARC VILA

MARC VILA

El professorat de l'Institut Britànic és natiu, qualificat i de llarga experiència. Els alumnes tenen a l'abast, fora de l'horari lectiu, material complementari com vídeos, cassetts o llibres.

Les xifres del British Council

Responent a la demanda mundial creixent d'aprenentatge de l'anglès, el British Council disposa, segons dades del curs anterior, de 230 centres a 109 països (127 d'aquests centres són d'ensenyament) amb un total de 130.000 estudiants. Per cobrir-ne les necessitats, hi treballen 1.500 professors que, en tot el món, sumen més d'un milió d'hores de classe. El British Council gestiona 220 biblioteques i centres d'informació que sumen 440.000 membres. La seva popularitat entre els cibernetes, la demostren el nombre de visites mensuals de la seva pàgina electrònica: 1.300.000 (<http://www.britcoun.org>).

Aquesta xarxa mundial de centres té la tasca de fer conèixer la Gran Bretanya i la seva llengua i cultura, però també la de promoure la cooperació en àmbits no estrictament lingüístics, com ara en ciència, educació, tecnologia, arts, ecologia i negocis entre la Gran Bretanya i els altres països. **A. P.**

Entre dimonis, jocs, paradoxes i xifres

Les matemàtiques han estat sovint considerades una ciència poc assequible. Certs intel·lectuals han intentat divulgar aquesta matèria mitjançant el gènere novel·lístic i els estudis dirigits a un públic poc especialitzat.

ARXIU

La visita que en Robert va tenir va canviar la seva vida. A partir d'una certa nit, per comptes d'aprendre matemàtiques amb un professor avorrit i golafre, que menjava rosquilles d'amagat mentre els seus alumnes fan els exercicis, passa a gaudir de la companyia del dimoni dels nombres. Aquesta història divulgativa i original també ha canviat la idea que molta gent tenia de les matemàtiques, com una matèria massa especialitzada, poc assequible i dubtosament lligada a la vida quotidiana.

La novel·la de Hans-Magnus Enzensberger, poeta i assagista ha tingut un gran èxit que molta gent refractària als nombres se senti temptada per aquest dimoniet i viatgi per un terreny fins ara poc fressat per la majoria de lectors.

Potser aquest èxit ha mogut a provar sort amb una obra semblant però diferent. Es tracta de *L'home que calculava*, on el matemàtic brasiler que signa amb el pseudònim Malba Tahan explica una història ambientada en un país àrab, que serveix d'escusa per esposar diversos jocs matemàtics i paradoxes dels nostres nombres.

Que el llibre del dimoni l'hagi escrit un no matemàtic i aquest altre un especialista ofereix valors afegits. En moments en què hi ha una compartimentació de les especialitats és francament important i positiu que un poeta-filòsof ens parli de matemàtiques i ens fascini amb aquesta disciplina. A l'hora de construir ponts més que no de defensar territoris, aquesta mostra

d'incursió interdisciplinària és ben remarcable. I no és menys important que un especialista baixi al nivell de la divulgació.

Un altre especialista, el guixolenc Josep Pla i Carrera, ha realitzat també un esforç, més elaborat encara, de divulgació. Ha volgut recrear en una novel·la la vida del matemàtic francès Evariste Galois, que morí en un duel als vint anys. Una edat que no li havia impedit fer ja grans aportacions. Es tracta d'un llibre molt ben estructurat que no només ens permet conèixer la vida de Galois, sinó també l'ambient cultural i social dels primers anys del segle XIX i de la nostra història recent. El llibre va merèixer el premi de Literatura Científica que atorga la Fundació Catalana per a la Recerca.

L'aparició d'aquestes i altres obres de matemàtiques en català ens permet parlar del nostre nivell en aquest camp. Immersos en el debat sobre les humanitats potser no hem vist la necessitat d'un replantejament més global dels continguts educatius, ni s'ha destacat prou el fet que les matemàtiques sí que desapareixen com a obligatòries dels nous batxillerats. Un fet preocupant, entre altres coses perquè cada dia ens inunden amb dades numèriques sobre l'IPC, l'índex d'atur o les ofertes de bancs i caixes i cal destresa per a escatir quines són les bones xifres. I també perquè les matemàtiques són un exercici que ajuda a desenvolupar certes capacitats: raonament, plantejament lògic de problemes, càlcul, i d'això no n'estem sobrats.

Qui vulgui posar a prova aquestes capacitats de forma senzilla i divertida té el llibre *Matemàgica*, de Lluís Segarra. Els força usuals jocs de nombres o els sempre graciosos fenòmens visuals s'acompanyen aquí d'altres problemes que forcen el raonament d'una manera amena. Però, a més, ens fan veure que el món del càlcul amaga moltes sorpreses o que, vist des d'una perspectiva matemàtica, les coses no sempre són exactament allò que semblen —des d'altres perspectives, tampoc.

Els qui han fet treballar la ment durant molt de temps han estat els matemàtics que han intentat de demostrar el teorema de Fermat. Aquest matemàtic francès va proposar, fa poc més de tres segles i mig, que l'equació $x^n + y^n = z^n$ no tenia solució, quan n era igual o superior a 2, tret de $x=y=z=0$. Va escriure en el marge d'un llibre que en tenia una demostració, però que era massa llarga per a posar-hi. Matemàtics d'arreu del món s'han tornat mig bojós durant segles intentant trobar la demostració. I el tema va arribar a ser mític, perquè es van oferir recompenses valuoses. Però dels milers de presumptes demostracions cap no suportava les anàlisis posteriors.

Finalment, va arribar un professor anomenat Andrew Wiles, que va creure haver trobat una demostració. Era el juny del 1993 i Wiles la va exposar a Cambridge. Va ser la sensació de tothom. Però, malauradament, poc després es va veure que la demostració de Wiles, elaborada al llarg d'anys i anys de treball solitari, tenia un error. Tret d'enfonsar-se —de fet, una mica sí—, Wiles va començar a treballar amb un col·lega per refer la demostració. I quan semblava que el teorema seguiria sense demostració vàlida, va trobar la solució definitiva, més d'un any després de la reunió de Cambridge.

El llibre de Simon Singh, *L'enigma de Fermat*, explica tot això, però va molt més enllà. Es tracta d'una breu història de les matemàtiques, des de les demostracions de Pitàgores fins als esforços de Wiles. Singh fa atractius uns temes que són complexos. La barreja d'expo-

En moments en què hi ha una compartimentació de les especialitats és francament positiu que un poeta-filòsof parli de matemàtiques.

sició clara, de referents històrics i d'anecdota de grans científics dona un producte molt amè i enriquidor. Malgrat el tema i l'extensió, el llibre no ha d'espantar lectors amb un mínim bagatge intel·lectual. I el fet que els llibres de divulgació sobre matemàtiques —malgrat aquestes coincidències recents— siguin escassos, els hauria d'esperonar a endinsar-se en la lectura d'aquesta aventura intel·lectual.

Una mica més complex, per bé que també divulgatiu, és el llibre que ens presenta Fritz Rohrlich, *De la paradoxa a la realitat*. Va ser editat el 1994 a la Biblioteca Universitària, i ara Proa el recupera en la seva col·lecció de divulgació "La Mirada". El llibre no és estrictament de matemàtiques, sinó de física. L'autor ens exposa la realitat vista a través de dues de les

grans revolucions científiques i intel·lectuals d'aquest segle: la teoria de la relativitat i la mecànica quàntica. Totes dues, fins ara ben assentades, xoquen amb la nostra idea de la realitat, de les concepcions de temps i l'espai i de la composició i del comportament de la matèria.

Però totes dues teories han superat fins ara totes les proves i, encara més, moltes de les coses que utilitzem quotidianament s'hi basen directament o indirecta. Sense mecànica quàntica, per exemple, és dubtós que la informàtica o l'electrònica haguessin arribat al seu desenvolupament actual. I sense els sofisticats aparells que n'han sorgit, la recerca biològica i mèdica tampoc no hauria avançat tant.

El llibre conté moltes fórmules. I és que les idees complexes i xocants que la relativitat i la mecànica quàntica ens aporten necessiten un aparell matemàtic potent. Això no obliga el lector a entendre tot aquest desenvolupament, ja que, tot i elevat, el llibre té un to divulgatiu. Però per als qui pensin que les matemàtiques estan massa allunyades de la realitat, la lectura pot ser molt recomanable. Constatem que és més aviat allò que considerem normal el que està allunyat de les matemàtiques, les quals ajuden a descriure un món paradoxal, però real.

Xavier Duran

Bibliografia

—Enzensberger, Hans-Magnus. *El dimoni dels nombres*. Barcano-Siruela. Barcelona-Madrid, 1997. 259 pp.

—Pla i Carrera, Josep. *Damunt les espatlles de gegants*. La Magrana. Barcelona, 1998. 282 pp.

—Rohrlich, Fritz. *De la paradoxa a la realitat. Els nostres conceptes bàsics del món físic*. Proa. Barcelona, 1997. 239 pp.

—Segarra, Lluís. *Matemàgica*. Pòrtic. Barcelona, 1997. 126 pp.

—Singh, Simon. *L'enigma de Fermat*. Eds 62. Barcelona, 1998. 371 pp.

—Tahan, Malba. *L'home que calculava*. Empúries. Barcelona, 1998. 212 pp.

La novel·la 'El dimoni dels nombres' de Hans-Magnus Enzensberger, ha tingut un gran èxit. Cal remarcar la importància que té una obra interdisciplinària com aquesta.

Els perills del nou mil·lenni

Una periodista parisenca troba dificultats per investigar l'ús d'una substància d'origen oriental que permet controlar la natalitat. Un control, però, internacionalment organitzat, que amenaça perillosament l'equilibri demogràfic entre homes i dones, i la supervivència de l'espècie humana.

ARXIU / RICARD CUGAT

Vivim, cada vegada més, en funció del futur, pendants dels canvis que han començat ja a produir-se o que ens anuncien que es produiran. Una civilització tecnològica com la nostra comporta aquesta orientació futurista, ja que les possibilitats de transformar el món són incomputables i molt poderoses. Més encara si les pensem en la seua inevitable interacció. Això fa que els estudis prospectius tinguin en el nostre temps una importància fonamental, donat que són necessaris per ajustar els comportaments individuals i col·lectius a situacions complicades, inèdites, de conseqüències imprevisibles malgrat els nostres esforços per preveure-les. Aquesta problemàtica ha interessat, també, la creació literària. La ciència-ficció és ja tot un gènere que compta amb una gran audiència. Sovint, les obres que s'escriuen amb aquesta temàtica tenen un caràcter fantàstic i situen les seues històries en un futur llunyà. No és aquest el cas de l'obra d'Amín Maalouf, *El segle primer després de Béatrice*. L'acció transcorre en les primeres dècades del tercer mil·lenni, que coincideixen, més o menys amb els primers anys de Béatrice, filla d'un estudiós dels coleòpters i d'una periodista. El tema de l'obra se centra en el descobriment fet per la periodista d'una substància química que evita el naixement de dones. Això, juntament amb l'avortament selectiu –sempre en contra de les dones–, i altres formes d'arribar al mateix resultat, posa en perill la humanitat... El narrador –el pare de Bé-

atrice– ens fa la crònica del creixement d'aquest fenomen i dels incidents que comporta la possibilitat de manipular, de diferents formes, el control demogràfic en direccions perilloses per a la supervivència de la nostra espècie. Com a novel·la, però, té poca consistència i poc interès.

Els personatges són plans i convencionals ja que no passen de ser protagonistes de recerques, viatges, converses i iniciatives contra els perills que veuen venir acceleradament. Per defensar la seua posició de resistència creen la "Xarxa dels Sensats". Tot això fa que els personatges no tinguin una vida pròpia i que queden reduïts a un pur esquema. Tampoc no hi ha pròpiament una trama o un argument. Això fa que l'obra siga, ben mirat, un text d'assaig, bastant reiteratiu, com he dit abans, en la problemàtica que presenta. **Josep Iborra**

FITXES

DE RIQUER I BADIA *Les poesies de Jordi de Sant Jordi*

Tres i Quatre. Col·l. "Biblioteca d'Estudis i investigacions", 7
València, 1998

L'editorial Tres i Quatre torna a publicar l'estudi que Martí de Riquer i Lola Badia van elaborar l'any 1984 sobre el poeta medieval Jordi de Sant Jordi. Abans de passar a un estudi exhaustiu dels poemes, els autors analitzen l'època del poeta en qüestió i els conceptes general de la seva poesia.

367 pàgines 2.950 ptes.

TERESA PÀMIES *Amor clandestí*

Empúries. Col·l. "Narrativa", 85
Barcelona, 1998

Empúries ha tornat a editar la mítica novel·la *Amor clandestí* que va ser publicada per primera vegada el 1976. Aquesta obra és la crònica sentimental d'una clandestinitat singular: la de Teresa Pàmies, Gregorio López-Raimundo i els seus fills. Amb ironia i sinceritat, l'autora descriu els pitjors anys del franquisme.

205 pàgines 1.900 ptes.

WILLIAM SHAKESPEARE *La tempesta*

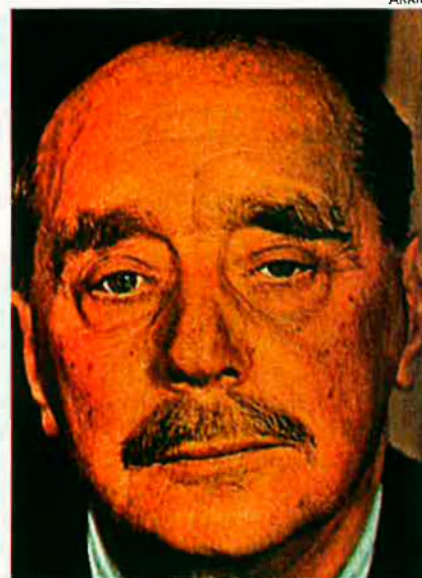
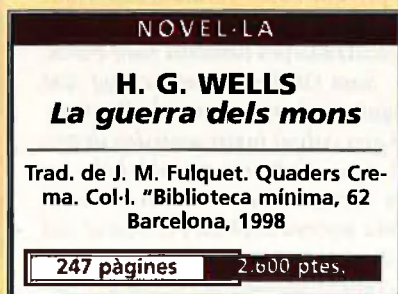
Trad. Miquel DescLOT. Proa
Col·l. "Óssa major". Barcelona, 1998

Miquel DescLOT acaba de publicar una nova versió de l'obra de teatre *La tempesta* de William Shakespeare. Aquesta és la cinquena *Tempesta* catalana que es publica en el nostre segle. A diferència d'altres, aquesta versió respecta el text original (com la de Josep M. de Sagarra) i ha estat pensada per a l'escena.

111 pàgines 1.600 ptes.

La guerra dels precursors

En un comtat de la vella Anglaterra, en lloc d'aparèixer Frankenstein o els rèptils de Lovecraft –per acomodar-se a l'ambient– es deixen veure els marciàns. El poder d'aquests éssers, sobretot el destructiu "raig abrasador" posarà en més d'un embull l'exèrcit de la Seva Majestat.

Encara fa pocs anys que els joves veien el futur de la humanitat com si fos una novel·la d'H. G. Wells. *L'home invisible*, *La màquina del temps* o *La guerra dels mons* ens mostraven un món tan atractiu literàriament que ni tan sols l'esclat de la ciència-ficció, els seus digníssims representants, han aconseguit fer-nos oblidar precursors com Wells o el mateix Jules Verne.

El fet és que la veritat ens obliga a dir que les novel·les de Wells tenen un regust de vella literatura, potser per les societats de finals del segle passat que re-

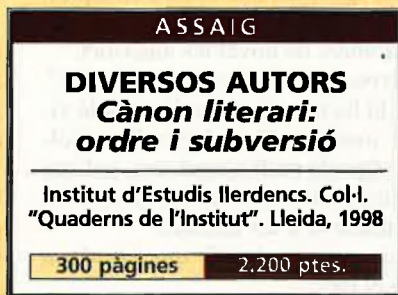
trata, però mai en la literatura de ficció ha estat més creïble l'aliança necessària entre el món fantàstic i el món real com en les novel·les de Wells. S'ha dit molt que era un visionari, com Verne o –deixeu-me'l afegir– Wilkie Collins, i va demostrar que era així a totes les novel·les, però potser *La guerra dels mons* ha quedat com l'expressió màxima de la seva literatura, sobretot després que l'Orson Wells provés la credulitat dels humans en una cèlebre emissió radiofònica.

Qui s'endinsi ara en la novel·la tro-

barà una història divertida i terrible, podrà assistir a la desfeta que causen els marciàns i el seu raig devastador, a l'entramat de la vida rural anglesa cap a finals del segle XIX i, també, a unes respostes als interrogants plantejats que faran les delícies de tots aquells que necessiten creure en alguna cosa, encara que sigui en el poder de la paraula per representar el món. En això, Wells continua essent un mestre; pel que fa als marciàns, ningú no ha anat més enllà a l'hora de fer-los versemblants. **Xulio Ricardo Trigo**

Cànon i diversitat

Aquest llibre aplega les actes del Col·loqui Internacional titulat "Cànon literari: ordre i subversió" que va tenir lloc a l'Institut d'Estudis Ilerdencs el 1996. S'hi recullen les ponències i les intervencions que es van realitzar a les taules rodones. Els autors van debatre aspectes diversos com la crítica o la història literària.

Al congrés "Cànon literari: ordre i subversió" es van analitzar les darreres investigacions sobre teoria literària, i a les ponències hi van col·laborar figures com Terry Eagleton, que va parlar sobre postmodernisme, o Antoni Marí, que va exposar la tradició

del model mental tot remarcant-ne la paradoxa. Carme Riera va analitzar la recepció dels clàssics del Segle d'Or espanyol i Joaquín Molas, després d'aportar una part introductòria ben aclaridora, va comentar la seva experiència personal com a historiador literari.

Una de les taules rodones es va centrar en la literatura de les dones i el cànon, en la qual van intervenir entre d'altres Antònia Cabanilles i Neus Carbonell. Al col·loqui titulat "Aproximacions al problema del cànon", participaren Jaume Pérez Muntaner, Nil-Santàñez-Tió i Marta Segarra. En una altra es va tractar sobre els escriptors i la crítica a la literatura catalana i hi van intervenir Àlex Broch, Vicenç Llorca, Jaume Pont i Josep M. Sala-Valldaura.

La majoria dels participants van exposar la seva idea sobre un dels llibres més interessants dels darrers temps *El cànon occidental* de Harold Bloom. Dels comentaris, cal destacar la intervenció irònica i aguda de Jaume Pont.

De caire universitari, aquest volum reuneix una participació variada de professors, crítics i escriptors. Se'ns ofereixen així distintes maneres d'abordar un mateix aspecte, cosa que el converteix en un llibre molt enriquidor. **Laia Climent**

LES NOTES DE

VÍCTOR RIPOLL

Orella fina

Escriu Perejaume (*Oïsm*): "En ocasions, especialment si és una nit ben fosca i en un indret que no acabem de conèixer prou bé, ens plau de sentir, en la quietud, el pas d'algun vehicle: la fressa del motor aconsegueix, mentre es desplaça, de dibuixar sonorament el relleu per on es desplaça com no ho farien les paraules". Quina orella tan fina! Distingir la fressa del motor de la que fa el vehicle, en desplaçar-se, és una habilitat que no té qualsevol. També cal afinar molt el pensament per descobrir que les paraules no poden dibuixar sonorament el relleu per on es desplaça el motor, com ho aconsegueix la fressa del motor.

Començar sense acabar

Els animals que participen en la cursa de l'Ocell Babau "van començar a córrer quan els va venir de gust, de manera que es feia molt difícil de saber quan s'havia acabat la cursa", escriu Salvador Oliva en la seva *Alícia al país de les meravelles*. En l'*Alícia* de Carroll, Carner i Compta, es fa difícil de saber quan s'acaba la cursa perquè, a més de començar quan van voler, "van parar quan els va ploure" ("left off when they liked").

Quatre rodes directores

Un automòbil (*DIEC*) és un "vehicle terrestre autopropulsat, generalment de quatre rodes, dues de les quals, o totes quatre, són directores a voluntat del conductor". És tan sabut que les quatre rodes poden ser directores que, quan anem a comprar un automòbil, el venedor ens diu sempre si el volem amb les quatre rodes directores o només amb dues.

"Em pense que sóc un bon creador de personatges"

Josep Lluís Seguí (València, 1945) ha publicat la tercera novel·la protagonitzada per la detectiva privada Rosa Vermell, *Les tribulacions de Rosa Vermell* (Bromera), i la primera protagonitzada pel detectiu Sam Peres, *Una eixida, Sam* (Bullent), personatge que havia aparegut en alguns contes de l'autor.

—Per què heu volgut jugar amb dos detectius, home i dona, de forma paral·lela?

—La Rosa Vermell té dues novel·les anteriors i aquesta tercera explica l'evolució del personatge com a persona i en la seva relació amb el context social i el món que l'envolten. És un personatge que m'agrada molt. Li tinc molta estima. Em serveix per contar la vida quotidiana a la ciutat i, en particular, la vida d'una dona. I la novel·la és la vida d'una dona que fa de detectiva i es troba afectada d'alguna manera per les coses que li passen. És escrita en tercera persona i des de la visió d'un home, però d'un home que s'identifica molt amb ella, amb les característiques femenines del personatge.

—I, per tant, la novel·la dedicada al detectiu Sam obeeix a la por de perdre la masculinitat?

—No. El personatge és meu de fa molts anys, anterior a Rosa Vermell, no és una invenció d'ara. Havia protagonitzat alguns contes. Sam em dona la possibilitat d'escriure les mateixes coses des del punt de vista d'un home, d'un home més dur, més major, més escalfat. Jo em pense que sóc un bon creador de personatges. Tant de principals com de secundaris. Els secundaris, com en el cinema, aguanten una obra. I en aquest sentit m'agrada de seguir un personatge, de recollir-ne d'altres de novel·les anteriors.

—Rosa Vermell té més lectures o lectors?

—Sempre hi ha més lectures. De tota la vida. De totes maneres, Rosa Vermell té moltes lectures. Agradar molt a les dones, pel que sé. Té uns elements sentimentals, que potser la fan més atractiva a les lectures.

—Cap lectora no us ha dit que en algun cas erràveu el tret?

—No, mai. Més aviat el que m'han dit és que sembla que tinga un coneixement de l'ànima femenina, i que he encertat plenament la descripció del comportament d'una dona.

—Rosa Vermell c'est moi?

—En gran part, sí, em sembla. I Sam Peres també c'est moi.

—Què hi ha de comú entre la Rosa i el Sam?

Josep Lluís Seguí, creador de Rosa Vermell.

—Els uneix el retrobament de l'amistat. Sam Peres surt d'una depressió amorosa, d'una època de tancament i d'inactivitat, i fa un retrobament de l'amistat gràcies a un cas criminal i a la possibilitat d'una nova estima amorosa. En Rosa Vermell també hi ha un reforçament de l'amistat amb un detectiu i s'insinua la possibilitat d'obrir-se a relacions amoroses. En aquest sentit hi ha un missatge optimista.

—Sou escriptor eròtic. Hi ha erotisme explícit en aquestes novel·les de detectius?

—No. És elíptic.

—Contingut.

—Sí. És contingut pel que fa a la representació per l'escriptura, a diferència d'algunes altres novel·les meues.

—Rosa Vermell envellaix o té sempre la mateixa edat?

—Va madurant. No envellaix perquè les tres novel·les foren escrites en un espai molt curt de temps. Es transforma. No és un personatge estàtic.

—Cap mena de relació amb algunes altres dones detectives?

—No, cap ni una. Té relació amb dones que he conegut. I té característiques universals: el patiment, l'amor... No es basa en la literatura.

—Us agradaria de publicar les dues sèries en col·leccions de sèrie negra?

—No, perquè els personatges són més importants que no la trama. **Lluís Bonada**

Edició fiable i contrastada de 'La paraula en el vent'

Jaume Coll, professor de la Universitat de Barcelona, ha publicat a "El Cangur Plus" d'Edicions 62 la primera edició fiable i contrastada d'un dels textos fonamentals de la lírica catalana, *La paraula en el vent*, de Josep Carner, llibre que inaugura, proclama Coll, la poesia amorosa moderna escrita en català. Aquesta edició permet al lector de contrastar el text de la primera edició, format per 65 poemes i apareguda l'any 1914, amb els poemes revisats en edicions posteriors, 56 d'aquests 65.

Per tant, diu Coll, permet "un dels exercicis de lectura més apassionants que es poden fer en la poesia de Carner, que és mesurar les dues edats de l'artista".

Aquesta edició de *La paraula en el vent* "proposa una lectura sincrònica, bàsica, dels 65 poemes que conformen el llibre de 1914 i una lectura crítica de l'evolució d'aquests poemes,

Carner va revisar 56 poemes de 'La paraula en el vent'.

lució d'aquests poemes, consistent a comparar el text del 1914 amb el del 1924 i amb el del 1957."

El text editat per Jaume Coll es presenta net de les "petites inadequacions ortogràfiques que es troben a l'edició de 1914". L'aparat crític és evolutiu: recull les variants dels poemes revisats ulteriorment pel poeta. És a dir, al peu de cada poema, si ha estat revisat per l'autor, hi figuren les variants dels estadis posteriors de redacció.

Aquesta edició de *La paraula en el vent* pot tenir una importància complementària: pot ser l'inici d'una llarga amistat entre Jaume Coll, marmessor literari de Josep Carner, i Edicions 62. **Ll. B.**

La cultura olotina, en un llibre il·lustrat

La cultura de la ciutat d'Olot entre els segles XVIII i XX és el tema del número 10 de la col·lecció "Quaderns d'Història d'Olot" que edita l'Ajuntament de la capital garrotxina i la Diputació de Girona, *Cultura i Ciutat, segles XVII-XX*. Dos autors, olotins, naturalment, han estat necessaris per fer-ne el report, Margarida Casacuberta i Rocarols, professora de literatura catalana de la Universitat de Girona i gran especialista en Santiago Rusinol, i Joan Sala Plana, professor d'institut i especialista en l'escola de pintura olotina. En el cas d'Olot, construir la ciutat a la muntanya —oposar cultura a natura— ha estat un acte de gosadia, d'aixecar l'obra dels homes prop de la divinitat.

L'OPINIÓ DE PERE GIMFERRER per Agustí Pons

Marey, Manent, Kurosawa

—Des del punt de vista literari, teniu alguna cosa a dir en relació a la sentència de l'anomenat "Cas Marey"?

—Sí, em sembla que tinc dues coses a dir-hi. La sentència, en ella mateixa, em fa recordar l'acabament d'un poema que va escriure Jaime Gil de Biedma en imitació de l'estil de Jorge Guillén, i que feia: "¿Qué hora es?/ La hora de una verdad". Quant al cas concret del senyor Vera, suggereixo la relectura del llibre *Cartes de la presó*, de Núria Cadenas, que l'esmenta, i suposo que semblaria equitatiu que el seu empresonament fos tractat de manera similar a aquella com ell va fer tractar l'empresonament de Núria Cadenas.

—Fa poques setmanes ha sortit publicat el llibre *El llegat anglès de Marià Manent*, de Montserrat Roser i Puig i ens apropem a la celebració del centenari del naixement d'aquest poeta...

—Hi ha hagut poques persones en la literatura catalana de qui jo hagi après tantes coses com de Marià Manent. Concretament, del que fou la literatura catalana abans de la guerra en vaig tenir consciència, sobretot, pel tracte amb Manent, Mercè Rodoreda, Foix i Joan Oliver. Una tarda sencera parlant a casa de Marià Manent, des d'havent dinat fins que es feia fosc, sobre poesia anglosaxona, era una experiència tan profitosa com llegir mitja dotzena de llibres de poesia. I quan ja s'havia fet fosc gairebé del tot, i calia encendre el llum, la sensació que jo tenia era la de parlar alhora amb tots els poetes catalans i amb tots els poetes anglesos contemporanis.

—I acaba de morir Kurosawa, el gran director japonès...

—Kurosawa, encara que pel meu gust força inferior a Mizoguchi i Ozu, és un dels tres noms més coneguts del cinema japonès clàssic. La seva obra és desigual i a la vegada massa occidentalitzada, però té, indiscutiblement, unes quantes obres mestres: de manera destacada, sobretot, *Ikiru* ("Viure") i *Dersu Uzala*, la primera feta al Japó, la segona a l'antiga Unió Soviètica, són dues pel·lícules d'una serenitat i grandesa interiors i d'una plenitud expressiva totalment admirables.

LA GRAN VIDEOTECA DELS PAÏSOS CATALANS

12 col.leccions d'audiovisuals:

GENT I PAISATGE

Direcció: Vicent Partal

ORIGEN I IDENTITAT

Direcció: Anna Sallés i Cristina Gatell

CONÈIXER ELS PAÏSOS CATALANS

Direcció: Max Cahner

L'ART

Direcció: Francesc Fontbona

LA MÚSICA

Direcció: Roger Alier

EL TEATRE

Direcció: Frederic Roda

L'AUDIOVISUAL

Direcció: Miquel Porter

VIERE I ESCRIURE

Direcció: Joan Perera

L'ESPORT

Direcció: Jaume Sobrequès

CULTURA POPULAR I TRADICIONAL

Direcció: Josep Bargalló

NATURA I MEDI AMBIENT

Direcció:

CIÈNCIA I TECNOLOGIA

Direcció: Xavier Daran

Edició i promoció:

Fundació Videoteca
dels Països Catalans

Producció i distribució:

Videoteca Catalana

Un document audiovisual de primer ordre que recull filmacions inèdites i imatges facilitades per filmoteques i arxius fotogràfics d'arreu del món.

Els guions són elaborats pels principals especialistes del país i s'hi recullen declaracions en exclusiva de destacades personalitats de la nostra cultura.

Una obra imprescindible per a la cohesió social i cultural dels Països Catalans, que contribueix a la normalització cultural i lingüística del nostre país.

COL.LABORA AMB LA FUNDACIÓ

per només 2,5 euros o 420 ptes.al mes

FUNDACIÓ
VIDEOTECA
DELS PAÏSOS
CATALANS

Membre Col.laborador

Núm:

En/na Montserrat Pau i Perez

D.N.I. 12.345.678

Població Tarragona-Tarragonès

Rebràs dos vídeos gratuïts a l'any
Et podràs acollir a ofertes especials
Disposaràs de *La Videoteca a la carta*

Informació sense compromís

93 318 25 33

OBSEQUI DE BENVINGUDA

Ara, en formalitzar la teva inscripció com a Membre Col.laborador, t'obsequiem amb aquest **VÍDEO DE REGAL**.

Presenta els orígens del cinema i la seva arribada i desenvolupament als Països Catalans: primers films i cineastes, locals i personatges que donaven vida a l'espectacle cinematogràfic. Recull fragments de les pel·lícules més significatives de la primera dècada d'implantació del cinema entre nosaltres.

La Galeria

Guia d'espectacles, art i lleure dels Països Catalans

Vic celebra una dècada fent d'aparador musical

El Mercat de Música Viva de Vic arriba al desè aniversari en aquesta edició. Durant aquest temps la capital d'Osona s'ha convertit en un magnífic espai per entrar en contacte amb la música catalana, sense oblidar algunes propostes interessants d'arreu del món. Els actes es desenvoluparan entre els dies 17 i 20 de setembre.

Fa deu anys Vic ja feia gala d'una bona salut musical, avui dia, però, aquesta és més excepcional que mai. Un dels principals protagonistes d'aquesta vitalitat és el Mercat de Música Viva de Vic (MMVV) que enguany celebra la desena edició, entre els dies 17 i 20 de setembre. Al Mercat no hi ha superestrelles, no és aquest el seu objectiu, sinó grups i solistes de diversos estils que fan de termòmetre de la realitat musical catalana, sense oblidar posar algunes pinzellades de música forana. Deixant de banda la programació oficial, l'efecte imant de Vic durant aquests dies és tan gran que als seus carrerons i places s'acosten els més agosarats per fer-se sentir.

A més de ser un espai per escoltar música, el Mercat també s'ha consolidat com a espai on trobar-se amb els programadors, discogràfiques i, darrerament, periodistes especialitzats. Aquests últims enguany han capitalitzat i reconvertit el premi Puig Porret, afegint-li: "de la Crítica Musical de Catalunya". I ja n'han anunciat els finalistes: en la categoria de pop-rock, Kitsch; en la de cantautors, Albert Pla; en la de jazz, Albert Bover; en la de folk, Tralla; en la de flamenc, Miguel Poveda; en la de techno, An Der Beat; i en la de noves expressions, Pascal Comelade.

Pel que fa a les actuacions, el gruix es concentra en les nits de divendres i dissabte. I en menor mesura, diumenge i dijous. De dissabte destaquem els poemes musicats per Santi Arisa, la música tradicional de Tralla, la revisió de la Nova Cançó a través del piano de Manel Camp, els fados de la portuguesa Bévin-

ARXIU / RICARD CUGAT

ARXIU

Diumenge el Mercat fa un homenatge al rei de la rumba, Peret (dalt). Manel Camp (baix), presentarà la seva particular visió de la Nova Cançó. Munlogs actuaran la nit de dissabte al passeig Pep Ventura.

da, les cançons de Xabier Muguruza, el pop acústic de Gossos i el rock de Paul Fuster i els King Changó. L'espèss programa de la segona nit del Mercat de Música Viva de Vic es clou amb la nit de rock radical organitzada per la revista *Enderrock* i amb la participació de grups com Opció k-95 o Obrint Pas, i la nit dance a càrrec de discjòqueis remarcables com Professor Àngel Dust o Òscar Mulero.

Dissabte continua la festa amb les cançons de Biel Majoral i les de Joan Isaac, que presentarà un nou disc després de molts anys de silenci professional. També actuaran dissabte Jaume Sisa, Mayte Martín, Albert Pla, el grup de rai Rai Kum. La revista *Enderrock* també pren protagonisme dissabte, ja que organitza la final del seu quart concurs de maquetes, així com la nit de rock català, amb els grups de Catalunya Nord Apolit i Blues de Picolat, els valencians Munlogs, els principatins Neatles Miris, Whiskyn's, Psiconautes i Pellofes Radioactives i com a convidats els francesos Ejectes.

El Mercat tancarà les parades diumenge amb un sonat homenatge al rei de la rumba, Peret. El mateix dia també destaquen les actuacions de la Companyia Elèctrica Dharma, i la música tradicional de Les Violines.

Amb un programa com aquest es fa difícil triar, però com a mínim queda clar que no servirà com a excusa per no anar-hi adduir que hi manca algun o altre estil. Tots els gustos estan representats, per molts anys.

Oriol Cortacans

NOVETATS

La Fellatio de Cupido 'Amantis'

La banda de Roda de Ter, la Fellatio de Cupido, presenta el seu primer disc, *Amantis*, una barreja de rock, funk, metal, bossa i ska. Actualment, la fusió d'estils diferents no és cap novetat en el món de la música, però la gràcia de la Fellatio de Cupido no és el seu estil, sinó com el formula.

La Fellatio de Cupido es va crear l'any 1994 amb músics formats en grups diversos, més o menys desconeguts, com ara Licor de Poma, Cave Canem, Disturbio, Wildside i Monos de Chocolate.

Deep Purple presenta el seu últim disc en concert a Barcelona

La banda del "rock sofisticat", Deep Purple, actua en concert, el dia 22 de setembre, al pavelló de la Vall d'Hebron de Barcelona per presentar el seu últim disc, *Abandon*.

Deep Purple celebra els vint-i-cinc anys damunt els escenaris i ofereix a Barcelona l'últim concert de la seva ronda pel nostre país. La banda, que ha influït grups tan diferents com ara

Deep Purple actua el 22 de setembre.

Metallica o Dinosaur Jr. presenta el seu segon disc d'estudi amb Ian Gillan de voca-

lista, Steve Morse, guitarra, John Lord, teclats, Roger Glover, baix, i Ian Palce, bateria.

Dintre l'estil de Deep Purple, *Abandon* presenta una gran varietat d'estils i influències. Tal com diu Ian Gillan mateix: "Les cançons

tenen funk, swing, jazz, blues i, sobretot, rock'n'roll pur".

Segon Festival Jaco Pastorius al Pipa Club

L'Associació per la Recerca i Difusió de la Cultura presenta el segon Festival de Jaco Pastorius a Barcelona. Fins el 4 d'octubre la sala Pipa Club s'ha de convertir en l'escenari d'aquest festival del jazz més actual, amb tocs de funk i blues.

Aquest festival aplega músics locals de renom, com ara Agustí Fernández i Albert Bover, i artistes representatius del moviment d'a-

vantguarda, com ara Aka Moon, Paul Stouthamer i Ben Monder.

Aquest cap de setmana podrem gaudir d'algunes de les actuacions més interessants del festival. El dia 18 hi actua Julian Vaughn Visions, un conjunt format per artistes tan diferents com Albert Bover i Julian Vaughn, que proposen un jazz molt fusionat amb el funk. I el dia 19, actua el sa-

Jaco Pastorius.

xo Sauzy al capdavant del Horellou Quintet, que proposa un repertori variat, amb composicions de Duke Ellington, Charlie Parker, Art Pepper i més encara.

No em pots dir adéu

Jesús Cortés

El suïcidi és l'única eixida que Zida, una jove mulata de setze anys, troba per afrontar el primer desengany amorós. La seua millor amiga no vol perdre-la, i s'arriscarà molt per trobar el causant de tot.

Premi Bancaixa de Narrativa Juvenil 1997

Bromera
"Espurna", 36

Agenda Escolar 98-99 en valencià

- Gran quantitat de seccions
- Activitats
- Suplement especial a tot color
- Plànol de les comarques valencianes
- Participa en el concurs Francesc Ferrer Pastor

Preu: 500 ptes.

Denes 10 Editorial

La vall de l'Issa

Czeslaw Milosz

A començaments de segle, al paisatge edènic de la vall d'Issa, el petit Tomasz s'obre al món i es descobreix a si mateix. La vall d'Issa és un homenatge colpidor a la infantesa, el nostre paradís perdut.

Edicions 62
"MOLU / Segle XX", 119

TEATRE

Lorca, Shakespeare i molt d'humor als escenaris barcelonins

La tardor també afecta els escenaris barcelonins. A partir del 15 de setembre els teatres comencen a omplir-se de noves produccions i reestrenen alguns dels grans èxits de la temporada anterior.

Federico García Lorca continua ocupant el protagonisme de l'escena catalana. El Teatre Malic estrena, el dia 18 de setembre, *Pim pam pum Lorca*, una visió personal del personatge i del seu afusellament, oferta per la companyia Accidents Polipoètics, amb Rafael Metlikovez i Xavier Theros.

D'una altra banda, l'Espai Escènic Joan Brossa presenta a partir del dia 15 del mateix mes *Para Federico, un son*, un cabaret literari sobre l'estada de Lorca a l'Havana els anys 30, quan el poeta va escriure *El público*. L'espectacle és interpretat per Leonel Valdés, un dels actors més populars del teatre i la televisió cubans, i per José Nicolás, un representant de la

nova generació de cantants cubans.

El clàssic indiscutible del teatre és William Shakespeare. El dia 16 de setembre, n'arriba, al Teatre Villarroel,

'Ningun torero sin cornada', de la companyia Q3.

l'obra *Trabajos de amor perdidos*, a càrrec de la companyia guipuscoana UR Teatro. L'adaptació d'Helena Pimenta tanca la trilogia sobre textos de Shakespeare que la companyia ha anat representant de ronda per l'estat espanyol, i que després

de Barcelona anirà a Lleida.

L'humor ve de la mà de la companyia Q3, creada i formada per Antonio Juárez i Josuè Guasch, que estrenen, el dia 21 de setembre, al Teatre de l'Eixample, la comèdia *Ningún torero sin cornada*. Es tracta d'una obra "flamenco-aurina", situada en uns estudis de televisió on es fan càstings per descobrir nous talents.

Alguns dels èxits de la temporada anterior tornen als escenaris barcelonins. És el cas de *Paraules encadenades*, de Jordi Galceran, que es reestrenarà el dia 17 de setembre al Teatre Romea, amb Jordi Boixaderas i Marta Calvo, que hi substitueix l'Emna Vilarasau. I a partir del 16, la sala Beckett reestrena *Perifèria Koltès*, amb Mercè Arànega i Julio Manrique, i el Teatre Arnau, *De què parlàvem?*, amb Mercè Comas, Jordi Dauder, Eduard Farelo i Resu Belmonte.

ESTRENES

El teatre Artenbrut de Barcelona presenta a partir del dia 18 de setembre l'espectacle musical *Sol, poniol, 2 tallats i un curt de cafè amb sacarina*, creat i interpretat per la jove companyia De Sobte, formada per Marta Bayarri, Luciana Cilento, Mosa Garcia, Mireia Portas i Joan Maria Segura.

L'obra s'estructura en tres blocs. En el primer es fa una reflexió sobre el càsting. Un "moltes gràcies, ja us trucarem", enllaça amb el segon bloc en què cinc personatges es troben en un cafè mentre esperen ansiosos "l'anhelada trucada". Finalment, en l'últim bloc, els cinc protagonistes, tips d'esperar "la trucada", es decideixen a fer el seu propi espectacle i repassen els principals temes musicals del cinema.

Cap d'any a Houston, Texas

Joan Francesc Mira

El gust de viatjar seria molt menor si mai no ho podem explicar a algú. I si és així que, gràcies a haver renunciat al viatge com a plaer solitari, podem gaudir d'una visió del món, que l'ofici de l'autor sap extraure de situacions i paisatges que no passaven de simple anècdota antropològica.

Editorial 3i4
"Narratives 3i4", 60

Els misteris de París

Edgar Allan Poe

Sota el títol *Els misteris de París* s'apleguen tres de les més famoses narracions d'Edgar Allan Poe: "Els crims del carrer de la Morgue", "El misteri de Marie Roget" i "La carta robada". Tres textos amb trets comuns que els uneixen en un tot del qual cada narració és una part.

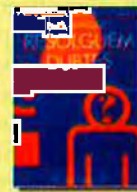

Editorial 3i4
"Llibres Clau", 20

Resolguem dubtes

J. Madia, D. Casellas i Ll. Marquet

Aquesta publicació serà un instrument estimable per a tots aquells que desitgen millorar la qualitat del seu català parlat o escrit, tant els usuaris amb menys responsabilitat com molts professionals i tècnics de l'idioma, com ara correctors i professors.

Editorial 3i4
"Papers bàsics", 26

CINEMA

ESTRENES

'La trama' (The Spanish Prisoner) EUA, 1998. Direcció: David Mamet, amb Campbell Scott, Rebecca Pidgeon, Ben Gazzara, Felicity Huffman, Ricky Jay i Steve Martin.

A la manera del mestre Hitchcock i en un joc endimoniat entre les aparències i la realitat, que deixa enrere el *The Spanish Prisoner* del títol original, David Mamet, home de teatre i prestigiós guionista de films com *Els intocables* o *El carter sempre truca dues vegades* i realitzador de *House of Games* (1997), entre d'altres, assoleix amb aquest film, a partir d'un guió propi, la seva primera gran obra, que el situa entre els valors més sòlids de la cinematografia nord-americana.

La trama no pot ser més enrevessada: ficció i veritat, un engany sobre un altre, aparències i desaparicions. Només la minuciositat narrativa de Mamet la va fent evident a mesura que interessa al progrés del suspens, basat alternativament en la credulitat del protagonista i en la seva desconfiança, que mai no és suficient: ni quan es posa a mans de l'FBI o confia en la seva secretària enamorada... figura. Perquè aquí tot són aparències. **J. M. López Llavi**

DANSA

El ballet Litz Alfonso presenta un espectacle sobre García Lorca

El ballet Litz Alfonso-El Gran Teatro de La Habana presenta l'espectacle de dansa *Sinceramente, F.G.L.* dimarts 15 al Teatre Apolo de Barcelona.

En el centenari del naixement de Federico García Lorca, la companyia de la coreògrafa Litz Alfonso ret un homenatge al poeta de Fuente Vaqueros amb un es-

La companyia de Litz homenatja el poeta García Lorca.

pectacle en què les ballarines dansen una coreografia on apareixen els personatges i les escenes lorquianes més reconegudes.

La dansa de *Sinceramente, F.G.L.* és acompanyada per la música vocal i instrumental interpretada en directe per vuit músics, que fusionen els ritmes hispànics amb el *son cubano*.

EXPOSICIONS

La cara més humana de Picasso, vista pel fotògraf Lucien Clergue

El fotògraf francès Lucien Clergue va conèixer Picasso quan tenia només dinou anys. Fascinat pel talent del pintor, un any després va enviar-li una sèrie de fotografies de xiquets vestits d'arlequins. Naixia així una complicitat que ben aviat es convertiria en amistat. Picasso es va confiar a l'objectiu fotogràfic de Clergue a sa casa, envoltat dels seus íntims

i les seues colomes, a Cannes o a Mougins, en els moments de creació al seu taller. L'exposició resumeix un treball en què Picasso mostra amb tota naturalitat la seua vessant més humana i personal.

La Fnac de Sant Agustí de València ha volgut recordar aquesta relació amb l'exposició fotogràfica *Picasso, amic meu*, que s'inaugura el proper 16 de setembre. **R. M.**

Una de les fotografies que Clergue va fer a Picasso.

Dibuixos d'ací i d'allà a la Casa de Cultura de Picassent

L'humorista valencià Juli Sanchis Aguado, Harca, inaugura una exposició el proper 16 de setembre a la Casa de Cultura de Picassent. *D'ací i d'allà. Dibuixos* és el títol d'una mostra que conté grans dosis d'ironia i de mala llet, que reflecteix la grandesa i la misèria de l'home, les seues contradiccions i les seues debilitats. Aquesta perspectiva

L'humor d'Harca és ple de sarcasme i ironia.

apareix en tots els treballs d'Harca juntament amb el sarcasme, la millor medicina que existeix contra la coentor.

Juli Sanchis Aguado (Picassent, 1942), ha guanyat nombrosos premis al llarg de la seua carrera. El darrer va ser el tercer premi en el Saló Internacional de la Caricatura celebrat a Cvorak, Croàcia.

Televisió de Catalunya celebra els quinze anys amb nous programes

Televisió de Catalunya celebra el seu quinze aniversari amb una programació més competitiva per a aquesta tardor. La informació, l'humor, les telesèries i el Barça són els protagonistes de la nova temporada que comença dilluns 14.

TVC aposta clarament pels informatius, per aquesta raó programa un nou espai per tractar de forma exhaustiva l'actualitat. Ramon Pellicer estrena el 16 d'octubre *Entre línies*, un magazín informatiu inspirat en els grans programes americans del gènere que aborda temes d'actualitat setmanal que creen opinió al carrer.

L'entreteniment i l'humor també continuen a TVC amb el retorn d'alguns dels millors magazíns de la passada temporada. El 28 de setembre s'estrena una nova tongada de capítols d'*El cangur*, en què quinze personatges, com ara Andreu Buenafuente i Arantxa Sánchez Vicario, se

sotmeten a quatre joves entrevistadors d'entre sis i deu anys. Toni Soler i la seva prolífica família: Rosa Andreu, Albert Om i l'equip TT, format per Carles Torras i Josep

entretenint les nits de dilluns a dijous amb un horari més adequat a la tardor, de 23.30h a 1.30h. Un altre magazín esperat és *En directe*, Mari Pau, que torna a partir del 14.

ARXIU / TV3

TV3 s'afegeix aquesta tardor al centenari del Barça amb el programa 'Aquest any, cent!'.

Tomàs, tornen dilluns 14 amb *Malalts de tele* i estrenen nou horari d'emissió, de 21.15 hores a 23 hores. Alfons Arús també continua a partir del 20 de setembre el magazín de les tardes de diumenge, *Ja hi som!* Aquesta tardor, el programa compta amb la incorporació de Xavier Cerdas.

Jordi González i l'equip de *Les 1.000 i una* continuaran

llaç tornen amb nous capítols.

El Barça es converteix en el protagonista de la nova programació d'aquesta tardor, no només pels partits de la Lliga, sinó perquè a partir del 20 de novembre TV3 s'afegeix a la celebració del centenari i estrena *Aquest any, cent!*, un programa sobre la història del club i els seus personatges, presentat per Antoni Bassas.

PROGRAMES

TV3 ens proposa un viatge de 18 setmanes per indrets que formen el passat, el present i el futur de Catalunya i dels seus habitants. A partir del 7 d'octubre, els dimecres a les 21 hores TV3 emetrà el programa *Catalunya des de l'aire*, que ofereix una nova visió, bella i espectacular, del paisatge català. Una bona oportunitat per veure des de dalt el que ens envolta.

L'equip del programa farà un recorregut que comença pel Barcelonès i segueix per la Vall d'Aran, la Ribera de l'Ebre, la Selva, la Garrotxa, el Tarragonès, l'Empordà, el Solsonès, el Gironès i Osona, entre d'altres indrets de Catalunya, per finalitzar amb un resum del més destacat del país.

De milicians a soldats Les columnes valencianes en la Guerra Civil espanyola

Eladi Mainar Cabanes

En l'escenari bèl·lic i revolucionari iniciat el 1936, la creació de les milícies populars fou un dels episodis més emblemàtics de la Guerra Civil espanyola. Ací s'anàlitzava l'origen i l'organització d'aquestes unitats al País Valencià al front i a la rereguarda i la seua conflictiva dissolució.

Universitat de València

"Col·lecció Oberta. Sèrie Històrica", 3

L'Alguer Imatge i paraula

J. Corbera / F. X. Domènech / J. Mayoral

Aquest llibre és dividit en dues parts, en la primera, Xavier Domènech i Joan Mayoral han fotografiat les imatges més belles i suggestives de la ciutat, i en la segona Jaume Corbera fa un aprofundit estudi sobre la llengua de l'Alguer.

Universitat de les Illes Balears

Rondaies mallorquines, II

Antoni M. Alcover

La present edició, iniciada el 1996 amb motiu del centenari de la publicació del primer volum de la primera edició de l'*Aplec de rondaies mallorquines* d'En Jordi d'es Racó, pretén reunir el màxim d'informació sobre la gran obra de Mn. Antoni M. Alcover.

Editorial Moll

LA BONA VIDA

Jaume Fàbrega

Mar i muntanya, una parella de fet

Dins la cuina catalana hi ha una sèrie de plats que, genèricament, porten el nom de "mar i muntanya" –o un altre de semblant, com "terra i mar"–. Com indiquen aquests noms, els plats esmentats alien la presència d'un element de mar –peix o marisc– i un altre de terrestre, i particularment carn. A més, els dos elements –això és important–, estan guisats conjuntament: no és, doncs, només una juxtaposició, és una mena de fusió culinària a fi d'aconseguir una nova amalgama de sabors, olors i textures. Un exemple d'aquesta mena de parelles de fet és el pollastre amb llagosta.

Aquest plats se solen atribuir a la cuina de l'Empordà –comarca, certament, emblemàtica dins la cuina catalana. Però la seva àrea d'extensió en comprèn d'altres, com la Selva i, a més, d'altres llocs –normalment costaners– de la resta del país

–recordem l'espardenyada valenciana. Es tracta, per descomptat, de plats tradicionals i en molts casos, a més, molt populars (un concepte diferent).

Un aspecte remarcable d'aquestes preparacions és que han entrat dins la restaura-

ARXIU / RAFA GIL

ció pública; tant la de restaurants populars com els d'alta gamma (incloent-hi alguns de guardonats, per exemple, a les guies Michelin o Gault Millau).

D'altres cuines nacionals, modernes o antigues, coneixen plats més o menys similars. Però en general –exceptuant-ne potser la cuina xinesa–, sempre són casos aïllats. Així hi ha el *porco con ameí jôas* (porc amb cloïsses) de l'Alentejo, a Portugal, la *sopa al cuarto de hora* (sopa amb pernil i cloïsses), que es fa a Madrid o algun plat d'au amb ostres propis de la cuina anglesa del segle XVIII, o les ostres amb salsitxes de la cuina de Bordeus.

Els temps canvien

Mas Montasell Cabernet Sauvignon 1993
DO Terra Alta. Vi negre elaborat pel Celler Mariol amb cabernet sauvignon i garnatxa negra a Batea.
PVP aprox. 850 pts.

La Terra Alta és una de les comarques vinícoles històriques on s'aprecien més ganes de fer bé les coses. A les garnatxes blanques i negres tradicionals i als vins rancis de tota la vida, darrerament s'hi han afegit el cabernet sauvignon, el syrah, i més ceps "moderns", dels quals, en aquest terreny sec i calcari, es poden extraure tots els matisos.

El cas del Celler Mariol és un bon exemple d'aquesta evolució. Fundat el 1945, es va dedicar als vins a lloure fins el 1970, quan va estrenar instal·lacions i va començar a envasar amb el nom de la finca principal, el Mas Montasell, fins a arribar a produir aquest cabernet sauvignon que confirma les possibilitats vitivinícoles de l'indret.

D'un color vermell cirera amb tons iodats i unes aromes netes i elegants damunt un fons de fruita del bosc, a la boca és corpori, amb una presència tànica agradable i bona estructura. Aquestes qualitats palesen que la llarga criança en roure, més que aportar-hi aromes, ha domesticat la combinació explosiva d'un cep tan potent i unes condicions de clima i sol prou extremes.

Els premis que ha guanyat en concursos internacionals constaten que en el món del vi no s'han de tenir prejudicis sobre l'origen, perquè com diu en Bob Dylan, "els temps canvien". **Joan Nebot**

FESTIVAL

Quaranta estrenes en l'aparador de la música contemporània

Nou concerts, quatre recitals, dues sessions de música escènica, dues produccions radiofòniques, un espectacle per a xiquets i moltes d'altres propostes s'aplegaran en la XIV edició del Festival Internacional de Música Contemporània d'Alacant. Del 19 al 26 de setembre la mostra ofereix dinou estrenes absolutes, onze estrenes a l'estat espanyol i deu obres encarregades

pel Centre per a la Difusió de la Música Contemporània.

El festival començarà dissabte 19 amb l'actuació de Robert Black, contrabaix, i de Fermín Bernetxea, piano. La clausura tindrà lloc a l'illa de Tabarca, el dia 26, amb dues intervencions musicals-escèniques. Un curs de composició i un altre de música de cambra completen l'oferta del festival.

Carmelo Bernal és l'autor de 'Lineas', una de les estrenes.

ESPORTS

Ecojocs, jornades esportives en el medi natural

Fer esport en el medi natural, a més de sa, és una de les activitats més practicades aquests últims anys. Esports d'aventura com ara el rafting o descens en bot, el tresc i el piragüisme cada vegada tenen més afeccionats. És per aquesta raó que l'Agrupació Catalana d'Esport per a Tothom ha organitzat Ecojocs, unes jornades esportives en el medi natural pensades perquè puguin participar tots aquells que ho desitgi i per fomentar el respecte pel medi ambient.

Aquestes jornades esportives tenen lloc el cap de setmana del 19 i 20 de setembre a zones de muntanya dels municipis de Berga i Cercs, i al pantà de la Baells. Es tracta d'una prova combinada per equips mixtos de cinc persones, que consisteix en diferents activitats: una caminada per la muntanya amb orientació, una prova de piragüisme en aigües tranquil·les, tir amb arc, un recorregut en bicicleta tot terreny, una gimcana hípica i diverses proves d'habilitat.

Tothom pendent del Gran Premi de Catalunya i del Madrid-Barça

Diumenge el circuit de Montmeló pot decidir el Campionat del Món de Motociclisme a la cilindrada reina, els 500 cc, que enguany viu el final més emocionant dels darrers anys. Tres pilots tenen opció a guanyar el títol a falta de quatre proves per cloure el Campionat. L'actual líder, l'italià Max Biaggi, té 189 punts, quatre més que l'australià Michael Doohan i set més que Àlex Crivillé. El noi de Seva està realitzant una magnífica temporada com ho prova el segon lloc aconseguit la setmana passada al circuit d'Imola. El públic català pot ser testimoni d'un apassionant frecc a frecc entre els tres pilots sense descuidar-nos de Carles Checa, quart classificat, però massa allunyat del pòdium a causa de la greu lesió que va patir el mes de juliol. El de Sant Fruitós correrà la tercera cursa després de la seva "miraculosa" recuperació i espera recompensar amb un triomf els afeccionats que tant l'han animat durant el procés de recuperació. Checa també és notícia per la multimilionària oferta que li ha arri-

Alex Crivillé buscarà el primer lloc del pòdium a Montmeló.

bat de l'escuderia Yamaha.

Més clares estan les coses al quart de litre i als 125cc. Dos japonesos, Tetsuya Harada i Kazuto Sakata, dominen les dues proves amb força comodat.

L'altre gran focus d'atenció de l'actualitat esportiva és l'anomenat "partit del segle" de cada temporada, el Reial Madrid-Barcelona, que enguany arriba massa aviat. Els dos equips es veuran les cares al Santiago Bernabéu dissabte 19 després de la ressaca europea i lluny encara del millor estat de forma.

El mateix dissabte s'inaugura una nova edició de Barçamanía, la fira de mostres que aglutina tots els productes re-

lacionats amb l'univers culé. La cita és al Camp Nou fins el dia 24, festivitat de la Mercè.

L'altre gran partit de la jornada de Lliga de Primera divisió és el derbi autonòmic València-Vila-real. Espanyol-At. Madrid i Reial Sociedad-Mallorca completen aquesta tercera jornada del campionat de futbol.

I per als afeccionats al bàsquet aquesta setmana doble racció. Dijous 7 es disputa la tercera jornada, amb un interessant TDK Manresa-Pame-sa València, actuals campions de Lliga i Copa respectivament. I diumenge 20, la quarta jornada, en la qual destaca el Girona Gavis-Reial Madrid. **Jordi Finestres**

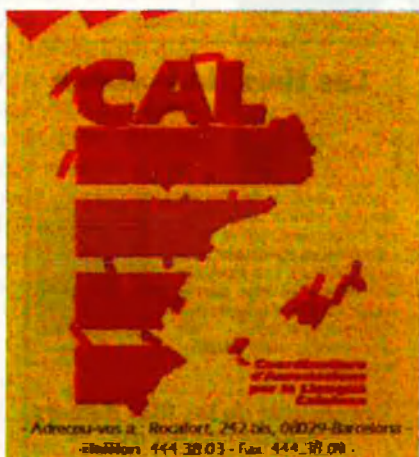
Neu d'agost (un llibre de memòries)

Neus Canyelles

En aquestes pàgines llegirem, sobretot, una voluntat de restricció que no es pot complir, assetjada continuament per la por lúcida que provoca una oïda atenta i expectant, és a dir, una aventura profunda a la recerca de la veritat radical. Premi Bearn de narrativa 1997

Di7 Edició
"Zitzània", 11

Associació Llengua Nacional

Associació que pretén contribuir a la normalització i bon ús de la llengua catalana, i difondre-la i afirmar-la en tot l'àmbit dels Països Catalans.

Inscripció com a soci: 500 ptes. mensuals (cobrades semestralment). Els socis gaudeixen d'una sèrie d'avantatges.

Subscripció a la revista Llengua Nacional (és trimestral)

•Preu anual subscriptor: 1.500 ptes.

•Preu anual subscriptor col·laborador: 2.500 ptes.

Telèfon de contacte: (93) 456 88 79

Dos per un

Mots encreuats a dos Temps

Instruccions d'ús

Per resoldre aquests dos mots encreuats en una sola graella haureu de fer servir llapis o dos exemplars d'EL TEMPS. Les dues solucions són diferents. Només comparteixen els quadres negres. Sort.

Deu minuts amb l'Anna Maria Genis

Horitzontals: 1. Evitar una mort segura. La del funàmbul és fluixa. 2. Inflamació de l'úvea. Per Sant Vito no és cap festa. 3. Llarg o curt, fa voltar la sardana. Repeteixes. Cercle viciós. 4. Faci el sòl d'una construcció. Era desordenada plena d'acadèmics. Mostra de platí. 5. Triplicada per principis. Empolaina. Allargues l'actuació a petició popular. 6. Enderroc. Complementes rampelluts del seny. 7. Roncant com a gripau. Pot fer carambola si és en bones mans. 8. Inici d'una època èpica. Inhabitats. Sentència popular. 9. Perdi hematies. Iaia. Centre quirúrgic. 10. Espectec tempestuós. Esperonares la bèstia perquè acceleri la marxa. 11. Doni el cop de gràcia. Augmenta el nivell. 12. Director de la mesquita. Cada quatre setmanes, si fa no fa.

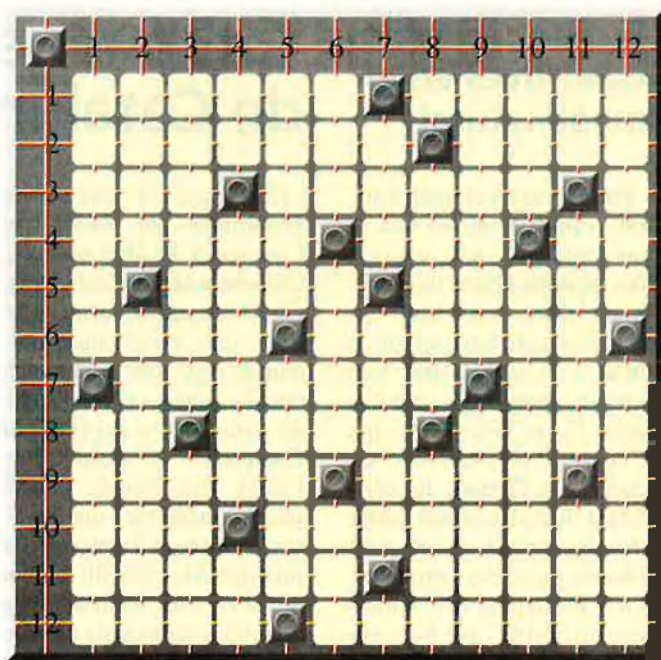
Verticals: 1. Ocupar el lloc d'un altre. Eina. 2. Signatura que

implica solvència. Clavarem les urpes. 3. Obliga el rival a agafar la baixa. Abans d'un dos esdevé explosiva. 4. A la taula, blanc o negre. Expulsen. Ambaixada en ple pujant. 5. Incitin a continuar cremant. Educat per a servir. 6. Tret cap al cel. Coure batut, ideal per a la cuina. Vers de primera. 7. Ésser. Proveir de nanses. Surt de mare. 8. Quart minvant. Turba disbauxada en presència del xueta. Fan via. 9. Satisfà els desitjos com si fossin ordres. Menús radiofònics. 10. Soldat que encara no ha fet mèrits. Instal·lareu al lloc que pertoca. 11. A cada extem de la Diagonal. Feixuc. La noia que encapçala l'evasió. 12. Aletes. Relatiu a una causa.

Mitja horeta amb en Màrius Serra

Horitzontals: 1. L'assassinà just abans d'arribar a Mataró. L'animal que més relacionem

amb els manicomis. 2. Empre-nyat de veres. El major espectacle del món, en teoria. 3. Pur. Conseqüències de xàfec. El primer de tots. 4. La comparteixen les religions ortodoxes i els ordinadors. D'un preu molt elevat. A de baralla. 5. Vint dures. Desproveït de banyes. Si poseu aquesta liliàcia davant d'una parella tindreu un predecessor de la cocacola. 6. Zona. Segells d'aquells que més val no obrir. 7. Ajuda a fer el trasllat a un futur examic. Reposo ben estiradet damunt la verda immensitat de la Gran Enciclopèdia Catalana. 8. Rap sense cap. Estació de servei al bell mig del desert. Badia petita on les embarcacions poden acorar. 9. Faci servir la clepsa amb finalitats intel·lectuals. Fixador de cabells. Al bell mig del cel. 10. La base líquida de la cuina mediterrània. Trencaran alguns. 11. Aquesta deliciosa galeta, masculinitzada i engrandida, fa més por que un dòberman. Tot allò que dóna la corda que lliga el gos. 12. Filferro. Plenes de pedres.

Verticals: 1. Sistema expressiu que prescindeix del llenguatge verbal. Mancada d'extremitats. 2. Del dret, ensinistrat al treball i del revés crema a les catedrals. Netejar per segona vegada un arbre. 3. Plenes de defectes. Nena bonsai boja pel ball. 4. Hac de camuflatge. Consolda. Tem haver perdut la fe. 5. Del camp, però no pas del Barça. Pot ser que siguin religiosos, però no són religiosos. 6. Animal mansoi. Tall dels instruments d'acer. El palíndrom més estrany. 7. Tinc deutes. Nom genèric trivial de les olefines. Ens cal per respirar. 8. Vint dures. Grata. El marcador del joc del billar. 9. Recobrir amb una capa fina d'acer les planxes de coure. Cloc i concloc. 10. Cançó repetida per exitosa. Governaràs amb el cap ben cobert. 11. Doble obstacle a la francofonia. Reposo. Ruc. 12. Assenyala amb el dit. Picants com els pebrots.

SOLUCIONS:

MITJA HORETA AMB EN MÀRIUS SERRA
Horitzontals: 1. Mataró. 2. Gossos. 3. Ruc. 4. Liliàcia. 5. Vint dures. 6. Zona. 7. Ajuda. 8. Rap. 9. Clepsa. 10. Base líquida. 11. Galeta. 12. Filferro.
Verticals: 1. Ocupar. 2. Signatura. 3. Pur. 4. Comparteixen. 5. Desproveït. 6. Zona. 7. Ajuda. 8. Rap. 9. Clepsa. 10. Base líquida. 11. Galeta. 12. Filferro.

DEU MINUTS AMB L'ANNA MARIA GENIS:
Horitzontals: 1. Eina. 2. Signatura. 3. Palíndrom. 4. Hac. 5. Camp. 6. Animal mansoi. 7. Tinc deutes. 8. Vint dures. 9. Recobrir. 10. Cançó repetida. 11. Doble obstacle. 12. Assenyala.
Verticals: 1. Ocupar. 2. Signatura. 3. Palíndrom. 4. Hac. 5. Camp. 6. Animal mansoi. 7. Tinc deutes. 8. Vint dures. 9. Recobrir. 10. Cançó repetida. 11. Doble obstacle. 12. Assenyala.

AGENDA

LES I BOSSOST Dies 19 i 20

VI Aplec Occitano-català, amb diversos actes d'agermanament de les cultures occitana i catalana.

MANRESA

Fins el 27 de setembre

Exposició "Travessia" de l'artista Lourdes Fisa, a la sala d'exposicions de la Fundació Caixa Manresa.

RIPOLLET

Divendres, 18

Recital poètic de Lorca amb motiu del centenari del seu naixement. Al Casal de Joves, a les 21.30 h.

TARRAGONA

Dissabte, 19

IV Mostra de Balls de Diablers Centenaris amb Parlaments. A la plaça de les Cols, a les 12 h i a les 19 h.

GODELLA

Dissabte, 19

Actuació de Vol Ras amb l'obra *Intrínquilis*, al teatre Capitolio. A les 22.30 h.

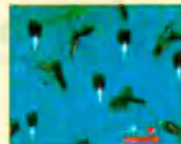

XÀTIVA

Del dia 15 al 30

Exposició "Nou gravadors interpreten Ausiàs March", al Museu de l'Almodí.

VALL D'ARAN

GIRONA

Fins el 4 d'octubre

Exposició de "Pors" de l'artista Uclés, a les sales municipals d'exposició.

SANT FELIU DE GUÍXOLS

Dissabte, 19

Representació d'*El florido pensil*, dins del Festival Internacional de Música de la Porta Ferrada. Teatre auditori, a les 22.30 h.

BLANES

Del 18 de setembre al 8 d'octubre

Exposició de pintura d'Isidre Vilaseca, a la galeria d'art l'Arcada.

BAGES

GIRONÈS

SELVA

BAIX EMPORDÀ

VALLÈS OCCIDENTAL

TARRAGONÈS

MARESME

PLANA ALTA

BENICÀSSIM

Del dia 18 al 20

Projecció de la pel·lícula *Sa majestat Mrs. Brown*, al teatre municipal.

CALELLA

Dissabte, 19

Concert dels grups Ja T'ho Diré i Sopa de Cabra, dins les festes majors. A l'Envelat, a les 23 h.

HORTA

VALÈNCIA

Dimecres, 16

Concert en directe del cantautor xilè Lucho Roa en homenatge a Víctor Jara. A la FNAC, a les 19 h.

SAFOR

COSTERA

MARINA BAIXA

BENISSA

Dijous, 17

Concert de música antiga a càrrec de la Capella Joan Baptista Comes. A l'església parroquial de la Puríssima Xiqueta, a les 22.30 h.

BUNYOLA

Dilluns, 21

Revetlla de les festes de Sant Mateu amb balls tradicionals, en diferents espais de la localitat.

TAVERNES DE LA VALLDIGNA

Diumenge, 20

Concert de Le Voci Atroci. Al local de la banda de música, a les 22.30 h.

Envieu les convocatòries quinze dies abans al fax 93-238 42 63.

EL TEMPS QUE CORRE per JOAN F. MIRA

Sobre el cor sagrat

“Jo, com probablement alguns de vostès, en realitat no tinc problema en aquest camp: quan era escolà a la meua parròquia, i quan feia el batxillerat als Escolapis, ja vaig fer repetidament els nou primers divendres de mes, tal com el Cor de Jesús li explicà a Santa Margarida Maria d’Alacocque, i per tant tinc garantida, passe el que passe, l’entrada al paradís.”

Mal m’està a mi, que sóc de la casa, fer l’elogi públic d’aquesta mateixa revista en què escric. Quan n’he de fer la crítica, la faig en privat, com és natural. L’elogi, en aquest cas, és per al número de fa poques setmanes que parlava del cor. Magnífic, dels que duren ben bé un parell d’hores en les mans, que hauria de ser l’objectiu final de tota publicació periòdica: fer-la durar en les mans del lector. I a més, ja feia falta un número com aquest: tenim el cor ben abandonat, i el cor som nosaltres i és tot, i bé calia reivindicar-lo com Déu mana i ha manat sempre, almenys d’ençà que parlava en secret o en públic als redactors de la Bíblia. Hem passat massa temps pensant que el cor dels humans és només una bomba i una víscera, cosa de vàlvules, artèries obturades, colesterol, electrocardiogrames i altres tecnologies. Perquè si la ciència i la tècnica són l’única i última realitat de les coses, ja anem ben aviats, ja podem plegar i esborrar tota la història, la cultura, la literatura i els diferents llenguatges dels homes. Una misèria. *Ex abundantia cordis, os loquitur*, que deien els antics, que sempre tenen raó perquè, si no en tingueren, nosaltres no seríem el que som, no existiríem: de l’abundància del cor, parla la boca. No de l’abundància del cervell, de les neurones i dels connectors de neurones, sinó del cor. Ja sé que qui mana és la química d’aquesta víscera molla, no debades sóc lector de Xavier Duran i d’Adolf Tobena, i he seguit, en aquesta mateixa revista i en altres publicacions, llibres inclosos, tot això que intenta explicar i no explica com funcionen la raó i les emocions. I no debades tinc una filla que està acabant un doctorat en biologia molecular. Som un cervell que és una suma i combinació infinita de molècules, i el resultat és la raó, misteriosa, i el cor que és més misteriós encara. *Le coeur a ses raisons que la raison ne connaît pas*, escrivia Pascal, tal com abans apreníem en el batxillerat, i el dia que la raó conega del tot les raons del cor, no sé si serem més feliços.

És clar que tot això és una immensa metàfora, però és tan antiga, tan nostra, tan consubstancial amb la nostra manera de ser humans, que si la desmuntem fins a l’última peça, si li neguem tot valor descriptiu o explicatiu, si anul·lem la literatura i la història en benefici de la molècula, serà com si ens hagués colo-

nitzat una nova raça, de marcians, de bioquímics o vés a saber de quina mena de gent. Ens curarem d’algunes malalties del cos i de l’ànima, segurament, però no sabem en quines altres caurem, indefensos davant de la futura inexistència dels misteris, amb una desesperada necessitat d’inventar-ne de nous, ja que hem desacreditat els antics. Acabem amb els misteris antics, doncs, liquidem les bones religions de tota la vida, tan assenyades en el fons, i veurem com el personal es llança (entre pastilla i pastilla, entre consulta i consulta al cardiòleg o al psiquiatre) a tota secta, banda d’il·luminats, escola de profetes, místics de la nova edat, visionaris de l’orient o de l’occident, que li venguen a bon preu alguns grams d’allò tan necessari: el consol per al cor, algun sentit per al cosmos i el caos. És clar que alguns podran (podrem?) viure sense sentir (segur?) aquesta necessitat: gent de vida racional, persones d’intel·lecte i de ciència, que ens suposem més íntegres i sòlids que la resta, més adults, menys infantils. Auguste Comte, fa més de cent anys, explicava més o menys així l’evolució de les societats: la científica és l’última i més perfecta.

Però d’aquests en serem sempre pocs. La majoria continuaran creient en el cor, fins i tot, si és el cas, en el sagrat cor de Jesús. Jo, com probablement alguns de vostès, en realitat no tinc problema en aquest camp: quan era escolà a la meua parròquia, i quan feia el batxillerat als Escolapis, ja vaig fer repetidament els nou primers divendres de mes, tal com el Cor de Jesús li explicà a Santa Margarida Maria d’Alacocque, i per tant tinc garantida, passe el que passe, l’entrada al paradís. Abans de l’hora de la mort em penediré dels meus pecats de racionalista, lliurepensador, roig, separatista i discretament epicuri, i el Sagrat Cor salvarà el meu petit cor mundanal, fet d’acer, de carn e fust, com el del cavaller poeta. I un dia, fa alguns anys, baixava jo per la vall del riu Sant Llorenç, de Montreal a Quebec, passant per dins de tots els pobles. I pertot arreu hi havia banderoles i pancartes que deien només “300 ans”, sense cap afegit ni precisió. Fins que, intrigat pel misteri, vaig parar en una plaça, i vaig llegir uns cartells amb la frase completa: “300 anys de l’aparició del Cor de Jesús a Santa Margarida”. Ho devia saber tothom: no calia cap explicació. Això és un poble que sap d’on ve i on vol anar (al cel, evidentment, i en massa), no com uns altres.

Generalitat de Catalunya

Exposició Ara és demà - Catalunya. Reptes de futur.

A CATALUNYA, ENTRE TOTS FEM ARA

Vine a veure-ho
al Moll de la Fusta
de 12 a 23 hores
PRORROGADA
fins al
27 D'OCTUBRE
Entrada lliure

L'EUROPA DE DEMÀ.

L'Europa de demà és molt més que una moneda única. Representa la unió cap a un objectiu polític, social i econòmic compartit. Una pluralitat enriquidora. Respectuosa amb les tradicions i la identitat de cada terra. Ara, podem dir que, entre tots, hem fet de Catalunya un país capdavanter, sense fronteres. La porta d'entrada a Europa. Un mercat amb nous reptes i noves oportunitats laborals per a tothom, que ens ofereix noves possibilitats de desenvolupament. I és que a Catalunya, entre tots, amb el nostre model de convivència i la nostra capacitat d'iniciativa fem que la cultura, la llengua i els projectes de casa nostra, demà s'escoltin arreu d'Europa i del món. **Perquè a Catalunya**

Ara és demà

Catalunya. Reptes de futur

Amb el patrocini de:

gasNatural

Comitè Oficial
de l'Olimpisme
de Barcelona

Amb el suport de:

El Consorci
de l'Esport de Catalunya

Barça de Barcelona

CATALUNYA
RÀDIO
15 ANYS

RENFE

Aportació tecnològica:

sono

Hi participa:

Filipines Universitat
de les Illes Balears

2004

Agraïm la col·laboració de: Antoni Accensi, Autoritat Portuària de Tarragona, Beller MBT S.A., Centre d'Estudis Marítims i Activitats del Port de Tarragona (CEMAPT), CESCA, Comissió Europea, Dir. Centres de Fitness, DSP, Ecològia, ESA European Space Agency, Ferrocarrils de la Generalitat, Forges, Fundació Catalana per a la Recerca, Gec Alshom, IBM, IEEC, Institut de Robòtica, La Caixa, Linleik Internacional Inc, Mira S.A., National Aeronautics and Space Administration, Orquestra de l'Escola Vintènia, Patronat Català Pro Europa, Publímob, Racional, Seat, UOC, UPC

Revista de Girona

Cultura i societat
a la Girona dels 90

Diputació de Girona

Al vostre servei.